

MAGYAR KÖZTÁRSASÁG KORMÁNYA

T/5590. számú

TÖRVÉNYJAVASLAT

**a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó
törvények módosításáról**

**Előadó: dr. Draskovics Tibor
igazságügyi és rendészeti miniszter**

Budapest, 2008. április

2008. évi ... törvény
a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény és egyes kapcsolódó
törvények módosításáról

1. §

A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 67. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„67. § (1) A perben meghatalmazottként eljárhat:

- a)* a félnek a 13. § (2) bekezdésében megjelölt hozzátartozója;
- b)* a fél pertársa, továbbá pertársának törvényes képviselője vagy meghatalmazottja;
- c)* az ügyvéd és az ügyvédi iroda;
- d)* közigazgatási szerv, egyéb költségvetési szerv vezetője vagy alkalmazottja a szervnek a tevékenységével kapcsolatos, valamint az alkalmazott a szerv vezetőjének az őt e minőségében érintő pereiben;
- e)* az önkormányzatokat (azok szerveit) érintő perek közül:
 - ea)* a helyi önkormányzat pereiben: a helyi önkormányzat képviselő-testületének (közgyűlésének) a tagja, a polgármester (főpolgármester, megyei közgyűlés elnöke), a jegyző (főjegyző) és a polgármesteri hivatal (főpolgármesteri hivatal, megyei közgyűlés hivatalának) alkalmazottja;
 - eb)* a polgármesternek (főpolgármesternek, megyei közgyűlés elnökének, a kerületi hivatal vezetőjének) az őt e minőségében érintő pereiben: a helyi önkormányzat képviselő-testületének (közgyűlésének, a kerületi képviselő-testületnek) a tagja, a jegyző (főjegyző) és a polgármesteri hivatal (főpolgármesteri hivatal, megyei közgyűlés hivatala, kerületi hivatal) alkalmazottja;
 - ec)* a jegyzőnek (főjegyzőnek) az őt e minőségében érintő pereiben: a polgármesteri hivatal (főpolgármesteri hivatal, megyei közgyűlés hivatala, kerületi hivatal) alkalmazottja;
 - ed)* a helyi önkormányzat szerveinek, valamint e szervek vezetőinek az őket e minőségükben érintő pereiben: a szerv alkalmazottja, a jegyző (főjegyző) és a polgármesteri hivatal (főpolgármesteri hivatal, megyei közgyűlés hivatala, kerületi hivatal) alkalmazottja;
 - ee)* a kisebbségi önkormányzatnak, valamint annak vezetőjének az őt e minőségében érintő pereiben: a kisebbségi önkormányzat tagja, a kisebbségi önkormányzat szervének vezetője és alkalmazottja;
 - ef)* a kisebbségi önkormányzat szerveinek, valamint e szervek vezetőinek az őket e minőségükben érintő pereikben: a kisebbségi önkormányzat tagja, a kisebbségi önkormányzat szervének vezetője és alkalmazottja;
 - f)* a szakszervezet a saját tagjának perében, valamint a külön jogszabályban meghatározott perekben;
 - g)* az érdekeképviselési célra alapított szervezet saját tagjának olyan perében, amelynek tárgya a szervezet alapszabályában meghatározott érdekeképviselési célok körébe vonható;
 - h)* a szövetkezet ügyintézésre jogosult tagja vagy alkalmazottja a szövetkezet pereiben;
 - i)* a jogi személy és egyéb gazdálkodó szervezet (396. §) alkalmazottja munkáltatójának gazdasági tevékenységével kapcsolatos pereiben, a jogi személy és egyéb

gazdálkodó szervezet jogtanácsosa (jogi előadója) pedig azokban a perekben is, amelyekben külön jogszabály a képviseletre feljogosítja;

j) akit erre külön jogszabály feljogosít.

(2) A perben a jogi személy és egyéb gazdálkodó szervezet jogtanácsosát (jogi előadóját) az ügyvéd jogállása illeti meg.

(3) Ügyvédjelölt (jogi előadó) az ítéletábrá és a Legfelsőbb Bíróság előtt – a 119. §-ban szabályozott esetet kivéve – nem járhat el.

(4) Ha törvény másként nem rendelkezik, a törvényben szabályozott eljárásokban a jogi képviselet nem kötelező.”

2. §

A Pp. 73. §-a helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„73. § (1) Természetes és jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság a képviselője részére olyan meghatalmazást is adhat, amely őt perek vitelére általánosságban jogosítja fel (általános meghatalmazás).

(2) Az általános meghatalmazást nyilvántartásba-vétel végett a közjegyzőnél be kell jelenteni. A közjegyző a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál külön törvény rendelkezései szerint az általános meghatalmazásokról közhiteles nyilvántartást (általános meghatalmazások nyilvántartása) vezet. A nyilvántartásba vett általános meghatalmazás – ha az eltérően nem rendelkezik – valamennyi bíróságnál pótolja az egyes perekre szóló külön meghatalmazást.

(3) Az általános meghatalmazás visszavonását vagy felmondását a közjegyzőhöz szintén be kell jelenteni.

(4) Egyebekben a meghatalmazásra vonatkozó megelőző rendelkezések az általános meghatalmazásra is megfelelően irányadók azzal, hogy a bíróság a meghatalmazott képviseleti jogosultságának vizsgálatához az általános meghatalmazások nyilvántartását elektronikus úton térítésmentesen megtekintheti.”

3. §

A Pp. 73/A–73/C. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„73/A. § (1) A jogi képviselet kötelező:

a) az ítéletábrá előtti eljárásban az ítélet, valamint az ügy érdemében hozott végzések ellen fellebbezést (csatlakozó fellebbezést), továbbá a Legfelsőbb Bíróság előtti eljárásban a 235. § (3) bekezdésében meghatározott fellebbezést (csatlakozó fellebbezést) és a felülvizsgálati kérelmet (csatlakozó felülvizsgálati kérelmet) előterjesztő fél számára,

b) a megyei bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó, a jogi személy cégek egymás közötti pereiben a jogi személy cég számára a per minden szakaszában (a perorvoslati eljárás során is),

c) törvényben meghatározott egyéb esetben.

(2) Az (1) bekezdés *b)* pontját a nemperes eljárásban kizárólag akkor kell alkalmazni, ha külön törvény így rendelkezik.

73/B. § (1) Ha a jogi képviselő kötelező, a jogi képviselő közreműködése nélkül eljáró fél perbeli cselekménye és nyilatkozata hatálytalan, kivéve a (2) bekezdésben szabályozott eseteket, vagy ha a törvény az adott perbeli cselekményre nézve a meghatalmazott útján történő eljárást kizárja. Erről, valamint a pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezésének lehetőségéről a felet, ha jogi képviselőt

a) a perorvoslati eljárásban kötelező, a perorvoslattal megtámadható határozatban, valamint a csatlakozó fellebbezés (csatlakozó felülvizsgálati kérelem) előterjesztésének lehetőségéről szóló tájékoztatás keretében,

b) a felperes számára már az első fokú eljárásban kötelező, hiánypótlás keretében,

c) az alperes számára kötelező, a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg a bíróság a szükséges mértékben tájékoztatja kivéve, ha a (2) bekezdés *b)* pontja szerint jár el.

(2) A jogi képviselővel nem rendelkező fél által benyújtott – a 73/A. §-ban meghatározott – kérelem (ellenkérelem) nem hatálytalan, ha

a) a fél pártfogó ügyvédi képviselő engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, vagy

b) a bíróság egyéb okból köteles elutasítani a kérelmet – ide nem értve a (4) bekezdésben szabályozott esetet.

(3) A bíróság a (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott esetben azt követően hívja fel a 73/A. §-ban meghatározott kérelmet előterjesztő felet, hogy jogi képviselőtől hatvan napon belül gondoskodjék, ha a kérelmet a (2) bekezdés *b)* pontjában említett okból nem utasítja el.

(4) Ha jogi képviselővel a perorvoslati eljárás során a perorvoslati kérelmet előterjesztő félnek kell rendelkeznie, és e kérelmet előterjesztő fél nem rendelkezik jogi képviselővel – ide nem értve a (2) és (3) bekezdésben foglalt esetet –, vagy a megszűnt jogi képviselőtől felhívás ellenére nem gondoskodik, a perorvoslati kérelmet a bíróság hivatalból elutasítja.

(5) Ha jogi képviselővel a felperesnek kell rendelkeznie, és a (2)–(4) bekezdés alkalmazásának nincs helye, a jogi képviselővel nem rendelkező felperest a bíróság a keresetlevél megvizsgálása keretében hiánypótlásra hívja fel (95. §), ha pedig a felperes a megszűnt jogi képviselőtől felhívás ellenére nem gondoskodik, a bíróság a pert megszünteti [157. § *i)* pont].

(6) Ha jogi képviselővel az alperesnek kell rendelkeznie, és a (2)–(4) bekezdés alkalmazásának nincs helye, a jogi képviselővel nem rendelkező alperes nyilatkozata hatálytalan, és az alperest úgy kell tekinteni, mint aki nyilatkozatot egyáltalán nem tesz.

73/C. § (1) A 73/A. § alkalmazásában jogi képviselőnek kell tekinteni:

- a) az ügyvédet (ügyvédi irodát),
- b) a fél képviseletét külön törvény rendelkezései szerint ellátó közjegyzőt,
- c) a 67. § (1) bekezdése *i)* pontjában meghatározottak szerint a jogtanácsost,
- d) a külön törvényben meghatározott személyeket (pl. szabadalmi ügyvivő).

(2) A 73/A. § alkalmazásában – ha törvény eltérően nem rendelkezik – jogi képviselőnek kell tekinteni továbbá:

- a) a természetes személy, jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság törvényes képviselőjét,
- b) a 67. § (1) bekezdésének *a), b), d), e)* és *h)* pontjában meghatározottak szerint az ott megjelölt személyeket,
- c) a 67. § (1) bekezdésének *i)* pontjában meghatározottak szerint a jogi személy és egyéb gazdálkodó szervezet alkalmazottját, valamint
- d) akit a meghatalmazottként való képviseletre külön jogszabály feljogosít

akkor, ha e személy jogi szakvizsgával rendelkezik.

(3) Kötelező jogi képviselet esetében – amennyiben törvény kivételt nem tesz – a jogi szakvizsgával rendelkező személy saját ügyében jogi képviselő nélkül is eljárhat. Ebben az esetben őt úgy kell tekinteni, mintha jogi képviselővel járna el.

(4) A (2) bekezdés alkalmazása esetén a meghatalmazottnak, a (3) bekezdés alkalmazása esetén a jogi szakvizsgával rendelkező félnek a jogi szakvizsgát (annak hiteles másolatát) azon eljárási szakaszban történő első jelentkezésekor [69. § (1) bek.] kell a bíróságnak bemutatnia vagy a beadványához csatolnia, amelyben a jogi képviselet a fél számára kötelező. Ha a jogi szakvizsgát a bíróságnak bemutatták, ennek tényét elegendő a jegyzőkönyvben rögzíteni, azt az iratokhoz nem kell csatolni. E rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni abban az esetben, ha a meghatalmazott (a fél) jogszabály alapján mentesült a jogi szakvizsga letétele aló, vagy a jogi szakvizsgával egyenértékű vizsgával rendelkezik; ebben az esetben a mentességet (az egyenértékű vizsga letételét) igazoló okiratot kell a bíróságnak bemutatni.

(5) Ügyvédjelölt (jogi előadó) – a 119. §-ban szabályozott esetet kivéve – a jogi képviseletre kötelezett fél nevében jogi képviselőként nem járhat el.”

4. §

A Pp. 80. §-a a következő (4)-(6) bekezdéssel egészül ki:

„(4) A közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére perlekedő fél – a per eldöntésére való tekintet nélkül – a közvetítői eljárásban a másik fél által fizetett költségeknek (a közvetítő díjának és igazolt költségeinek, a szakértői díjnak és költségtérítésnek stb.) a másik fél részére történő megtérítésére is kötelezhető. A megállapodás nem teljesítése miatt indított perben a perköltségviselés általános szabályai alkalmazandók, azonban a bíróság a megállapodás teljesítését elmulasztó felet ilyenkor is kötelezheti a közvetítői eljárásban a másik fél részéről felmerült költségek megtérítésére.

(5) A (3) és (4) bekezdésben foglalt jogkövetkezmények megfelelően alkalmazhatók, ha a fogyasztóvédelemről szóló törvényben szabályozott békéltető testületi eljárásban határozattal jóváhagyott egyezség útján rendezett fogyasztói jogvita tárgyában fordul a felek bármelyike utóbb a bírósághoz, kivéve az egyezségben foglaltak nem teljesítése miatt a határozat végrehajtási záradékkal történő ellátása iránt indított eljárást.

(6) A bíróság az ügy összes körülményére figyelemmel pervesztességére tekintet nélkül kötelezheti a jogi személy cég alperest a perben felmerült összes költség vagy egyébként a felperes által viselendő költségek egy részének a viselésére, ha az alperes a 121/A. § (1) bekezdésében meghatározott kötelezettségének indokolatlanul nem tett eleget.”

5. §

A Pp. 99/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A (3) bekezdés *b*) pontjában foglalt okból a kézbesítési vélelem megdöntése iránti kérelmet csak természetes személy vagy jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság (a fél vagy az eljárásban részt vevő egyéb érdekelt) terjeszthet elő.”

6. §

A Pp. a 100. §-t követően a következő alcímmel és 100/A. §-sal egészül ki:

„Kézbesítési megbízott

100/A. § (1) Ha a felperes belföldön lakóhellyel, tartózkodási hellyel (e §-ban együtt: lakóhellyel) vagy székhellyel nem rendelkezik, és a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, a keresetlevél beadásával egyidejűleg kézbesítési megbízottat kell megjelölnie. A kereseti kérelemhez mellékelni kell a félnek a kézbesítési megbízottal kötött és teljes bizonyítóerejű magánokiratba vagy közokiratba foglalt megbízási szerződését.

(2) Ha az alperes nem rendelkezik belföldön lakóhellyel vagy székhellyel, és a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja nincs, őt a bíróság a keresetlevél kézbesítésével egyidejűleg felhívja kézbesítési megbízott megjelölésére. Az alperes a kézbesítési megbízott nevét és címét legkésőbb az első tárgyaláson köteles bejelenteni, egyidejűleg az (1) bekezdés utolsó mondatának megfelelő megbízási szerződést benyújtani.

(3) Ha a felperes az (1) bekezdésben foglalt kötelezettségét nem teljesíti, a bíróság a felperest az első tárgyalásra szóló idézéssel egyidejűleg felhívja, hogy annak kézhezvételétől számított harminc napon belül, de legkésőbb az első tárgyaláson a kézbesítési megbízott nevét és címét jelentse be, egyidejűleg az (1) bekezdés utolsó mondatának megfelelő megbízási szerződést nyújtsa be.

(4) Ha a fél a (2), illetve a (3) bekezdésben meghatározott időpontig, továbbá a megbízás megszűnésének akár a megbízó, akár a megbízott általi bejelentését követően külön felhívás nélkül haladéktalanul új kézbesítési megbízottat nem jelöl meg, vagy az iratokat a kézbesítési megbízott részére kézbesíteni nem lehet, erre tekintettel hiánypótlás elrendelésének vagy a fél külön felhívásának nincs helye, hanem az iratot hirdetmény útján

kell kézbesíteni. E rendelkezés nem alkalmazható az első tárgyalásra szóló idézés és keresetlevél alperes részére történő kézbesítésére; ezen iratok külföldön történő kézbesítésére a 100. §-t kell alkalmazni.

(5) A cég működésével kapcsolatos perekben – ha a per vitelére meghatalmazottja nincs – kézbesítési megbízottként külön megbízás nélkül a külföldi félnek a cégjegyzékben szereplő kézbesítési megbízottja jár el, eljárására és a kézbesítésre a (8) bekezdést kell alkalmazni. Azt, hogy a félnek a cégjegyzékben szereplő kézbesítési megbízottja van, a bíróság hivatalból veszi figyelembe.

(6) Ha a külföldi félnek a per vitelére magyarországi lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező meghatalmazottja van, a 97. § második mondatában foglalt korlátozás nem alkalmazható. A felet vagy törvényes képviselőjét személyes megjelenésére kötelező idézés tekintetében a meghatalmazott eljárására és a kézbesítésre a (8) bekezdést kell megfelelően alkalmazni.

(7) A kézbesítési megbízott magyarországi lakóhellyel, illetve székhellyel rendelkező természetes vagy jogi személy (jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaság), így különösen ügyvéd (ügyvédi iroda) lehet.

(8) A kézbesítési megbízott feladata, hogy az eljárásban keletkezett, a megbízó részére kézbesítendő iratokat átvegye, és azokat a megbízó részére továbbítsa; e tevékenységért a megbízóval szemben a polgári jog szabályai szerint felelős. A fél részére szóló a kézbesítési megbízottnak szabályszerűen kézbesített iratot úgy kell tekinteni, hogy az a kézbesítést követő tizenötödik napon a fél számára ismertté vált.”

(9) E §-ban foglaltakra a külföldi felet külön is figyelmeztetni kell.”

7. §

A Pp. 101. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„101. § (1) Ha a fél tartózkodási helye ismeretlen, vagy olyan államban van, amely a kézbesítéshez jogsegélyt nem nyújt, vagy ha a kézbesítés egyéb elháríthatatlan akadályba ütközik, illetőleg ha a kézbesítés megkísérlése már előre is eredménytelennek mutatkozik, továbbá a 100/A. § (4) bekezdésében meghatározott esetben a kézbesítést hirdetmény útján kell teljesíteni. Hirdetmény útján kell a kézbesítést teljesíteni az ismeretlen örökösök részére is.

(2) Hirdetményi kézbesítést a bíróság – a 100/A. § (4) bekezdésében meghatározott eset kivételével – csak a fél kérelmére és csak az annak alapjául szolgáló ok valószínűsítése esetében rendelhet el. Ha az előadott tények valótlannak bizonyulnak, és a fél erről tudott, vagy kellő gondosság mellett tudhatott volna, a hirdetményi kézbesítés és az azt követő eljárás érvénytelen, a felet pedig a felmerült költségben és ezenfelül pénzbírságban (120. §) is el kell marasztalni. Ha az iratot a bíróság a 100/A. § szabályainak megsértésével kézbesítette hirdetményi úton, a hirdetményi kézbesítés és az azt követő eljárás érvénytelen. Ezeket a következményeket a bíróság az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedését megelőzően – a felek meghallgatása után – hivatalból, egyébként pedig perorvoslat alapján mondja ki.

(3) Ha a hirdetményi kézbesítést követő eljárást – habár csak hallgatólagosan is – az ellenfél (aki részére az iratot hirdetmény útján kézbesítették) jóváhagyja, az eljárás nem válik érvénytelenné, a pénzbírságot azonban – a 100/A. § esetét ide nem értve – ilyen esetben is ki kell szabni, s a felet kötelezni kell a felmerült költségtöbblet megfizetésére.”

8. §

A Pp. 102. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha a fél olyan államban lakik, amely a kézbesítéshez jogsegélyt nem nyújt, de amellyel a postai forgalom fennáll, a hirdetményt – lehetőleg ajánlott levélként – a fél ottani címére is meg kell küldeni. Ha a hirdetményi kézbesítésre a 100/A. § (4) bekezdése alapján kerül sor, és a fél olyan államban lakik, amellyel a postai forgalom fennáll, a hirdetményt ajánlott levélként a fél ottani címére is meg kell küldeni.”

9. §

A Pp. 119. §-ának a helyébe a következő rendelkezés lép:

„119. § (1) A felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői a per iratait – a határozatok tervezeteinek és az esetleges különvéleménynek kivételével – a per bármely szakaszában külön engedély nélkül megtekinthetik és azokról maguknak másolatokat (kivonatokat) készíthetnek. Olyan tárgyalásról készült jegyzőkönyvet azonban, amelyről a nyilvánosságot államtitok vagy szolgálati titok megőrzése végett zárták ki, illetve az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó egyéb okiratot lemásolni vagy arról kivonatot készíteni nem szabad. Ilyen ügyben az iratok megtekintésének is csak az államtitokról és szolgálati titokról szóló törvényben meghatározott engedély, valamint az abban meghatározott szabályok alapján a bíróság elnöke által megállapított feltételek mellett van helye.

(2) A felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői az eljárás során az üzleti titkot, hivatásbeli titkot vagy a külön törvényben meghatározott, az (1) bekezdésben nem említett más titkot tartalmazó iratok esetében – a titok megtartásának kötelezettségét tartalmazó, írásba foglalt nyilatkozat megtétele mellett –, az eljáró bíró által megállapított rendben és szabályok szerint gyakorolhatják az iratbetekintési és másolatkészítési jogot. Ha azonban az üzleti titkot vagy hivatásbeli titkot tartalmazó irat megismeréséhez a 192. § (3) bekezdése alapján a titoktartás alóli felmentés megadására jogosult nem járult hozzá – feltéve hogy a 192. § (4) bekezdése nem alkalmazható –, a bíróságon és a jegyzőkönyvvezetőn (leíró) kívül az irat ezen titkot tartalmazó részét más nem tekintheti meg, azt lemásolni vagy arról kivonatot készíteni nem szabad.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott személyeken kívül – a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló törvényben szabályozott tájékoztatás kivételével – az eljárásról felvilágosítás annak adható, akinek az eljárás lefolytatásához, illetve annak eredményéhez jogi érdeke fűződik. Az eljáró bíróság elnöke – az ehhez fűződő jogi érdek igazolása után – engedélyezi az iratok megtekintését, az azokról való másolat és kivonat készítését, illetve a szükséges felvilágosítás megadását. Az (1) bekezdésben említett jegyzőkönyv, valamint az (1) vagy (2) bekezdésben meghatározott titkot tartalmazó irat megtekintését, valamint azok tartalmáról való felvilágosítás adását, továbbá a (2) bekezdésben meghatározott titkot tartalmazó iratról való másolat és kivonat készítését kizárólag a minősítő vagy a titoktartás

alóli felmentés megadására jogosult által adott megismerési engedélyben vagy felmentésben feltüntetett személy részére lehet engedélyezni.

(4) Az iratok megtekintése és a másolatkészítés során a 171/A. § rendelkezéseit alkalmazni kell.

(5) A fél, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személy, valamint azok képviselője kérheti, hogy az irat elektronikus másolatát az általa megjelölt e-mail címre továbbítsa a bíróság, amennyiben az iratról neki másolat adható, és az irat elektronikus okiratként, vagy a papíralapú okirat elektronikus másolataként a bíróságnál rendelkezésre áll. Ebben az esetben a másolat kiadásáért nem kell illetéket fizetni.

(6) Bíróság, ügyészség, közjegyző, bírósági végrehajtó, nyomozó hatóság vagy közigazgatási hatóság megkeresésére – törvényben meghatározott feladataik ellátásához szükséges mértékben – a bíróság a per iratait vagy azok másolatát megküldi, illetve azokba betekintést engedélyez.

(7) Az ítéletről és az ítélettel szembeni perorvoslat során hozott, az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzésről a per jogerős befejezését követő három hónap eltelte után a bíróságnak fizetendő oldalanként háromszáz forint, de határozatonként legfeljebb ötezer forint díj ellenében bárkinek anonimizált másolat adható. A határozatban szereplő természetes személyek azonosítását lehetővé tevő adatokat olyan módon kell törölni, hogy az ne járjon a megállapított tényállás sérelmével; egyebekben a határozatban szereplő egyes személyeket az eljárásban betöltött szerepüknek megfelelően kell megjelölni.

(8) A (7) bekezdésben meghatározott másolatban nem kell törölni:

a) törvény eltérő rendelkezésének hiányában az állami vagy helyi önkormányzati feladatot, valamint jogszabályban meghatározott egyéb közfeladatot ellátó személy nevét és beosztását, ha az adott személy az eljárásban közfeladatának ellátásával összefüggésben vett részt;

b) a meghatalmazottként eljáró jogi képviselő nevét;

c) a társadalmi szervezet vagy alapítvány képviselőjének nevét;

d) a közérdekből nyilvános adatokat.

(9) Nem adható másolat a (7) bekezdés alapján az olyan határozatról, mely az (1) és (2) bekezdésben meghatározott titkot tartalmaz, továbbá azon határozatról, melyet a XV–XVIII. Fejezetben meghatározott, vagy olyan perben hoztak, amelyben a bíróság a nyilvánosságot a tárgyalásról vagy annak egy részéről kizárta.”

10. §

A Pp. 121. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Ha a felek közötti jogvitában közvetítői eljárás volt folyamatban, a keresetlevélben erre utalni kell.”

11. §

A Pp. a 121. §-át követően a következő 121/A. §-sal egészül ki:

„121/A. § (1) A jogi személy cégek egymás közötti jogvitáiban a keresetlevél benyújtása előtt a feleknek meg kell kísérelniük a jogvita peren kívül elintézését. Evégből a fél a vitás kérdésben elfoglalt álláspontjait az ügyben érintett összes féllel írásban részletesen közli, akik arra a kézhezvételtől számított tizenöt nap alatt a teljes tényállásra kiterjedő részletes írásbeli választ adnak. Ez az eljárás mellőzhető, ha a felek a közöttük felmerült véleményeltérésről közös jegyzőkönyvet készítenek.

(2) Ha a felek jogvitájukat peren kívül nem rendezik, és a felperes keresetet indít, a keresetlevélhez csatolnia kell:

a) az (1) bekezdés alapján a felperes és az alperes által tett írásbeli nyilatkozatokat tartalmazó okiratokat (levelezés, jegyzőkönyv), vagy

b) azt az iratot, amellyel a felperes igazolja, hogy a jogvita peren kívüli elintézését megkísérelte.

(3) A (2) bekezdés *a)* pontjában meghatározott iratoknak tartalmazniuk kell a feleknek a jogvitára vonatkozó részletes ténybeli és jogi álláspontját, valamint a felek és képviselőik rövid úton való elérhetőségeit (telefonszám, telefax-szám, e-mail cím stb.).

(4) E § rendelkezéseit nem kell alkalmazni, ha a keresetindítására jogszabály hatvan napnál nem hosszabb határidőt állapít meg, továbbá a Negyedik Részben meghatározott különleges eljárásokban, valamint a fizetési meghagyásos eljárásból perré alakult eljárásban.”

12. §

(1) A Pp. 124. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A bíróság a keresetlevelet – hiánypótlási felhívás kiadását mellőzve – idézés kibocsátása nélkül elutasítja, ha a jogi képviselővel eljáró fél keresetlevele nem tartalmazza a 121. § (1) bekezdésében és a 121/A. § (2) bekezdésének *a)* vagy *b)* pontjában foglaltakat, illetve, ha a jogi képviselő nem csatolta a meghatalmazását, vagy elmulasztották az eljárási illeték megfizetésére vonatkozó kötelezettség teljesítését.”

(2) A Pp. 124. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) Ha a bíróság észleli, hogy a keresetlevél vagy az ahhoz csatolt okirat államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmaz, megkeresi a minősítőt a megismerési engedély beszerzése végett. A 192/A. § rendelkezéseit ebben az esetben is megfelelően alkalmazni kell.”

13. §

A Pp. a 134. §-át követően az alábbi alcímmel és 134/A. §-sal egészül ki:

„Felvételkedés a tárgyaláson

134/A. § (1) A nyilvános tárgyaláson a bíróság tagjairól és a jegyzőkönyvvezetőről a sajtó kép-, illetve hangfelvételt készíthet, ha ez a tárgyalás rendjét nem zavarja.

(2) A felekről és más perbeli személyekről, ezek képviselőiről, továbbá a tanúról, a szakértőről, a tolmácsról és a szemletárgy birtokosáról csak kifejezett hozzájárulása esetén készíthető kép-, illetve hangfelvétel. Szükség esetén a bíróság e személyeket a kép-, illetve hangfelvétel készítéséhez való hozzájárulásról nyilatkoztatja; ennek megtörténtét, valamint a nyilatkozat tartalmát a jegyzőkönyvben fel kell tüntetni.

(3) A (2) bekezdésben meghatározott személyek személyiségi jogainak védelméről a tárgyaláson az elnök a rendfenntartás keretében gondoskodik.”

14. §

A Pp. 136/A. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) Ha az alperes az ellentmondás alapján kitűzött újabb határnapot is elmulasztja, és írásban érdemi ellenkérelmet (139. §) nem terjesztett elő, a bíróság a korábbi meghagyást hatályában fenntartja, és az alperest az újabban felmerült költségekben is marasztalja. E meghagyás ellen sem ellentmondásnak, sem fellebbezésnek nincs helye.”

15. §

A Pp. 141. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Ha a bíróság a pert nem szünteti meg, az ügyet érdemben tárgyalja, s ha a tényállás már az első tárgyaláson kideríthető, nyomban érdemben határoz. A bíróság a jelenlevő felek meghallgatása alapján megállapítja azokat az adatokat is, amelyek a végrehajtási eljárásban az érdekelt azonosságának megállapításához szükségesek (születési hely, idő, anyja neve, lakóhely, munkahely; gazdálkodó szervezet esetében a nyilvántartási szám, adószám, a bankszámla száma és a számlát vezető pénzügyi intézmény neve).”

16. §

A Pp. 148. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, a § az alábbi (3) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a (3) bekezdés számozása (4) bekezdésre változik:

„(2) A bíróság – amennyiben annak sikerére esély mutatkozik – tájékoztatja a feleket a közvetítői eljárás lényegéről, igénybevételenek lehetőségéről, és ezzel összefüggésben a szünetelés szabályairól [137. § (1) bek. a) pont]. Ha a felek a közvetítői eljárás során egyezséget kötnek, azt a 137. § (3) bekezdésében meghatározott határidőn belül a bírósághoz jóváhagyás végett benyújthatják, ebben az esetben a bíróság az eljárást folytatja és a (3) bekezdés szerint jár el.

(3) Ha az egyezség – ideértve a közvetítói eljárás keretében megkötött és ezt követően a bírósághoz jóváhagyásra benyújtott egyezséget is – megfelel a jogszabályoknak, a bíróság azt végzéssel jóváhagyja, ellenkező esetben pedig a jóváhagyást megtagadja, és az eljárást folytatja.”

17. §

A Pp. 157. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„157. § A bíróság a pert megszünteti:

a) ha a keresetlevelet már a 130. § (1) bekezdésének *a)–h)* pontja alapján idézés kibocsátása nélkül el kellett volna utasítani;

b) ha a fél törvényes képviselőjét mellőzték, és e hiányt a kitűzött, illetőleg meghosszabbított határidő alatt vagy legkésőbb az annak lejártát közvetlenül követő tárgyalás berekesztéséig sem pótolták;

c) ha a bíróság az alperes kívánságára a külföldi felperest a 89. § alapján a perrel felmerülő költségek fedezése végett biztosítékkadásra kötelezte, de a felperes a kitűzött, illetőleg meghosszabbított határidő alatt vagy legkésőbb az annak lejártát közvetlenül követő tárgyalás berekesztéséig biztosítékot nem adott;

d) ha a felperes az első tárgyalást elmulasztotta (135., 136., 159. §);

e) ha a felperes keresetétől elállott (160. §);

f) ha a felek a per megszüntetését közösen kérték;

g) a fél halála vagy megszűnése esetén, ha a jogviszony természete a jogutódlást kizárja;

h) a fél kérelmére, ha a megszűnt félnek nincs jogutódja;

i) ha a jogi képviselő közreműködésével eljárni köteles felperes a megszűnt jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik [73/B. § (5) bek.]”

18. §

A Pp. 158. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A bíróság a 157. § *i)* pontja esetében a pert az eljárás bármely szakában hivatalból megszüntetni köteles kivéve, ha a 73/B. § (2)–(4) bekezdése alkalmazásának van helye.”

19. §

(1) A Pp. 167. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

„167. § (1) Ha a fél a tényállításait tanúkkal kívánja bizonyítani, meg kell jelölnie a bizonyítani kívánt tényeket és be kell jelentenie a tanúk nevét és idézhető címét.

(2) A tanú (1) bekezdésben meghatározott adatait a keresetlevélben vagy más beadványban, illetve a tárgyaláson kell bejelenteni.

(3) Ha a tanú adatait a fél beadványban jelöli meg, beadványában a tanú nevén kívül a tanú egyéb adatait nem kell feltüntetnie, hanem egy példányban beadott külön lapon köteles a tanú idézhető címét – és amennyiben szükséges, a tanú egyéb személyazonosító adatait – a

bíróság részére megjelölni. Különösen indokolt esetben a beadványban elegendő a tanú nevének feltüntetése helyett egyéb megjelölést alkalmazni, és az így megjelölt tanú adatait külön lapon feltüntetni.

(4) Ha a fél a tanú adatait a tárgyaláson jelenti be, arra a (3) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell azzal, hogy a tanú adatait tartalmazó külön lapot a bíróságnak úgy kell átadni, hogy annak tartalmát a többi fél vagy egyéb perbeli személy – az ügyészt ide nem értve – ne ismerhesse meg.

(5) A tanút megidézni kérő félnek a tanút előzőleg nyilatkoztatnia kell arról, hogy a tanú az adatainak bejelentésére a (3) és (4) bekezdés szabályait alkalmazni kéri-e, és köteles e nyilatkozat szerint eljárni. Ha a tanút a fél nem tudja nyilatkoztatni, a (3) bekezdés első mondata, illetve a (4) bekezdés szerint köteles eljárni.

(6) A bíróság a bizonyító fél kérelmére az ellenfelet is kötelezheti a tanú nevének és idézhető címének a (3) illetve (4) bekezdésben meghatározott módon történő bejelentésére, ha a bizonyító fél valószínűsíti, hogy az általa nem ismert tanút az ellenfél ismeri vagy ismernie kell. Ebben az esetben a tanú személyi adatainak zártan kezelésére vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a tanú zártan kezelt személyi adatait a bizonyító fél sem ismerheti meg, és az adatok zártan történő kezelését a 172. § (4) bekezdésében meghatározott eseteken kívül csak akkor lehet megszüntetni, ha a bizonyító fél időközben egyéb úton megismerte a tanú személyi adatait.”

(2) A Pp. 168. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha a tanú a fél által bejelentett adatok téves volta miatt nem volt megidézhető, a bíróságnak a tanú ismételt megidézése előtt meg kell vizsgálnia, hogy a fél téves bejelentése nem a per elhúzását célozta-e. Ezt a rendelkezést kell megfelelően alkalmazni arra az esetre is, amikor a bíróság a bizonyító fél ellenfelét kötelezte a tanú adatainak bejelentésére.”

20. §

A Pp. 169. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A tanú, ha a titoktartás alól felmentést nem kapott, nem hallgatható ki olyan kérdéstről, amely államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősül.”

21. §

(1) A Pp. 170. §-ának (1) bekezdése az alábbi *e*) ponttal egészül ki:

(A tanúvallomást megtagadhatja)

„*e*) az üzleti titok megtartására köteles személy az olyan kérdésben, amely tekintetében a tanúvallomással titoktartási köteleességét sértené meg.”

(2) A Pp. 170. §-ának (4) és (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő (6) és (7) bekezdéssel egészül ki:

„(4) Az (1) bekezdés *e*) pontja alapján a tanúságtétel nem tagadható meg, ha:

a) az érdekelt az üzleti titok megtartására köteles személyt e kötelessége alól felmentette,

b) ha a kérdés a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó külön törvényi rendelkezések alapján nem minősül üzleti titoknak, vagy

c) ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az érintett adat közérdekű adatnak minősül-e.

(5) Az (1) bekezdés *a*) és *c*)–*e*) pontja esetében a tanút mentességére kihallgatása előtt, illetőleg mihelyt a mentesség kiderül, figyelmeztetni kell. Ennek megtörténtét, valamint a tanúnak a figyelmeztetésre adott válaszát a jegyzőkönyvbe fel kell venni.

(6) Az (1) bekezdés *c*) és *e*) pontjában meghatározott titoktartási kötelezettség az annak alapjául szolgáló viszony megszűnése után is fennmarad.

(7) Ha a tanút a jelen § esetében a mentességre való alapos hivatkozása ellenére vallomásra kötelezik, vagy az (5) bekezdésben foglalt rendelkezést nem tartják meg, a tanú vallomása bizonyítékként figyelembe nem vehető.”

22. §

A Pp. a 171. §-át követően a következő 171/A. §-sal egészül ki:

„171/A. § (1) A bíróság a tanú személyi adatait [167. § (1) bek. és 173. § (1) bek.] a tanú nevének kivételével – a 167. § (3) bekezdésének utolsó mondatában meghatározott esetben a tanú nevét is – (a továbbiakban: a tanú személyi adatai) az iratok között elkülönítve, zártan kezeli, ha azokat a fél a 167. § (3) vagy (4) bekezdésében meghatározott módon jelentette be. A tanú személyi adatait csak a bíróság, a jegyzőkönyvvezető (leíró) és az ügyész jogosult megismerni. A bíróság az eljárás során biztosítja, hogy a tanút megidézni kérő fél és az ügyész kivételével a felek és egyéb perbeli személyek számára az eljárás egyéb adataiból a tanú személyi adatai ne válhassanak megismerhetővé.

(2) Ha a fél a tanú személyi adatait (azok egy részét) a 167. § (3) vagy (4) bekezdésében meghatározott módon jelentette be, a tanú személyi adatait tartalmazó külön lapot senki részére nem lehet kézbesíteni, azt a tanút megidézni kérő fél és az ügyész kivételével a felek és egyéb perbeli személyek a bíróságon sem tekinthetik meg, arról másolat nekik nem adható.

(3) A bíróság a tanú személyi adatait akkor is zártan kezeli, ha ezt a tanú a kihallgatása előtt kéri. Ebben az esetben a zártan kezelés azon adatokra terjed ki, amelyeket a tanút megidézni kérő fél ellenfele (a féllel ellenérdekű egyéb perbeli személy) – az ügyészt ide nem értve – még nem ismerhetett meg.”

23. §

A Pp. 172. §-a a következő (3)-(6) bekezdéssel egészül ki:

„(3) A kihallgatás megkezdése előtt a tanút nyilatkoztatni kell arról, hogy kívánja-e személyi adatainak zártan kezelését. Ha a tanú személyi adatainak zártan kezelését kéri, a

bíróság a tanú neve kivételével a tanú személyi adatait zártan kezeli. Különösen indokolt esetben a bíróság a tanú nevét is zártan kezelheti.

(4) Ha a tanú a bíróság felhívására a személyi adatainak zártan kezelését nem kéri, illetve külön felhívás nélkül is úgy nyilatkozik, hogy személyi adatainak zártan kezelését nem kívánja, a bíróság a tanú személyi adatainak a 171/A. § (1) bekezdése alapján történő zártan kezelését megszünteti; ez korlátozódhat a tanú neve zártan kezelésének megszüntetésére.

(5) Ha az eljárás során a bíróság megállapítja, hogy a tanút megidézni kérő fél ellenfele (a féllel ellenérdekű egyéb perbeli személy) – az ügyészt ide nem értve – a tanú személyi adatait ismeri, a bíróság a tanú személyi adatainak zártan kezelését megszünteti.

(6) A tanú személyi adatai zártan történő kezelése tárgyában a kihallgatást foganatosító bíróság a felek meghallgatása nélkül dönt, külön határozatot hoznia azonban nem kell, a jegyzőkönyvben elegendő a (3)-(5) bekezdésben foglaltak megtörténtére utalni.”

24. §

A Pp. 173. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A kihallgatás kezdetén a tanútól meg kell kérdezni a nevét, születési helyét, idejét, anyja nevét, lakóhelyét, valamint azt, hogy a felekkel milyen viszonyban van, s hogy ennek folytán vagy más okból nem elfogult-e. Ezekre a kérdésekre a tanú akkor is köteles válaszolni, ha egyébként a vallomástétel megtagadására jogosult. Ha a bíróság a tanú személyi adatainak zártan kezelését nem szüntette meg, vagy a tanú kérelmére azokat zártan kezeli, a tanú személyi adatait a személyazonosításra alkalmas iratok megtekintésével állapítja meg, írásban rögzíti és zártan kezeli.”

25. §

A Pp. 180. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A bíróság a szakértőt a vélemény írásbeli előterjesztésére megidézése nélkül kirendelésekor utasíthatja. Ha a bíróság szükségesnek tartja, a szakértőt megidézheti. A megidézett szakértő meghallgatása előtt meg kell állapítani személyazonosságát – igazságügyi szakértő esetében a szakértő nevének, szakértői igazolványa számának és elérhetőségi címének rögzítésével –, továbbá azt, hogy a felekkel milyen viszonyban van, és hogy nem áll-e fenn reá kizáró ok; a szakértőt figyelmeztetni kell a hamis véleményadás következményeire is.”

26. §

A Pp. 183. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A bíróság szakértői testületet akkor rendelhet ki, ha a perben felmerülő szakkérdés a 182. § alapján, két egymástól független szakvélemény előterjesztése után, a kirendelt szakértők személyes meghallgatása során sem tisztázható. A szakértői testület azonban nem kötelezhető a korábbi szakvélemények felülvéleményezésére, szakvéleménye a szakértő szakvéleményével esik egy tekintet alá.”

27. §

A Pp. 185. §-ának (1) bekezdése a következő c) ponttal egészül ki:

(Az eljáró bíróság)

„c) azt a szakértőt, aki a véleménynyilvánítással alapos ok nélkül késlekedik, illetve a véleménynyilvánításának várható késedelméről a részére nyitva álló határidő lejártát megelőzően a bíróságot nem értesíti,”

(az okozott költségek megtérítésére kötelezi, s egyben pénzbírsággal sújthatja. A bíróság egyúttal elrendelheti a meg nem jelent (eltávozott) tanú vagy szakértő elővezetését is.)

28. §

A Pp. 187. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A bíróság a szakértő díját – a szakértő által benyújtott díjjegyzék alapul vételével – a szakvélemény beérkezését, illetve a szakértő meghallgatása esetében a meghallgatását követően, de legkésőbb harminc napon belül végzéssel megállapítja. A szakértő díját a perbíróság állapítja meg akkor is, ha a szakértőt a megkeresett bíróság rendelte ki. A bíróság határozata ellen a szakértő és a felek külön fellebbezéssel élhetnek. A fellebbezésnek csak a kifogásolt összeg erejéig van halasztó hatálya. A bíróság a szakértőt a végzés jogerőre emelkedéséről a jogerő megállapításától számított nyolc napon belül értesíti.”

29. §

A Pp. 189. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A szemle céljára szükséges tárgy birtokosát a bíróság arra kötelezi, hogy a tárgyat mutassa be vagy bocsássa rendelkezésre, illetőleg a tárgy megszemlélését tegye lehetővé. A 167-171/A. §, a 172. § (3)–(6) és a 173. § (1) bekezdése, valamint a 185. § rendelkezéseit a szemletárgy birtokosára is megfelelően alkalmazni kell. A bíróság szükség esetén a szemlét a rendőrség igénybevételével is foganatosíthatja.”

30. §

A Pp. 191. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az eredeti okirat helyett annak hiteles vagy egyszerű másolatban való bemutatása is elegendő, ha ezt az ellenfél nem kifogásolja, és az eredeti okirat bemutatását a bíróság sem tartja szükségesnek. Ha azonban az eredeti okiratról készített okirat (másolat, felvétel, adathordozó útján készített okirat) a 195. vagy 196. §-ban meghatározott bizonyító erővel rendelkezik, az eredeti okirat bemutatására a felet az ellenbizonyítás keretén belül a 190. § (2) bekezdése szerint lehet kötelezni.”

31. §

(1) A Pp. 192. §-ának (2) és (3) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép, egyidejűleg a § a következő (4) és (5) bekezdéssel egészül ki:

„(2) Az okirat megküldése csak akkor tagadható meg, ha az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmaz; a titoktartás alóli felmentésre a 169. §-t kell megfelelően alkalmazni.

(3) Ha a perbíróság megítélése szerint a megküldött okirat tartalma üzleti titoknak vagy hivatásbeli titoknak minősül, a bíróság megkeresi a titoktartás alóli felmentés megadására jogosultat (titokgazda) a titok megismerésének engedélyezése céljából. Ha a titokgazda a megkeresés kézhezvételétől számított nyolc napon belül nem nyilatkozik, az engedélyt megadottnak kell tekinteni; erre a titokgazdát a megkeresésben figyelmeztetni kell. Egyebekben a 170. §-t megfelelően alkalmazni kell. Ha a titokgazda az üzleti vagy hivatásbeli titok felek által történő megismeréséhez nem járul hozzá, az okirat ezen része bizonyítékként nem használható fel.

(4) Nem kell a (3) bekezdést alkalmazni, ha az okirat tartalma a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó külön törvényi rendelkezések alapján nem minősül üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e.

(5) A bíróság az iratok, valamint a titokgazda nyilatkozatának beérkezéséről, illetve ennek elmaradásáról a feleket tájékoztatja.”

(2) A Pp. a 192. §-át követően az alábbi 192/A. §-sal egészül ki:

„192/A. § (1) A perben bizonyítékként nem használható fel az államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó okirat (az okirat ilyen titkot tartalmazó része), melynek a fél általi megismeréséhez a minősítő nem járult hozzá.

(2) Az (1) bekezdés nem alkalmazható, ha a pert a megismerési kérelem megtagadása miatt indították, vagy a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősül-e. Az ilyen perben a felperes, a felperes oldalán beavatkozó személy és ezek képviselője az államtitkot, szolgálati titkot az eljárás során nem ismerheti meg. A perben résztvevő egyéb személyek, valamint azok képviselői az államtitkot, szolgálati titkot csak akkor ismerhetik meg, ha a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló törvény szerinti legmagasabb szintű nemzetbiztonsági ellenőrzésüket elvégezték.”

32. §

A Pp. 195. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép, a § a következő (5) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg az (5)–(7) bekezdés számozása (6)–(8) bekezdésre változik:

„(4) Az eredeti elektronikus közokiratával azonos bizonyító ereje van annak az elektronikus közokiratról készített papír alapú okiratnak, amelyet a közokirat kiállítására jogosult ügykörén belül, a megszabott alakban vagy külön jogszabályban meghatározott eljárási rend szerint készített el. Ugyanilyen bizonyító ereje van az elektronikus közokirat megőrzésére hivatott szerv által vagy ellenőrzése mellett készített papír alapú okiratnak, továbbá a közokiratot kiállító vagy őrzésére hivatott szerv által az elektronikus közokiratot tároló adathordozó útján nyert adatok alapján készített papír alapú okiratnak.

(5) A magánokiratról a közokirat kiállítására jogosult által ügykörén belül, a megszabott közokirati alakban készített okirat – ideértve az elektronikus okiratot, valamint az elektronikus magánokiratról készített papír alapú okiratot is – teljesen bizonyítja, hogy annak tartalma az eredeti okiratéval megegyezik. Elektronikus okirat esetében e bizonyító erő megállapításának feltétele az is, hogy a közokirat kiállítására jogosult az okiratot minősített elektronikus aláírással és – ha jogszabály így rendelkezik – időbélyegzővel lássa el, vagy azt külön jogszabály által meghatározott eljárás szerint készítse el. A magánokiratról közokirati alakban készített okirat bizonyító ereje – a magánokirat tartalmát illetően – megegyezik az eredeti okiratéval.”

33. §

A Pp. 196. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Gazdálkodó szervezet által kiállított vagy őrzött okiratról készült felvétel [195. § (2) bek.], továbbá bármilyen adathordozó útján készített okirat – értve ezalatt az elektronikus okiratról készített papír alapú okiratot is – teljes bizonyító erővel bizonyítja, hogy tartalma megegyezik az eredeti okiratéval, feltéve, hogy a gazdálkodó szervezet, amely a felvételt készítette vagy az okiratot kiállította, illetve őrzi, a felvétel vagy az okirat azonosságát szabályszerűen igazolta. Gazdálkodó szervezet által kiállított vagy őrzött okiratról készült elektronikus okirat akkor bizonyítja teljes bizonyító erővel azt, hogy tartalma megegyezik az eredeti okiratéval, ha az okiratról elektronikus okiratot készítő azt minősített elektronikus aláírással és – ha jogszabály így rendelkezik – időbélyegzővel látta el, illetve külön jogszabály által meghatározott eljárás szerint készítette el. Gazdálkodó szervezet által kiállított vagy őrzött okiratról készült okirat bizonyító ereje – az okirat tartalmát illetően az eredeti okiratéval, közokiratról készült okirat esetében pedig a teljes bizonyító erejű magánokiratéval azonos.”

34. §

A Pp. 218. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A tárgyalás folyamán hozott végzéseket és az ítéletet a tárgyalás napján ki kell hirdetni. A kihirdetést azonban az ítéletre nézve – legfeljebb tizenöt napra – a bíróság elhalaszthatja azzal, hogy a kihirdetés határnapját nyomban ki kell tűzni, és a határozatot a kihirdetés napjáig írásba is kell foglalni.”

35. §

A Pp. 219. §-ának (2) bekezdése helyébe az alábbi rendelkezés lép:

„(2) A határozatot – kivéve, ha annak kihirdetését a bíróság elhalasztotta [218. § (1) bek.] – annak meghozatalától számított legkésőbb tizenöt napon belül kell írásba foglalni és az írásba foglalást követő nyolc napon belül kézbesíteni kell. Ha az ítélet kihirdetését a bíróság elhalasztotta, a kihirdetéskor jelenlévő feleknek a bíróság az írásba foglalt ítéletet nyomban kézbesíti, és ezt a jegyzőkönyvben is feltünteti, a meg nem jelent feleknek pedig nyolc napon belül kézbesíti. A felek részére a határozatnak nemcsak a rendelkező részét, hanem indokolását is kézbesíteni kell, kivéve, ha a határozatot a törvény szerint nem kell megindokolni.”

36. §

A Pp. 221. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) A (3) bekezdésben foglaltak az irányadók abban az esetben is, ha a fellebbezésre jogosultak e jogukról valamennyien lemondtak.”

37. §

A Pp. 225. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Az ítélet kiegészítését annak közlésétől számított tizenöt nap alatt bármelyik fél kérheti, ha a bíróság valamely kereseti kérelem vagy ellenkérelem felől, vagy a kereseti kérelem vagy az ellenkérelem valamely része felől akár a fő-, akár a mellékkötelezettség tekintetében nem határozott, avagy a perköltség viselése vagy az ítélet előzetes végrehajthatósága felől, habár annak helye lett volna, nem rendelkezett.”

38. §

A Pp. 230/A. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A jogerő megállapításáról a felet a jogerő beálltától számított nyolc napon belül értesíteni kell. Az értesítés a jogerőt megállapító végzés, ha pedig a fél részére a határozatot még nem kézbesítették, a záradékolt határozat kiadmányának kézbesítésével történik. A záradékkal ellátott határozat-kiadmányt vagy a jogerőt megállapító végzést – utóbbit a határozat kiadmányával együtt – jogszabályban megjelölt külön szerveknek is meg kell küldeni.”

39. §

(1) A Pp. 260. §-ának (1) bekezdése az alábbi *d*) ponttal egészül ki:

(A jogerős ítélet ellen perújításnak van helye, ha:)

„*d*) a keresetlevelet vagy más iratot a fél részére a hirdetményi kézbesítés szabályainak megsértésével hirdetmény útján kézbesítették.”

(2) A Pp. 260. §-a a következő (4) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a (4) bekezdés számozása (5) bekezdésre változik:

„(4) Az (1) bekezdés *d*) pontjára hivatkozással csak az a fél élhet perújítással, akinek az iratot hirdetmény útján kézbesítették, és kizárólag akkor, ha a 101. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményeket a bíróság az elsőfokú eljárásban vagy egyéb perorvoslatban a fél hibáján kívül álló okból nem mondhatta ki, és a fél a hirdetményi kézbesítést követő eljárást nem hagyta jóvá.”

40. §

A Pp. a 266. §-át követően az alábbi 266/A. §-sal egészül ki:

„266/A. § A 260. § (1) bekezdés *d*) pontjára hivatkozással előterjesztett perújítási kérelmet az elsőfokú bíróság – ha azt a 264. § alapján hivatalból nem utasítja el – az iratokkal együtt a perújítás megengedhetősége és érdeme tárgyában való döntés végett felterjeszti a másodfokú (felülvizsgálati) bírósághoz, ha a hirdetményi kézbesítés szabályait a másodfokú (felülvizsgálati) eljárásban sértették meg. Ebben az esetben az eljárásnak csak az érvénytelenséggel érintett szakaszát kell megismételni. Egyebekben a másodfokú (felülvizsgálati) bíróság a 265. és 266., valamint a 267. és 268. § megfelelő alkalmazásával jár el.”

41. §

A Pp. 293. §-a a következő (3) bekezdéssel egészül ki:

„(3) Az apaság vélelmének megdöntése iránti perben az alperest – a vértulajdonság-vizsgálat és a származás megállapításához szükséges más orvosszakértői (élettani) vizsgálat költségei kivételével – a perköltségek megfizetésére kötelezni nem lehet; a pernek a felperesre nem hárítható költségét az állam viseli.”

42. §

A Pp. 311. §-a a következő (6) bekezdéssel egészül ki:

„(6) A gondnokság alá helyezés iránti perben az alperest a perköltségek megfizetésére kötelezni nem lehet; a pernek a felperesre nem hárítható költségét az állam viseli.”

43. §

A Pp. 312. §-a a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) A gondnokság alá helyezés hatályában való fenntartása, módosítása és megszüntetése iránti perben a gondnokoltat a perköltségek megfizetésére kötelezni nem lehet; a pernek a perbeli ellenfélre nem hárítható költségét az állam viseli. A gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálata iránt indított perekben a feleket a perköltségek megfizetésére kötelezni nem lehet; azt az állam viseli.”

44. §

A Pp. XIX. Fejezete (313–323. §) helyébe a következő fejezet lép:

„XIX. Fejezet
Fizetési meghagyásos eljárás

A fizetési meghagyás kibocsátásának esetei

313. § (1) A pénz fizetésére vagy ingó dolog kiadására irányuló lejárt követelés fizetési meghagyás útján is érvényesíthető.

(2) Kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthető a pénz fizetésére irányuló olyan lejárt követelés, amelynek a 24. és 25. § szerint számított összege az egymillió forintot nem

haladja meg, feltéve, ha van olyan bíróság, amely a fizetési meghagyás kibocsátására illetékes.

(3) Fizetési meghagyást nem lehet kibocsátani, ha a kötelezettnek nincs belföldön ismert lakóhelye (tartózkodási helye vagy székhelye).

314. § (1) A fizetési meghagyásos eljárásban bírósági titkár, fogalmazó vagy bírósági ügyintéző is önállóan, önálló aláírási joggal járhat el.

(2) A fizetési meghagyásos eljárásban – a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő eljárási cselekmények tekintetében – a bíróság gépi adatfeldolgozással, számítástechnikai eszköz útján is eljárhat (automatizált fizetési meghagyásos eljárás).

(3) A (2) bekezdés alkalmazása esetén a bíróságok országosan egy közös számítógépes rendszer útján járnak el.

A fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelem

315. § (1) A fizetési meghagyás iránti kérelmet az igazságügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott űrlapon kell előterjeszteni. A kérelemre egyebekben – ha e fejezet másként nem rendelkezik – a 93., 94. és 121. §-ok rendelkezései megfelelően irányadók. Azt az okiratot (annak másolatát, kivonatát), amelyre a fél bizonyítékként hivatkozik, csak akkor kell csatolni, ha az a követelés kötelezett által való beazonosításához szükségesnek tűnik. Ingó dolog kiadása iránti követelés esetében a kérelemben azt a pénzüsszeget is meg kell jelölni, amelyet a jogosult a dolog helyett elfogadni hajlandó.

(2) A kérelemben megjelölhető a természetes személy kötelezett születési helye, ideje, illetve anyjának a neve, jogi személy, jogi személyiség nélküli szervezet (e fejezetben együtt: jogi személy) kötelezett nyilvántartási száma, illetve adószáma. Az űrlapon a jogosultat erről akként kell tájékoztatni, hogy ezen adatok a követelés későbbi végrehajtását segítik elő.

(3) A kérelem a kötelezett ellen fennálló több követelés tekintetében, valamint több kötelezett ellen fennálló azonos követelés tekintetében együttesen is előterjeszthető. Több kötelezett ellen fennálló követelés esetében az egyes kötelezetteket terhelő összegeket határozottan meg kell jelölni, egyetemleges kötelezettség esetében pedig a kérelemben ezt kell feltüntetni. E rendelkezéseket megfelelően kell alkalmazni arra az esetre, ha a kérelmet több jogosult terjeszti elő.

(4) A fizetési meghagyás iránti kérelmet elektronikus úton, az igazságügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott elektronikus űrlapon is elő lehet terjeszteni, ebben az esetben a bíróság gépi adatfeldolgozással, számítástechnikai eszköz útján jár el.

(5) A jogosult köteles az űrlapnak mind a kérelem előterjesztésére, mind a meghagyás kibocsátására szolgáló részét a 121. §, illetve a 317. § (3) bekezdésének megfelelően kiállítani azzal, hogy a 167. § (3) bekezdésének alkalmazása esetén a tanú személyi adatait külön lapon sem kell bejelenteni. Ha a jogosult a kérelmet nem az arra rendszeresített űrlapon terjesztette elő – ideértve a 316. § (3) bekezdésében foglalt esetet is –, vagy ha a fél az űrlapot nem megfelelően töltötte ki, illetve nem csatolta a szükséges példányszámban, őt a bíróság a hiányok pótlására hívja fel. A 124. § (2) bekezdését a fizetési meghagyásos eljárásban is

megfelelően alkalmazni kell azzal az eltéréssel, hogy a 121/A. § (2) bekezdésében meghatározott iratokat nem kell csatolni.

(6) A fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelem előterjesztésének ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél beadásának.

316. § (1) A fizetési meghagyás iránti kérelem elintézésére a 95. §, a 125. § (4) bekezdése, valamint a 129. §, 130. § és 132. §-ok rendelkezései megfelelően irányadók; ugyanezeket a rendelkezéseket kell megfelelően alkalmazni a 315. §-ban meghatározott előfeltételek hiánya esetében is.

(2) A fizetési meghagyást – a jogosult külön kérelme hiányában – csak a kötelezett részére kell kézbesíteni. A bíróság a fizetési meghagyást a jogosultnak is kézbesíteti, ha a fizetési meghagyást a (3) bekezdés alapján bocsátja ki.

(3) A 313. § (2) bekezdése alá tartozó esetben beadott keresetlevelet fizetési meghagyás kibocsátására irányuló kérelemként kell elintézni.

(4) Ha a fizetési meghagyás kibocsátásának a 313. § alapján nincs helye, a kérelmet – a fizetési meghagyás kibocsátása nélkül – keresetlevélként az általános szabályok szerint kell elintézni. Ilyen esetben a bíróság felhívja a jogosultat, hogy – amennyiben azt még nem tette meg – nyolc nap alatt az illetéket a peres eljárás illetékére egészítse ki, az ügyre vonatkozó részletes tényállításait adja elő, és bizonyítékait terjessze elő, különben az eljárást megszünteti. Ha a jogosult a kérelemben a 167. § (3) bekezdésének alkalmazásával jelölt meg tanút, a bíróság arra is felhívja a jogosultat, hogy a tanú nevét és idézhető címét – amennyiben az szükséges, egyéb személyi adatait – az ott meghatározott módon jelentse be. Ha a jogosult a bíróság felhívásának eleget tesz, az elnök az ügy tárgyalására tűz ki határnapot.

317. § (1) A bíróság a fizetési meghagyást az ellenfél meghallgatása nélkül, legkésőbb a kérelem beérkezésétől számított tizenöt napon belül bocsátja ki.

(2) Ha a fizetési meghagyás iránti kérelmet a jogosult elektronikus úton terjesztette elő, a fizetési meghagyást a bíróság annak beérkezésétől számított három napon belül bocsátja ki.

(3) A fizetési meghagyásnak tartalmaznia kell:

a) az eljáró bíróságot és a bírósági ügyszámot;
b) a feleknek és képviselőiknek nevét és lakóhelyét (tartózkodási helyét vagy székhelyét);

c) a követelés jogalapját, valamint a követelésnek és járulékainak összegét, ingó dolog kiadására irányuló követelés esetében pedig a dolognak, valamint annak a pénzüsszegnek megjelölését, amelyet a jogosult a dolog helyett elfogadni hajlandó;

d) azt a meghagyást, hogy a kötelezett a követelésnek a meghagyás kézbesítésétől számított tizenöt nap – váltón alapuló követelés esetében három nap – alatt tegyen eleget és az összegszerűen meghatározott eljárási költségeket is fizesse meg;

e) azt a tájékoztatást, hogy a bíróság a meghagyással érvényesített követelés jogalapját és az annak bizonyítására szolgáló tényeket érdemben nem vizsgálta, és a meghagyás akkor válik jogerőssé és végrehajthatóvá, ha a kötelezett határidőben nem mond ellent;

f) azt a figyelmeztetést, hogy a kötelezett – ha a követelést alaptalannak tartja – a meghagyás ellen a 319. illetve 320. § szerint ellentmondással élhet;

g) azt a figyelmeztetést, hogy ha a meghagyás kézhezvétele után a kötelezett a követelést teljesíti, az elismerésnek minősül, és ebben az esetben a meghagyás az ellentmondásra nyitva álló határidő utolsó napját követő napon jogerőre emelkedik.

(4) A meghagyás a természetes személy adós születési helyét, idejét, illetve anyjának a nevét, jogi személy adós adószámát és nyilvántartási számát annyiban tartalmazza, amennyiben azokat a jogosult a kérelemben megjelölte. Ha azonban a jogi személyt bíróság elektronikus adatbázisban tartja nyilván, az eljáró bíróság a nyilvántartási számot hivatalból beszerzi, és azt a meghagyáson feltünteti.

318. § A fizetési meghagyás kézbesítésének ugyanaz a hatálya, mint a keresetlevél kézbesítésének (128. §).

(2) A fizetési meghagyás hirdetmény útján nem kézbesíthető. Ha a 132. § (2) bekezdése alapján a jogosult hirdetményi kézbesítést kér, a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet a 316. § (4) bekezdésének megfelelő alkalmazásával keresetlevélként kell elintézni.

Ellentmondás, tárgyalás

319. § (1) A fizetési meghagyás ellen a kötelezett annak kézbesítésétől számított tizenöt nap – váltón alapuló követelés esetében három nap – alatt a fizetési meghagyást kibocsátó bíróságnál írásban ellentmondással élhet. Az ellentmondást az igazságügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott úrlapon is elő lehet terjeszteni. Ha az ellentmondás a fizetési meghagyásnak csak valamely része vagy rendelkezése ellen irányul, a fizetési meghagyásnak az ellentmondással nem érintett része (rendelkezése) jogerőre emelkedik.

(2) A kötelezettnek a követelésre az ellentmondásban nyilatkoznia kell. A kötelezett előadhatja a védekezésének alapjául szolgáló tényeket, valamint ezek bizonyítékait; okirati bizonyítékait eredetiben vagy másolatban csatolhatja.

(3) Ha az ellentmondásban a kötelezett a követelésre érdemben nem nyilatkozik, vagy az ellentmondás egyébként kiegészítésre szorul, az ellentmondás elutasításának ebből az okból nincs helye, az elnök azonban a 124. § alapján intézkedéseket tehet a tárgyalás előkészítésére.

(4) Nem tekinthető a fizetési meghagyás megtámadásának, ha a kötelezett a követelés összegét teljes egészében elismeri, és csak a fizetésre halasztásnak vagy az összeg részletekben való megfizetésének engedélyezését kéri. Ebben az esetben a 217. § (3) bekezdését kell megfelelően alkalmazni. Nem minősül a fizetési meghagyás megtámadásának a kijavításra irányuló kérelem sem.

(5) Ha a kötelezett az ellentmondásban okirati bizonyítékkal valószínűvé teszi, hogy az érvényesített követelést a fizetési meghagyás kézhezvételét megelőzően már teljesítette, a bíróság az okirati bizonyíték másolatának csatolásával felhívja a jogosultat, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzék a követelés fennállásáról. Ha a jogosult a kötelezett állítását elismeri, vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a bíróság a pert megszünteti, egyébként pedig a 322. § rendelkezései szerint jár el. Ha a jogosult a kötelezett nyilatkozata alapján a fizetési

meghagyásban érvényesített követelését leszállítja, tárgyalást csak erre a követelésre kell kitűzni.

(6) Nem tekinthető a fizetési meghagyás megtámadásának, ha a kötelezett arra hivatkozik, hogy az érvényesített követelést a fizetési meghagyás kézhezvételét követően teljesítette; ebben az esetben a meghagyás az ellentmondásra nyitva álló határidő utolsó napját követő napon jogerőre emelkedik. Ha a kötelezett a teljesítést okirati bizonyítékkal valószínűvé teszi, a bíróság az okirati bizonyíték másolatának csatolásával felhívja a jogosultat, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzék a követelés fennállásáról. Ha a jogosult a kötelezett állítását elismeri, vagy a felhívásra nem nyilatkozik, a bíróság a 321. § (2) bekezdésében meghatározott záradékban feltünteti, hogy a követelés tárgyában végrehajtásnak nincs helye.

(7) Ha több kötelezett ellen kibocsátott fizetési meghagyás esetében a kötelezettek egyike terjeszt elő ellentmondást, ennek hatályára az 52. és 53. § megfelelően irányadó.

320. § (1) Ha a fizetési meghagyást a kötelezett nem vette át, és ezért azt a 99. § (2) bekezdése alapján kézbesítettnek kell tekinteni, a végrehajtható okirat kézbesítésétől számított tizenöt nap – váltón alapuló követelés esetében három nap – alatt a kötelezett a fizetési meghagyást kibocsátó bíróságnál írásban ellentmondással élhet. Az ellentmondás előterjesztésével egyidejűleg a kötelezett köteles a végrehajtás során felmerült, a jogosult által előlegezett költségeket a jogosultnak megfizetni vagy bírói letétbe helyezni. Ha ezt a kötelezett nem igazolja, a bíróság az ellentmondást érdemi vizsgálat nélkül elutasítja, ellenkező esetben a végrehajtási eljárást felfüggeszti. A végrehajtás során az ellentmondás előterjesztéséig felmerült költségeket a kötelezett viseli, kivéve ha a kézbesítési vélelmet megdönti.

(2) Ha a fizetési meghagyást tartalmazó iratot a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 31/D. §-a szerint végrehajtói kézbesítés útján kézbesítették, az (1) bekezdés szabályait azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy az ellentmondás előterjesztésre nyitva álló határidőt attól az időponttól kell számítani, amikor a fizetési meghagyást tartalmazó irat végrehajtói kézbesítése a külön jogszabály szerint eredményesen megtörtént.

321. § (1) Ha a fizetési meghagyást ellentmondással a 319. § (1) bekezdésében meghatározott határidőn belül nem támadták meg, annak ugyanolyan hatálya van, mint a jogerős ítéletnek, s ellene a XIII. fejezet megfelelő alkalmazásával perújításnak van helye.

(2) Ha a kötelezett a fizetési meghagyást kellő időben ellentmondással nem támadja meg, a bíróság a meghagyásnak a kérelem előterjesztésével egyidejűleg evégből benyújtott példányát jogerősítési záradékkal látja el, és így kézbesítetteti a jogosultnak. Ha a fizetési meghagyást a kötelezett nem vette át, és ezért azt a 99. § (2) bekezdése alapján kell a részére kézbesítettnek tekinteni, a bíróság tájékoztatja a jogosultat a 320. §-ban valamint a Vht. 31/D. §-ában foglaltakról.

(3) Ha a jogerős fizetési meghagyást a 320. §-ban meghatározott határidőn belül ellentmondással megtámadják, a meghagyás hatályát veszti – feltéve, ha az ellentmondást a bíróság hivatalból nem utasítja el.

(4) Ha az ellentmondás elkésett, vagy az nem az ellentmondás előterjesztésére jogosulttól származik, a bíróság azt hivatalból elutasítja.

322. § (1) A kellő időben [319. § (1) bek., 320. §] előterjesztett ellentmondás folytán a fizetési meghagyásos eljárás perré alakul át. A bíróság az ellentmondás kézbesítésével egyidejűleg felhívja a jogosultat, hogy – amennyiben azt még nem tette meg – az illetéket nyolc napon belül a peres eljárás illetékének összegére egészítse ki, az ügyre vonatkozó részletes tényállításait adja elő, és bizonyítékait terjessze elő. Ezek elmulasztása esetében a bíróság a pert megszünteti. Ha a jogosult a kérelemben a 167. § (3) bekezdésének alkalmazásával jelölt meg tanút, az ellentmondás kézbesítésével egyidejűleg a bíróság arra is felhívja a jogosultat, hogy a tanú nevét és idézhető címét – amennyiben az szükséges, egyéb személyi adatait – az ott meghatározott módon jelentse be. Ha a kötelezett a követelésre vonatkozó nyilatkozatát az ellentmondással együtt már benyújtotta, annak másodpéldányát az ellentmondással kézbesíteni kell a felperesnek.

(2) Ha a jogosult a (1) bekezdésben foglalt kötelezettségeit teljesíti, az iratok megérkezésétől számított harminc napon belül a bíróság az ügy tárgyalására hatánapot tűz ki, és arra a jogosultat felperesként, a kötelezettet pedig alperesként megidézi. Ha a bíróság a meghagyást a 316. § (2) bekezdése alapján a jogosultnak még nem kézbesítette, az ellentmondás folytán kitűzött tárgyalásra szóló idézéssel együtt a jogosultnak az ellentmondással megtámadott meghagyás egy példányát is kézbesíteti.

323. § (1) Az ellentmondás folytán kitűzött tárgyalásra a keresetlevél alapján kitűzött első tárgyalás szabályait, a további eljárásra pedig az első fokú eljárásra vonatkozó általános rendelkezéseket – vagy ha annak a 387. § alapján helye van, az Ötödik Rész rendelkezéseit – kell megfelelően alkalmazni. Az első tárgyalási nap időpontjára vonatkozó rendelkezéseket azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a határidőt a 322. § (1) bekezdésében meghatározott, a jogosult által beadott iratoknak a bírósághoz való érkezésétől kell számítani.

(2) A bíróság a 320. § rendelkezései szerint előterjesztett ellentmondás folytán perré alakult eljárásban az alperest legkésőbb az eljárást befejező határozatában pénzbírsággal sújtja, ha az alperes a jóhiszemű joggyakorlás követelményeivel ellentétesen vagy egyébként nyilvánvalóan alaptalanul terjesztett elő ellentmondást, kivéve ha a fizetési meghagyás kézbesítésének vélelmét megdönti.”

45. §

(1) A Pp. 331. §-a a következő (2) bekezdéssel egészül ki, egyidejűleg a § számozása (1) bekezdésre változik:

„(2) Ha a fél igazolja, hogy a keresetlevelet a 330. § rendelkezéseinek megfelelően az elsőfokú határozatot hozó szervnél határidőben benyújtotta, a keresetlevél és az ügy iratai azonban a felterjesztésre és továbbításra nyitva álló határidőkre figyelemmel a bírósághoz nem érkeztek meg, a keresetlevelet a bíróságnál is be lehet nyújtani. Ebben az esetben a bíróság az általános szabályok szerint közli az alperessel a keresetet, intézkedik az iratok és az alperes nyilatkozatának beszerzése iránt, a mulasztó közigazgatási szervet pedig pénzbírsággal (120. §) sújthatja.”

(2) A Pp. 340/A. § a következő (2) bekezdéssel egészül ki:

„(2) A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelem tárgyában a kérelem beérkezésétől számított 90 napon belül dönt.”

46. §

A Pp. 341. §-ának c) pontja helyébe a következő rendelkezés lép:

(A társadalombiztosítási határozat felülvizsgálata iránt indított perekre ennek a fejezetnek a rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni:)

„c) az egészségbiztosítás pénzbeli ellátásaival – ideértve a baleseti táppénzt és a baleseti járadékot is – kapcsolatos keresetet a munkáltató székhelye (telephelye) szerint illetékes egészségbiztosítási szerv vagy nyugdíjbiztosítási igazgatási szerv ellen kell megindítani akkor is, ha az első fokú határozatot nem ez a szerv hozta,”

47. §

A Pp. 342. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) Sajtóhelyreigazítást [Ptk. 79. §] az érintett személy a közlemény megjelenésétől, illetőleg a közvetítéstől számított harminc napon belül írásban kérheti a sajtótól. A helyreigazítást az érintett személyen kívül, de az ő hozzájárulásával a feladatkörében érintett miniszter – bíró és bírósági dolgozó hivatalos működésével összefüggően az Országos Igazságszolgáltatási Tanács elnöke – is kérheti, ha a valótlan tartalmú közlemény a közérdeket sérti.”

48. §

(1) A Pp. a 386. §-t követően a következő ÖTÖDIK RÉSSZEL, XXVI. fejezettel és 387–391/C. §-sal egészül ki, egyidejűleg a jelenlegi ÖTÖDIK RÉSZ számozása HATODIK RÉSZRE, a XXVI. fejezet számozása XXVII. fejezetre változik:

„ÖTÖDIK RÉSZ KISÉRTÉKŰ PEREK

XXVI. Fejezet

Az általános szabályok alkalmazása

387. § (1) Az I-XIV. Fejezet szabályait az e Részben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni a helyi bíróság hatáskörébe tartozó, egymillió forintot meg nem haladó pénz fizetésére irányuló követelések érvényesítésére indított perekben, amelyekben az eljárás fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás folytán alakult perré [313. § (2) bek.] (kisértékű perek).

(2) A kisértékű perek szabályainak alkalmazhatósága tekintetében a per tárgyának a fizetési meghagyás iránti kérelem beadásakor fennálló értéke irányadó.

(3) Ha a per keresetváltogatás folytán nem tartozna a kisértékű perek körébe, a pert az általános szabályok szerint kell folytatni. A korábban megtett valamennyi perbeli cselekmény és nyilatkozat hatályos marad, azon perbeli jogok és kötelezettségek pedig, melyek gyakorlását vagy teljesítését a kisértékű perek szabályai határidőhöz kötötték, az általános

szabályok szerint gyakorolhatók illetve teljesítendőek akkor is, ha a kisértékű perek szabályaiban meghatározott határidő már letelt.

(4) Nem lehet alkalmazni a kisértékű perek szabályait, ha az iratokat hirdetmény útján kell kézbesíteni, vagy ha a bíróság bármelyik fél részére ügygondnokot rendel. Nem lehet alkalmazni a kisértékű perek szabályait akkor sem, ha a felek közösen előterjesztett kérelmükben a per általános szabályok szerinti elbírálását kérik. Ezekben az esetekben a (3) bekezdés második mondatát kell megfelelően alkalmazni.

Tárgyalás

388. § (1) A bíróság a felperes részletes tényelőadását és bizonyítékait [322. § (1) bek.] legkésőbb a tárgyalásra szóló idézésben közli az alperessel. A bíróság a feleket a tárgyalásra szóló idézésben tájékoztatja arról, hogy a pert ezen Rész rendelkezései szerint bírálja el. A tájékoztatásnak ki kell terjednie arra, hogy a feleknek megjelenési és nyilatkozattételi kötelezettsége van, ezek, valamint az egyes eljárási – különösen a bizonyítási indítványok előterjesztésére, a keresetváltoztatásra, a viszontkereset-indításra és a beszámítási kifogás előterjesztésére vonatkozó – határidők elmulasztása milyen jogkövetkezéssel jár.

(2) A bíróságnak a tárgyalást úgy kell kitűznie, hogy az első tárgyalási nap a 322. § (1) bekezdésében meghatározott, a jogosult által beadott iratoknak a bírósághoz való érkezését követő legkésőbb negyvenöt napon belül megtartható legyen. E határidőbe nem számít be minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig terjedő időszaka.

389. § (1) Első tárgyalási napnak kell tekinteni azt a tárgyalási határnapot is, amelyre az alperes érdemi ellenkérelmének (139. §) előadása előtt a bíróság a tárgyalást elhalasztotta.

(2) A fél a bizonyítási indítványait – amennyiben a (3)–(6) bekezdés másként nem rendelkezik – legkésőbb az első tárgyalási napon terjesztheti elő.

(3) Keresetváltoztatás, illetve viszontkereset-indítás esetén a megváltoztatott keresettel, illetve a viszontkeresettel érvényesített jog bizonyítására vonatkozó indítványt a fél azon a tárgyalási napon is előterjesztheti, amelyen a keresetváltoztatás (viszontkereset-indítás) történt, ha pedig arra két tárgyalási nap között került sor, az azt követő tárgyalási napon. Ha a bíróság az alperesnek (viszontkereseti alperesnek) a tárgyalásra történő felkészülésre határidőt biztosít, az alperes bizonyítási indítványait ezen határidőn belül köteles előterjeszteni. Ezeket a rendelkezéseket az ellenbizonyításra is megfelelően alkalmazni kell.

(4) Beszámítási kifogás előterjesztése esetén a beszámítani kívánt követelés bizonyítására vonatkozó indítványt a kifogás előterjesztésével egyidejűleg kell előterjeszteni. Ezt a rendelkezést az ellenbizonyításra is megfelelően alkalmazni kell.

(5) A fél bizonyítási indítványát az ellenfél beleegyezésével a per folyamán bármikor előterjesztheti, kivéve ha a bizonyítási indítványt a fél neki felróható okból elkésztett, vagy egyébként a jóhiszemű pervittel össze nem egyeztethető módon terjeszti elő.

(6) Az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig a fél akkor is előterjesztheti bizonyítási indítványát, ha abban oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amely önhibáján kívül az indítvány előterjesztésére egyébként nyitva álló határidő lejártá után jutott a tudomására, illetve amely

jogerőre emelkedéséről önhibáján kívül e határidő lejárta után szerzett tudomást, és ezt kellően igazolja.

(7) Az e § rendelkezéseivel ellentétesen előterjesztett bizonyítási indítványt a bíróság köteles figyelmen kívül hagyni.

A tárgyalás elmulasztásának következményei

390. § (1) A fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadályozza a bírósági meghagyás kibocsátását.

(2) A folytatólagos tárgyalás elmulasztása az ügy érdemében való döntést nem gátolja, a bíróság az ügy érdemében a rendelkezésre álló adatok alapján dönt.

(3) A 137. § (1) bekezdésének *b)* pontjában meghatározott esetben szünetelésnek helye nincs, a bíróság a pert megszünteti.

Folytatólagos tárgyalás

391. § Ha az ügy körülményei azt nem zárják ki, a folytatólagos tárgyalást úgy kell kitűzni, hogy az az elhalasztott tárgyalás napját követően legkésőbb harminc napon belül megtartható legyen. E határidőbe nem számít be minden évnek a július 15-től augusztus 20-ig terjedő időszaka.

Keresetváltogatás

391/A. § (1) A felperes a keresetét az alperes érdemi ellenkérelme előadása után csak egy ízben, az első tárgyaláson változtathatja meg. Ezen időpont után a felperes – az első fokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig – az alperes hozzájárulásával változtathatja meg a keresetét.

(2) A bíróság kivételesen engedélyezheti, hogy a felperes a keresetét írásban az első tárgyalást követően, de legkésőbb a folytatólagos tárgyalásig nyitva álló időköz első harmadában az alperes hozzájárulása nélkül megváltoztassa, ha az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kért. A megváltoztatott keresetet az alperessel a folytatólagos tárgyalást megelőző nyolcadik napig kell kézbesítés útján közölni.

(3) A felperes az alperes hozzájárulása nélkül az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig megváltoztathatja keresetét, ha oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, amely önhibáján kívül a keresetváltogatásra az (1) bekezdés szerint nyitva álló határidő lejárta után jutott a tudomására, illetve amelynek jogerőre emelkedéséről önhibáján kívül e határidő lejárta után szerzett tudomást, és ezt kellően igazolja.

(4) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés nem zárja ki, hogy a felperes az (1) bekezdésben megjelölt határidőn túl az alperes hozzájárulása nélkül

a) az eredetileg követelt dolog helyett utóbb beállott változás folytán más dolgot vagy kártérítést követelhessen;

b) ugyanazon jogviszony alapján más jogkövetkezmény alkalmazását kérhesse;

c) a keresetét felemelhesse vagy leszállíthassa, illetve az eredetileg nem követelt járulékokra vagy a követeléseknek, illetőleg járulékoknak a per folyamán esedékessé vált részleteire is kiterjeszthesse;

d) megállapítás helyett teljesítést vagy teljesítés helyett megállapítást követelhessen (123. §).

(5) A bíróság a keresetnek a (4) bekezdés szerint történő megváltoztatását figyelmen kívül hagyja, ha nyilvánvaló, hogy a felperes azt azért terjesztette elő késedelmesen, hogy a per befejezését hátráltassa.

(6) A keresetnek az 51. § alapján az eredetileg perbe nem vont alperesekre való kiterjesztésére, valamint a perbehívásra [58. és 63. §, 64. § (1) bek.] az (1)–(3) és az (5) bekezdés rendelkezéseit megfelelően alkalmazni kell.

Viszontkereset

391/B. § (1) Az alperes a felperes ellen – annak hozzájárulása nélkül – viszontkeresetet az első tárgyaláson indíthat. Ezen időpont után az alperes a felperes ellen – az első fokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig – viszontkeresetet csak annak hozzájárulásával indíthat.

(2) A bíróság kivételesen engedélyezheti, hogy az alperes viszontkeresetet írásban az első tárgyalást követően, de legkésőbb a folytatólagos tárgyalásig nyitva álló időköz első harmadában a felperes hozzájárulása nélkül indíthasson, ha az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kért. A viszontkeresetet a felperessel a folytatólagos tárgyalást megelőző nyolcadik napig kell kézbesítés útján közölni.

(3) Ha a felperes a keresetét az alperes hozzájárulásával vagy a 391/A. § (3) bekezdése alapján megváltoztatta, az alperes a felperes hozzájárulása nélkül indíthat viszontkeresetet. E viszontkereset-indítás határidejére az (1) bekezdés első mondatát, valamint a (2) bekezdést kell alkalmazni azzal, hogy első tárgyaláson azt a tárgyalást kell érteni, amelyen a felperes a keresetét megváltoztatta, ha a keresetváltoztatás a tárgyalási időközben történt, akkor a következő tárgyalási napot.

(4) A bíróság érdemi tárgyalás nélkül végzéssel elutasítja a viszontkeresetet, ha nyilvánvaló, hogy a fél azt azért terjesztette elő késedelmesen, hogy a per befejezését hátráltassa.

(5) A bíróság érdemi tárgyalás nélkül végzéssel elutasítja a viszontkeresetet, amely nem tartozik a 387. §-ban meghatározott kisértékű perek körébe.

Beszámítási kifogás

391/C. § (1) A kisértékű perekben beszámítási kifogást az első tárgyalás után csak akkor lehet előterjeszteni, ha:

a) a beszámítani kért követelést az ellenfél elismeri,

b) a beszámítandó követelés fennállta közokirattal vagy teljes bizonyítóerejű magánokirattal bizonyítható,
c) a beszámítani kért követelés ezen időpontot követően járt le, vagy
d) a követelés fennálltáról vagy lejártáról ezen időpont után szerzett a fél tudomást és ezt valószínűsíti.

(2) A bíróság kivételesen engedélyezheti, hogy a fél az (1) bekezdésben foglalt korlátozás mellőzésével a beszámítási kifogást írásban az első tárgyalást követően, de legkésőbb a folytatólagos tárgyalásig nyitva álló időköz első harmadában terjeszthessen elő, ha az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kért. A beszámítási kifogást az ellenféllel a folytatólagos tárgyalást megelőző nyolcadik napig kell kézbesítés útján közölni.”

(2) A Pp. a 391/C. §-t követően a következő alcímmel és 392–394. §-sal egészül ki:

„Fellebbezés kísértékű perekben

392. § (1) Fellebbezésnek az első fokú eljárás szabályainak lényeges megsértésére vagy az ügy érdemi elbírálásának alapjául szolgáló jogszabály téves alkalmazására hivatkozással van helye.

(2) Az (1) bekezdés alkalmazásában lényeges eljárási szabálysértésnek az olyan jogszabálysértés minősül, amelynek az ügy érdemi elbírálására kihatása volt.

(3) Az elmulasztott fellebbezési határidő utolsó napjától számított hatvan nap elteltével igazolási kérelem akkor sem terjeszthető elő, ha a mulasztás csak később jutott a fél tudomására, vagy az akadály csak később szűnt meg.

(4) A másodfokú eljárásban új tények állításának, illetve új bizonyítékok előterjesztésének helye nincs. E tilalom nem érvényesül, ha a tények előadására, illetve bizonyítékok előterjesztésére az első fokú eljárásban a bíróság eljárási szabálysértése vagy téves jogalkalmazása miatt nem kerülhetett sor.

(5) A másodfokú eljárásban a 247. § a)–c) pontjai alkalmazásának – ha az bizonyítási eljárás lefolytatását tenné szükségessé – csak akkor van helye, ha a keresetváltoztatásra okot adó körülmények a tárgyalás berekesztését követően álltak be. E tilalom nem érvényesül, ha a (4) bekezdés alapján a bizonyítási eljárás folytatásának egyébként is helye van.

(6) Ha a beszámítási kifogás előterjeszthető, a (4) bekezdésben foglalt tilalom annak elbírálása során nem alkalmazható.

393. § (1) A fellebbezést a tanács elnöke a 240-242. §-okban meghatározott intézkedések szükségessége megvizsgálásával egyidőben hivatalból elutasítja, ha a fellebbezés – figyelemmel a 392. § (5) és (6) bekezdésére is – nélkülözi a 392. § (1) bekezdésében megjelölt hivatkozást. A fellebbezés elutasításának ezen az alapon nincs helye, ha a fellebbező megjelöli, hogy az első fokú ítélet meghozatala előtti eljárás mely mozzanatát tartja jogszabálysértőnek, illetve azt, hogy az ítélet álláspontja szerint mely jogát vagy jogos érdekét sérti.

(2) A másodfokú bíróság az ügy érdemében tárgyaláson kívül határoz, a felek bármelyikének kérelmére azonban tárgyalást tart.

(3) Tárgyalás tartását a fellebbező fél a fellebbezésében, illetve az ellenfél csatlakozó fellebbezésének kézhezvételétől számított nyolc napon belül, a fellebbező fél ellenfele pedig a fellebbezés kézhezvételétől számított nyolc napon belül kérheti. A határidők elmulasztásának igazolására a 392. § (3) bekezdése irányadó.

394. § (1) Ha az elsőfokú bíróság ítélete a jogszabályoknak megfelel, vagy olyan eljárási szabálysértés történt, amelynek az ügy érdemi elbírálására kihatása nem volt, a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helyben hagyja.

(2) Lényeges eljárási szabálysértés megállapítása esetén a másodfokú bíróság a 252. §-ban meghatározottak szerint határoz.

(3) Ha az ítélet anyagi jogszabályt sért, és a döntéshez szükséges tények megállapíthatóak, a bíróság a jogszabálysértő határozatot – mindenkor a fellebbezési (csatlakozó fellebbezési) kérelem és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között – megváltoztathatja, egyébként a jogszabálysértő határozatot egészben vagy részben hatályon kívül helyezi, és az ügyben eljárt elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasítja.

(4) A 392–394. § rendelkezései nem alkalmazhatók, ha a per tárgya tartási vagy egyéb járadék jellegű követelés.”

49. §

A Pp. 395. §-ának (4) bekezdése a következő *g)* és *h)* ponttal egészül ki:

(Felhatalmazást kap az igazságügyért felelős miniszter, hogy)

„*g)* a tanú által a peres és nemperes eljárásban felszámítható költségekre vonatkozó részletes szabályokat az államháztartásért felelős miniszterrel egyetértésben,
h) a fizetési meghagyásos eljárásban alkalmazandó űrlapokat”

(rendeletben állapítsa meg.)

50. §

(1) Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 58. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) Az illeték a peres eljárás illetékének 50%-a, ha az egyezségkötésre az első tárgyalást követően kerül sor. Ha a felek az első tárgyalást követően külön törvényben szabályozott közvetítői eljárásban vettek részt, és ezt követően a bíróság az egyezséget jóváhagyja, az egyébként fizetendő peres eljárás illetékek 50%-ának a közvetítő általános forgalmi adóval növelt díjával, de legfeljebb 50 000 forinttal csökkentett összegét kell megfizetni, feltéve ha a közvetítői eljárást törvény nem zárja ki; a fizetendő illeték mértéke azonban ebben az esetben sem lehet kevesebb a peres eljárás illetékének 30 %-ánál.”

(2) Az Itv. 58. §-a a következő (9) bekezdéssel egészül ki:

„(9) Ha a felek a polgári eljárást megelőzően külön törvényben szabályozott közvetítői eljárásban vettek részt, az eljárás illetékének a közvetítő általános forgalmi adóval növelt – az illetékfizetésre kötelezett fél által viselt – díjával, de legfeljebb 50 000 forinttal csökkentett összegét, de legalább az egyébként fizetendő illeték 50 %-át kell megfizetni. Nem jár illetékkedvezmény, ha

a) a közvetítői eljárást törvény kizárja, vagy

b) a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére a megállapodással rendezett jogvita tárgyában a felek bármelyike bírósághoz fordul, kivéve ha a per tárgya kizárólag a megállapodásban foglaltak érvényesítése.”

51. §

A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény 40. §-a a következő c) ponttal egészül ki:

(Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben állapítsa meg)

„c) az adópolitikáért felelős miniszterrel egyetértésben a névjegyzékbe történő felvételi eljárás lefolytatásért fizetendő igazgatási szolgáltatási díj mértékét és megfizetésének szabályait.”

52. §

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 15. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A céginformációs szolgálat a cégjegyzékben szereplő fennálló vagy törölt adatok, a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem elektronikusan rögzített, még be nem jegyzett adatainak, valamint a számviteli törvény szerinti beszámoló megismerését (a betekintés lehetőségét) kérelemre, bárki számára ingyenesen biztosítja, feltéve, hogy a céginformációt elektronikus úton kérik.”

53. §

A Ctv. 37. §-ának (3) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(3) A bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet és annak mellékleteit a jogi képviselő elektronikus okirat formájában, elektronikus úton a céginformációs szolgálathoz küldi meg. A bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem a kormányzati portál útján is benyújtható. A bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem benyújtására vonatkozó határidők szempontjából a céginformációs szolgálathoz, illetve a kormányzati portálhoz érkezés időpontja irányadó.”

54. §

(1) A Ctv. 38. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„(1) A céginformációs szolgálat az elektronikus okiratot informatikai szempontból (így az elektronikus aláírás hitelessége, az adatok sértetlensége, az időbélyegző dátuma és hitelessége, az elektronikus okirat formátuma tekintetében) megvizsgálja. Ha a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem informatikai szempontból szabályszerűen került benyújtásra, a céginformációs szolgálat haladéktalanul továbbítja az illetékes cégbírósághoz. Ha a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelem és mellékletei informatikai szempontból hibásak vagy hiányosak, a céginformációs szolgálat az iratokat a (2) bekezdés szerinti elektronikus igazolással együtt a jogi képviselőnek visszaküldi. Ebben az esetben a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmet be nem nyújtottnak kell tekinteni.

(2) A céginformációs szolgálat a kérelem megérkezéséről, és arról, hogy azt továbbította a cégbírósághoz, a kérelem cégbírósághoz való sikeres továbbításával egyidejűleg elektronikus igazolást küld a jogi képviselőnek. A céginformációs szolgálat abban az esetben is igazolást küld a jogi képviselő számára, amennyiben az iratokat nem továbbítja a cégbíróság számára. Az elektronikus igazolást fokozott biztonságú elektronikus aláírással és időbélyegzővel kell ellátni.

(3) Ha a céginformációs szolgálatnál, illetve a kormányzati portálnál felmerült üzemzavar akadályozta a kérelem határidőben történő benyújtását, erre hivatkozással – a jogvesztő határidő esetét is ideértve – akkor is van helye igazolásnak, ha azt egyébként törvény kizárja.”

(2) A Ctv. 39. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A cégbíróság a jogi képviselővel elektronikus úton közli a bejegyzési (változásbejegyzési) eljárás során hozott végzéseket. Az elektronikus úton közölt végzést a jogi képviselő minősített elektronikus aláírással és időbélyegzővel ellátott visszaigazolásában megjelölt időpontban kell kézbesítettnek tekinteni. A visszaigazolásban fel kell tüntetni a cégbíróság megnevezését és az ügy számát is. A kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények az elektronikus úton történő közléshez fűződnek. Ha a cégbíróság 3 munkanapon belül nem kap visszaigazolást a jogi képviselőtől, a bejegyző és a bejegyzési kérelmet elutasító végzést a cégbíróság írásban is megküldi. Ebben az esetben a kézbesítéshez fűződő jogkövetkezmények az írásban történő közléshez fűződnek. A cégbíróság vezetője kijelölheti azon szervezeti egységet, vagy személyt, aki gondoskodik a végzéseknek a cég jogi képviselője részére történő elektronikus kiadmányozás útján történő elektronikus megküldéséről.”

55. §

(1) A Ctv. 48. §-ának (5) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(5) A bejegyzési kérelem elbírálásáról a cégbíróság a bejegyzési kérelem érkezését követő egy munkaórán belül határoz. A kérelem elbírálására nyitva álló határidő számításának kezdő időpontja – munkanapokon – reggel 9 óra.”

(2) A Ctv. 48. §-ának (7) bekezdése a következő *d*) ponttal egészül ki:

(A cégbíróság a bejegyzési kérelmet elutasítja, ha)

„*d*) az adóhatóság értesítése alapján az adószám megállapításához szükséges, az általános forgalmi adó alanyának az adóköteles tevékenysége megkezdésének bejelentésével összefüggő nyilatkozat nem felel meg a jogszabályi előírásoknak.”

56. §

A Ctv. 50. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) Ha a cég létesítő okirata szerződésminta alkalmazásával készült, a változásbejegyzési eljárásra a 48. § rendelkezéseit kell alkalmazni. Egyéb változásbejegyzési eljárásban a 48. § rendelkezései nem alkalmazhatóak, és a változásbejegyzési kérelemhez az 1. és 2. számú melléklet szerinti iratokat kell csatolni.”

57. §

A Ctv. 1. számú mellékletének V. pontja a következő *f*) ponttal egészül ki:

(A végelszámolás esetén szükséges okiratok:)

„*f*) állami adóhatósági és vámhatósági nyilatkozat arról, hogy a cégnek adótartozása nincs, és a cégnél adóhatósági eljárás nincs folyamatban.”

58. §

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény és egyéb törvények módosításáról szóló 2007. évi LXI. törvény 28. §-ának (4) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(4) E törvény 12–14. §-a, 17. és 18. §-a, valamint 19. §-ának (2) bekezdése 2008. július 1. napján lép hatályba. E törvény 16. §-a 2009. július 1. napján lép hatályba. E törvény 15. §-a nem lép hatályba.”

59. §

A jogi segítségnyújtással kapcsolatos egyes törvények módosításáról szóló 2007. évi CLI. törvény 21. §-ának (2) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(2) A Pp.-nek és a Be.-nek e törvény 14. §-ával és 15. §-ával megállapított rendelkezéseit a 2008. január 1-jét követően indult ügyekben kell alkalmazni, valamint azokban a 2008. január 1-jén folyamatban lévő ügyekben, melyekben a költségkedvezmény vagy pártfogó ügyvédi képviselőlet biztosítására vonatkozó igény ezen időpontot követően merült fel.”

60. §

(1) Ez a törvény a (2)–(6) bekezdésben meghatározott kivételekkel 2009. január 1-jén lép hatályba.

(2) E törvény 41–43., 58. és 59. §-a a törvény kihirdetését követő napon lép hatályba.

(3) E törvény 13., 14., 19., 22-25. és 29. §-a, 49. §-ának a Pp. 395. §-a (4) bekezdésének g) pontját megállapító rendelkezése, valamint 54–57. §-a 2008. július 1-jén lép hatályba.

(4) 2008. november 13-án a Pp. 135. §-a (1) bekezdése a) pontjának, valamint 136/A. §-a (3) bekezdése a) pontjának „1348/2000/EK tanácsi rendelet” szövegrésze helyébe az „1393/2007/EK európai parlamenti és tanácsi rendelet” szövegrész lép.

(5) E törvény 52. és 53. §-a 2009. február 1-jén lép hatályba.

(6) E törvény 2. §-a, valamint 44. §-ának a Pp. 314. §-ának (3), 315. §-ának (4) és 317. §-ának (2) bekezdését megállapító rendelkezése 2009. július 1-jén lép hatályba.

(7) E törvény által megállapított rendelkezéseket – amennyiben a (8) bekezdés eltérően nem rendelkezik – a hatálybalépésük után indult ügyekben kell alkalmazni.

(8) E törvény 1., 2., 9., 13., 14., 16., 19–33., 37–43., 45. és 59. §-a által megállapított rendelkezéseket a hatálybalépésükkor folyamatban lévő ügyekre is alkalmazni kell.

61. §

(1) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Pp. 12/A. §-ának (2) bekezdésében az „illetve meghozhatja mindazokat a határozatokat” szövegrész helyébe az „illetve – az ítélet kivételével – meghozhatja mindazokat a határozatokat” szövegrész lép.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Pp. 84. §-ának (1) bekezdésében az „Azt a felet (ideértve a beavatkozót is)” szövegrész helyébe az „Azt a természetes személy felet (ideértve a beavatkozót is)” szövegrész lép.

(3) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg a Pp. 118. §-ának (5) bekezdésében a „leírást végző bírósági alkalmazott jár el” szövegrész helyébe a „leírást végző bírósági alkalmazott (a továbbiakban: leíró) jár el” szövegrész lép.

(4) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti:

a) a Pp. 23. §-a (1) bekezdése n) pontjának a „[1997. évi LXXXIII. tv. 30. §]” szövegrésze.

b) a Pp. 121. §-a (1) bekezdésének f) pontja

(5) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti a Pp. 256/B–256/E. §-a és az azt megelőző alcím.

62. §

(1) E törvény 2. §-ának hatálybalépését megelőzően a bírósághoz bejelentett általános meghatalmazás alapján a képviselő a perben 2010. december 31-ig járhat el, eddig az időpontig az e törvény 2. §-ának hatálybalépését megelőzően bejelentett meghatalmazásokra a Pp. 73. §-ának korábbi szabályait kell alkalmazni.

(2) A Pp. e törvény 14. §-ával módosított a rendelkezését a folyamatban lévő ügyekben akkor kell alkalmazni, ha a bírósági meghagyás ellen előterjesztett ellentmondás alapján kitűzött tárgyalást a törvény hatálybalépésekor még nem tartották meg.

(3) A Pp. e törvény 19., 22–25. és 29. §-ával módosított rendelkezéseit a folyamatban lévő ügyekben arra a tanúra (szemletárgy birtokosára) és igazságügyi szakértőre kell alkalmazni, akinek a kihallgatását, meghallgatását a bíróság még nem fogatosította.

(4) A Pp. e törvény 39. és 40. §-ával módosított rendelkezéseit azokban az ügyekben is alkalmazni kell, melyekben a jogerős ítéletet e törvény hatálybalépését megelőző öt éven belül hozták meg.

(5) A Pp. e törvény 45. §-ának (2) bekezdésével megállapított 340/A. §-ának (2) bekezdésében foglalt határidőt azokban az ügyekben, melyekben a felülvizsgálati kérelem e törvény hatálybalépése előtt érkezett a Legfelsőbb Bírósághoz, a törvény hatálybalépésének időpontjától kell számítani.

63. §

E törvény 1-59. §-a 2009. december 31-én hatályát veszti.

Indokolás
A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény
és egyes kapcsolódó törvények módosításáról szóló törvényjavaslathoz

Általános indokolás

1. A Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) módosításáról szóló törvényjavaslat két nagyobb és több kisebb jogintézmény módosítását, illetve bevezetését tartalmazza. Egyrészt a kisértékű perek szabályainak a megteremtését és a fizetési meghagyásos eljárás módosítását. Másrészt többek között a képviselőre vonatkozó szabályok módosítását, továbbá a kézbesítési megbízott intézményének, a tárgyaláson való kép- és hangfelvétel készítésnek, a kötelező permegelőzésnek, a tanú adatainak zártan történő kezelésének, valamint az elektronikus okiratról készített papír alapú okirat bizonyító erejének a szabályozását.

2. Európa legtöbb perjogi rendszere és az Európai Unió joga is jelentőséget tulajdonít a pertárgy értékének a peres eljárás szabályozásakor. A Pp. 1998. óta ismeri a kisperértékű ügyek fogalmát – de csak a perorvoslati szakaszban. A kisperértékű, kisebb súlyú ügyek külön kezelésének indoka, hogy ebben az amúgy nem homogén percsoportban a pertárgy értéke miatt érezhetően eltérő az eljárással szemben támasztott társadalmi igény, a felek helyzete, mint a jelentősebb értékű perek esetén. Így a kisperértékű ügyekben sokkal nagyobb számban fordulnak elő szerényebb anyagi körülmények között élő magánszemélyek, akiknek a helyzetét egy néhány tíz- vagy százezer forintos jogvita is jelentősen veszélyeztetheti, illetve olyan kis- és középvállalkozások, melyeknek egy hasonló pertárgyértékű eljárás is komoly likviditási problémákat okozhat. A kisértékű perekben az eljárás fajlagos költsége sokkal nagyobb, mint a jelentősebb súlyú ügyekben, a bizonyítási költségek magas szintje sok esetben a pertárgy értékével vetekedhet.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a kisebb súlyú ügyeknek immár nem csak a fellebbezés és a felülvizsgálat területén kell relevanciát tulajdonítani, hanem az elsőfokú eljárás során is. A felek kiszolgáltatottabb egzisztenciális és gazdasági helyzete, valamint a jogviták jellege miatt az eljárás elhúzódása ebben a körben sokkal nagyobb károkat okozhat, az anyagi problémák mellett a felek viszonyát végletesen elmérgesítheti. A kis perértékű ügyekben nem célszerű olyan eljárási rendet működtetni, amely a társadalomra az ügy értékénél jóval jelentősebb anyagi terhet ró (egyrészt a peres illetve potenciális peres felekre, másrészt a bíróságokat fenntartó államra, vagyis közvetetten ismét az államot fenntartó társadalomra). Mindazonáltal a jog betartását, s a jogbiztonság lényegi részét alkotó egységes jogalkalmazást biztosítani kell, a bírósághoz fordulás alkotmányos alapjoga nem korlátozható. Így ebben a körben az olcsó és gyors bírósági eljárás iránti igény a legerősebb.

Fontos megemlíteni, hogy a legtöbb nyugat-európai jogrendszer ismeri a sommás eljárás (*summary proceeding* stb.) fogalmát, vagy ha nem is ezzel a névvel, de fenntart egy a hagyományos peres eljáráshoz képest egyszerűbb, gyorsabb eljárási formát (például Hollandiában: *kort geding*) – főként a kisebb súlyú ügyek eldöntésére. Hazánkban is mind a bíróságok, mind a jogérvényesítő felek, mind a jogtudomány részéről érezhető igény arra, hogy az '50-es években elfogadott eljárási monotóniát megtörve a régebbi perjogi hagyományoknak megfelelően a magyar polgári perjog is elismerje az egyszerűsített és gyorsított elsőfokú eljárást létjogosultságát.

A kisperértékű ügyek elhúzódásának megoldása tehát az alternatív vitarendezési módok népszerűsítése és e téren a kedvezmények bővítése mellett a sommás eljárás modernizált tartalommal és névvel történő visszaállításában, a kisértékű perek egységes szabályainak bevezetésében keresendő.

A javaslat szerint a kisértékű perek szabályai a helyi bíróság hatáskörébe tartozó, és kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthető követelések esetében, az ellentmondás folytán perré alakult eljárásban alkalmazandók. Ezek gyakorlatilag mind vagyoni jogi perek, melyek az értékhatár alapján fognak kisértékű pereknek minősülni. Az egymillió forintos értékhatár megállapításakor az előterjesztő figyelemmel volt az ár- és értékviszonyokra, arra, hogy a kisebb súlyú ügyekben bevezetésre kerülő szabályok hatásai viszonylag nagyobb körben érvényesüljenek, valamint arra is, hogy a Pp. már jelenleg is relevanciát tulajdonít az egymillió forintos értékhatárnak (vagyoni jogi perekben felülvizsgálatra nincs lehetőség, ha a vitatott összeg ezen értékhatárt nem haladja meg). A helyi bírósági peres ügyérkezés tekintetében 2007. évben az 1 millió forintot meg nem haladó értékű ügyek száma összesen 159 791 volt, ez az összes (tehát a megyei bírósági ügyeket is beleértve) polgári peres ügyérkezés 32,1 %-a volt.

Mivel a kisértékű perek szabályai sok esetben lényegesen szigorúbbak lesznek (mulasztás, bizonyítási indítványok előterjesztésének stb. szabályai), erőteljesen korlátozni fogják a perelhúzás lehetőségét (így akarva-akaratlanul a felek mozgásterét), a jogalkotó ebben a körben inkább a jogbiztonság, a függő jogi helyzetek gyors felszámolása mellett tör lándzsát, mint a felek eljárási szabadságának (szabadosságának) szélesítése mellett. Ez a szabályozás azonban nem sérti az alkotmányos elveket, sőt, a perek tisztességes lefolytatása (fair eljárás) elvének tiszteletben tartásával az ésszerű időn belüli elbírálás követelményeinek maximálisan megfelelően alkotja meg e rendelkezéseket a törvényhozó. Könnyen belátható ugyanis, hogy egy csekély súlyú ügyben az ésszerű időkeret – amely alatt a bíróságnak döntenie kell – sokkal rövidebb, mint egy sokmillió forint perértékű, bonyolult ügyben. Azaz a társadalmi elvárása kisebb ügyekben a szakszerű, de olcsó és gyors döntést, a jogviszonyok mielőbbi rendezését követeli meg.

3. A fizetési meghagyásos eljárás a pénzkövetelések, valamint ingó dolog kiadása iránti követelések egyszerűsített eljárásban történő elbírálására irányuló nemperes eljárás, amelyre a külön fejezetben nem szabályozott kérdésekben a Pp. általános szabályait kell megfelelően alkalmazni. A jogintézmény legfőbb célja bevezetésükor az volt, hogy az előreláthatólag nem vitatott igények peren kívül nyerjenek gyors elintézés, ami nemcsak a bíróságot tehermentesíti, de a felek számára is kedvező mind az időigényesség, mind költségvonzat szempontjából.

A közigazgatási és a bírósági ügyintézés területén az utóbbi időben egyre inkább megnőtt az igény a modern technikai eszközök alkalmazására, az ezzel járó lehetséges előnyök kiaknázására. Az Európai Unió több országában az utóbbi években sorra születtek azok a jogszabályok, technikai megoldások, amelyek főként az elektronikus ügyintézés területén az egyes eljárásokat automatikus formában megjelenítve szoftverek alkalmazásával minimálisra csökkentették az eljárás lefolytatásához szükséges időtartamot és a bírói közreműködés mértékét is. A fizetési meghagyásos eljárás automatizálásában a Német Szövetségi Köztársaság jár élen, ahol már az 1970-es években megindultak az ezirányú fejlesztések. Fontos megemlíteni, hogy 2006. december 12-én az Európai Parlament és a Tanács elfogadta az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló 1896/2006/EK rendeletet, mely a nemzeti jogra tekintettel lehetővé teszi a kérelem elektronikus úton történő elintézését is.

Figyelemmel az európai uniós jogfejlődésre és a hazai környezetben bekövetkezett technikai fejlődésre, időszerűvé vált a fizetési meghagyások kibocsátásával kapcsolatos nemperes eljárás szabályainak a modernizációja, ezzel összefüggésben az automatizált eljárás bevezetése is. Az e téren elérhető kedvező változások egyfelől javítanák a kintlévőségek behajtásának esélyét, másfelől módot adnának a bíróságokon belül a bírósági titkárok, ügyintézők egy részének a peres ügyekben ítélkező tanácsokhoz történő átcsoportosítására is. Magyarországon is indokolt tehát bevezetni a fizetési meghagyásos eljárás automatizált formáját.

A javaslat szerint 2009. július 1-jétől lehetőség lesz a fizetési meghagyás iránti kérelmet elektronikus úton is benyújtani, ebben az esetben a kérelmet a bíróság az így is lerövidített 15 nap helyett legfeljebb 3 nap alatt intézi el, automatikus feldolgozás keretében. Emellett azonban már 2009. január 1-jével – amíg a technikai feltételek még nem adták a reformhoz –, azokat a módosításokat végzi el a törvényjavaslat, amelyek a papíralapú ügyintézés is nagyban egyszerűsítik, lehetővé teszik a jogalkalmazás zökkenőmentes fél évvel későbbi átállását az elektronikus fizetési meghagyásos eljárásra. Megjegyzendő, hogy az iratok elektronikus benyújtására vonatkozó új Pp. szabályok az elektronikus tértivevényről szóló megalkotandó törvényben lesznek elhelyezve.

4. A Pp-t érintő egyéb változtatások közül ki kell emelni a gazdasági jellegű pereket érintő azon módosítást, mely a megyei bírósági hatáskörbe tartozó pereknél kötelezővé teszi jogi személy cégek részére egymás közötti pereikben a jogi képviselőt, illetve azt a szabályt, mely e gazdálkodó szervezeteket arra kötelezi, hogy jogvitájukat elsődlegesen peren kívül kíséreljék meg rendezni.

Ugyancsak ki kell emelni a tárgyaláson való kép- és hangfelvétel készítésének szabályozását, mely az igazságügyi tájékoztatás rendeletben foglalt, elavult – időközben deregulált – szabályozását váltja fel, illetve a tanú adatainak zártan történő kezelésére vonatkozó módosítást, mellyel a jogalkotó a 91/2007. (XI. 22.) AB határozatban foglalt kötelezettségének tesz eleget.

Részletes indokolás

Az 1. §-hoz

A Pp. 67-§-ának a meghatalmazottak felsorolását tartalmazó (1) bekezdésének módosítása több szempontból is szükségessé vált. Egyrészt a *d)* és az *e)* pont szövegezése elavult, valamint a normavilágosság követelményének sem tesz eleget minden esetben. Nem egyértelmű ugyanis például, hogy a helyi önkormányzatot, kisebbségi önkormányzatot, továbbá azok szerveit érintő perekben a helyi önkormányzat képviselő-testületének, illetve a helyi kisebbségi önkormányzatnak a tagja, a jegyző, a főjegyző, a képviselő-testület hivatalának ügyintézője, a kerületi hivatal elöljárója, ügyintézője közül melyikük melyik szerv képviselőjére jogosult. Másrészről a bírósági gyakorlatban is anomáliákat okozott az az eset, amikor a közigazgatási szerv természetes személy vezetőjét – e minőségében – polgári ügyben perelték be. Bizonyos bíróságok ugyanis ekkor nem ismerték el a szerv alkalmazottjának képviselői jogosultságát – hivatkozva például arra, hogy csak a közigazgatási perben van lehetőség ez ilyen típusú képviselőre [Pp. 329. § (1) bek.]. Noha a közjogi dogmatika szerint, ha természetes személy van felruházva hatósági jogkörrel (például a miniszter vagy a jegyző), akkor maga is közigazgatási szerv, az egyértelmű szabályozás

érdekében célszerű kimondani, hogy a szerv vezetőjét e minőségében érintő perekben a szerv alkalmazottja meghatalmazottként eljárhat.

A Pp. 67. §-ának (4) bekezdése a Pp. jelenleg hatályos 73/C. §-a (1) bekezdésének *b*) pontjával ellentétes rendelkezést tartalmaz, amikor kizárólag a Pp.-ben engedi kimondani bizonyos ügyekre nézve az ügyvédkényszert. A módosítás a kollízió megszüntetését célozza.

A 2. §-hoz

Az általános meghatalmazások rendszerének módosítása az elektronikus ügyintézés lépcsőzetes bevezetésének előzményeként is értékelhető. Az általános meghatalmazások hatályos szabályai ugyanis – amellett, hogy általános meghatalmazást csak jogi személyek adhatnak – kizárólag azon bíróság előtti képviselést teszik lehetővé, ahol az általános meghatalmazást nyilvántartásba vették.

Az új szabályok szerint azonban már bárki adhat képviselőjének olyan meghatalmazást, amely őt perek vitelére az ország összes bírósága előtt feljogosítja – kivéve természetesen azokat a bíróságokat, amelyek előtt a jogi képviselést kötelező, hacsak az általános meghatalmazott nem minősül jogi képviselőnek. A meghatalmazás adatait – mivel az minden bíróság előtt hatályos – országos elektronikus nyilvántartásban kell rögzíteni. Tekintettel arra, hogy a Magyar Országos Közjegyzői Kamaránál már több országos jogügylet-regiszter (pl.: zálogjogi nyilvántartás, végrendeleti nyilvántartás) működik, ezek minimális továbbfejlesztésével a feladat könnyen megoldható.

A bíróságok a módosítás hatálybalépését követően egyszerűen és ingyenesen ellenőrizhetik az adott fél meghatalmazottjának képviselési jogosultságát, és ez megteremti annak a lehetőségét is, hogy az elektronikus ügyintézés fokozatos bevezetés mellett az iratokat a bíróság már a per kezdetén az alperes meghatalmazottjának küldje meg – a jövőben akár elektronikus irat formájában.

Az általános meghatalmazások nyilvántartásának részletes szabályait az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló törvény fogja tartalmazni.

A 3. §-hoz

1. A jogi személy cégek megyei bírósági hatáskörbe tartozó pereiben a felek többsége jelenleg is jogi képviselő igénybevételével jár el. A jogi képviselést jellemzően növeli a felek szakszerű közreműködését, a bíróság munkáját megkönnyíti, így hozzájárulhat a perhatékonyság előmozdításához. Éppen ezért a jogi személy cégek (azaz a gazdasági élet fontosabb szereplői) tekintetében kötelezővé kell tenni, hogy a megyei bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó egymás közötti pereiben – peres pozíciótól függetlenül – jogi képviselővel járjanak el. A módosítás a természetes személyeket akkor sem érinti, ha például pertársként vagy beavatkozóként vesznek részt ilyen perben.

Ugyanakkor figyelemmel kell lenni arra is, hogy a gazdasági élet szereplőire sem lehet indokolatlan és szükségtelen terhet róni. Éppen ezért ha a jogi személy törvényes képviselője maga is rendelkezik jogi szakvizsgával, semmi nem indokolja, hogy köteles legyen külön ügyvédet megbízni a szervezet. Ennélfogva – ahogy a jogi szakvizsgával rendelkező fél saját ügyében maga is eljárhat – a jogi személy jogi szakvizsgával rendelkező törvényes képviselője maga is képviselheti a szervezetet a bíróság előtt olyan ügyben is,

amelyben a jogi képviselő kötelező. Utóbbi szabály valamennyi gazdálkodó szervezet tekintetében érvényesülni fog, ezzel a kis- és közepes vállalkozások felesleges adminisztratív terhei csökkennek.

Ugyancsak lehetővé kell tenni a meghatalmazottként való eljárást az ügyvédkényszerrel érintett egyéb perekben akkor, ha a meghatalmazott jogi szakvizsgával rendelkezik. Szintén nincs ésszerű indoka annak, hogyha egy jogi szakvizsgával rendelkező személy a saját ügyében eljárhat, miért nem járhatna el meghatalmazottként például a házastársa ügyében, különösen azért sem, mivel az ügyvédi működés megkezdésének is a legfontosabb feltétele a jogi szakvizsga letétele, és a javasolt módosítás nem teszi lehetővé nem ügyvédek részére a jogi képviselő üzletszerű folytatását. A javaslat rendelkezik a jogi szakvizsga – illetve azzal egyenértékű más vizsga vagy mentesség – meglétének az eljárásban való igazolásáról is.

2. A javaslat pontosítja az ügyvédkényszerrel érintett perekben jogi képviselő nélkül eljáró felekkel kapcsolatos bírósági intézkedések – különösen a tájékoztatás – részleteit. Így a jogi képviselő nélkül eljáró felet a bíróság köteles a szükséges mértékben tájékoztatni az ügyvédkényszerrel érintett per, illetve perorvoslati eljárás kezdetét megelőzően. Ugyancsak tisztázza a javaslat a jogi képviselő nélkül eljáró fél nyilatkozatainak hatálytalansága kapcsán alkalmazandó jogkövetkezményeket: így perorvoslati szakaszban a kérelmet előterjesztő fél esetén a kérelmet hivatalból el kell utasítani, míg az elsőfokú eljárásban a perindítás hatályainak beállta előtt a felperessel szemben hiánypótlásnak van helye, ha ezt elmulasztja, akkor a 130. § alapján elutasításnak, a per folyamán pedig (illetve ha nem ő terjeszt elő perorvoslati kérelmet, a perorvoslati eljárásban is) a felperessel szemben a permegszüntetés a jogkövetkezmény, az alperest pedig úgy kell tekinteni, mint aki nyilatkozatot egyáltalán nem tesz.

A 4. §-hoz

A Pp. 80. §-ának (3) bekezdése értelmében, ha a közvetítői eljárásban létrejött megállapodás ellenére a megállapodással rendezett jogvita tárgyában a megállapodást megkötő felek bármelyike a bírósághoz fordul, a pert indító fél a per eldöntésére való tekintet nélkül kötelezhető a perben felmerült valamennyi költség megfizetésére. (A Pp. egyetlen esetben tesz kivételt ez alól a szabály alól: ha a pert indító fél kizárólag a megállapodásban vállalt kötelezettség nem teljesítése miatt fordul a bírósághoz és a megállapodásban foglaltaktól eltérő igényt nem kíván érvényesíteni a bíróság előtti eljárásban; ebben az esetben a perköltségviselés általános szabályai irányadóak). E rendelkezés indoka, hogy a közvetítői eljárásban megállapodó feleket a megállapodásban vállaltak betartására, kötelezettségeik teljesítésére ösztönözze, elkerülendő a bírósághoz való fordulást.

Az említett szabályhoz hasonló indokkal módosítja a törvényjavaslat a Pp. 80. §-át. A módosítás szerint a közvetítői megállapodás ellenére perlő fél – a perköltség viselése mellett – kötelezhető lesz a megállapodást aláíró másik félnek a közvetítői eljárással kapcsolatban felmerült valamennyi költség megfizetésére is. Míg tehát a hatályos szabályozás szerint a bíróság csak a pervittel összefüggésben felmerült költségek megfizetésére kötelezhet, a törvényjavaslat alapján ez a marasztalás a közvetítői eljárás folyamán felmerült költségekre (a közvetítő díja és igazolt költségei, esetleges szakértői díj és költségtérítés stb.) is kiterjedhetne, a bíróság erre vonatkozó döntése szerint. A perköltség és a közvetítői eljárás költségeire való kötelezés alóli kivételként továbbra is megmarad az az eset, ha a megállapodásban foglaltak iránt, annak nem teljesítése miatt indít pert a közvetítésben

résztevő egyik fél. A bíróság azonban a megállapodást nem teljesítő (szerződésszegést megvalósító) felet ebben az esetben is kötelezheti – a perköltség viselésén túl – a közvetítői eljárás költségeinek a megfizetésére.

A javaslat a fenti rendelkezések alkalmazását kiterjeszti a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény VI. Fejezetében szabályozott békéltető testületi eljárásban hozott egyezséggel rendezett jogvita tárgyában indított perekre is.

A javaslat továbbá lehetővé teszi, hogy a 11. §-sal beiktatandó Pp. 121/A. §-ban előírt kötelező per előtti egyeztetést alapos ok nélkül ignoráló alperest pernyertességére tekintet nélkül marasztalni lehessen a perköltség egészében vagy egy részében.

A Pp. költségviselési szabályainak módosítására az indokolatlan pereskedés megelőzése, továbbá a közvetítői megállapodásban és a békéltető testületi eljárásban kötött egyezségben foglaltak fokozottabb betartása, a közvetítés jogintézményébe vetett bizalom erősítése érdekében van szükség.

Az 5. §-hoz

A Pp. kézbesítési vélelmet szabályozó 99/A. §-át a gyakorlat oldaláról sok kritika érte abból a szempontból, hogy a kisvállalkozásokat (tipikusan a betéti és a közkereseti társaságokat) a törvény indirekt módon arra kényszeríti, hogy folyamatos ügyeletet tartsanak fenn az iratok átvétele céljából, hiszen a kézbesítési vélelem megdöntésekor kizárólag a kézbesítés szabályszerűtlenségére hivatkozhatnak. Mivel ennek bizonyítása rendkívül nehéz (az esetek többségében annak a postai szolgáltató nyilatkozata lesz az egyetlen bizonyíték, amelyik a jogszabálysértést elkövette), egy néhány tagból álló, és munkavállalót jellemzően nem, vagy kis számban foglalkoztató mikro- vagy kisvállalkozás (családi vállalkozás), ha például a nyári szabadságolások idején kapna hivatalos iratot tartalmazó küldeményt, könnyen önhibáján kívül a kézbesítési vélelem csapdájába eshet. A helyzetet az is súlyosbítja, hogy a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok tagjait (vagy egyiküket) korlátlan mögöttes felelősség terheli a társaság tartozásaiért. Mindezek alapján ebből a szempontból a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdasági társaságok közelebb állnak a természetes személyekhez, mint a jogi személyekhez, éppen ezért indokolt az önhibáján kívüli egyéb okot – mint a kézbesítési vélelem megdöntésének alapját – az ő tekintetükben is alkalmazni.

Ez azonban nem jelenti azt, hogy az kkt.-k és bt.-k ugyanazokkal a feltételekkel dönthetnék meg a kézbesítési vélelmet, mint a természetes személyek: ezen társaságoknak több tagja van (esetleg alkalmazottal is rendelkezik), ezért esetükben az önhiba hiánya sokkal ritkábban fordulhat elő (minden, a küldemény átvételére jogosult tag és alkalmazott tekintetében igazolni kell az önhiba hiányát). Végző soron a kézbesítési vélelem megdöntésének esélye nagyobb lesz ezen társaságok esetében, mint a jogi személyeknél, azonban nem éri el azt a szintet, mint a természetes személyeknél.

A 6–8. §-hoz

A külföldi fél részvételével zajló pereskedés egyik érzékeny pontja a külföldre történő kézbesítés. Egyrészt több ország (Benelux államok, Franciaország, Amerikai Egyesült Államok) a hivatalos iratok kézbesítését nem postai úton, hanem magánvállalkozások közbejöttével végzi, így a kézbesítés költségei a hagyományos úthoz képest lényegesen

magasabbak (Franciaországban egységesen 69 euró, Hollandiában a szolgáltatás szabadáras, nem ritka a 200 eurónál magasabb összeg egy-egy kézbesítésért). Mivel az ügyben legtöbbször a bíróság hivatalból kézbesíteti az iratokat (idézés, határozatok), ezen költségek az államot terhelik. Másrészt a külföldre történő kézbesítés lényegesen meghosszabbíthatja az eljárást, nem is beszélve a „fantomizálódás” lehetőségéről, amikor is a fél egyszerűen elvész a bíróság és ellenfele látóköréből.

Mindezek megakadályozása végett több ország (Európában például Lengyelország, Németország, Ausztria, Svájc) kötelezővé teszi a külföldön lakó fél számára, hogy a perindítás utáni záros határidőn belül a bíróság országában kézbesítési megbízottat jelöljön meg, s a bíróság ezentúl a kézbesítési megbízott részére fogja kézbesíteni az iratokat. A kézbesítési megbízott és megbízója közötti kapcsolattartás magánszemélyek közötti érintkezésnek minősül, így arra a hivatalos iratok külföldi kézbesítésére vonatkozó (nemzetközi egyezményekben, közösségi jogszabályban illetve a belső jogszabályokban előírt) alaki kööttségek nem irányadóak. A kézbesítési megbízott így akár a lehető legrövidebb úton (pl. fax, e-mail, telefon, stb.) értesítheti megbízóját az általa átvett iratról és annak tartalmáról. Ha a kézbesítési megbízott e tevékenységét nem megfelelően végzi, ennek következményeit a perben megbízója viseli, vele szemben a megbízott a polgári jog szabályai szerint felel.

Ha a fél kézbesítési megbízottat nem jelöl meg, következményként a fikciós kézbesítés, azaz a hirdetményi kézbesítés, az irat bírósági letétbe helyezése vagy a postára adás a joghatályos kézbesítés módja a nemzeti jogoktól függően. A szankció tehát nem terjeszkedik túl a célszerűségi korlátokon, csak azt eredményezi, amit a kézbesítési megbízott szabályszerű működése is: egy meghatározott időponttól az iratot akkor is kézbesítettnek kell tekinteni, ha az ténylegesen az ügyfélhez nem jutott el.

A jelenleg hatályos magyar jogban a kézbesítési megbízott kötelező igénybevitelét előíró szabályozás részlegesen létezik, konkrétan két eljárásfajta tekintetében:

a) A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény (a továbbiakban: Ctv.) 31. §-ának (2) és (3) bekezdése szerint: „Ha a bejegyzési kérelemben külföldi jogi személy vagy jogi személyiség nélküli gazdasági társaság szerepel, vagy a bejegyzési kérelemben feltüntetett külföldi természetes személy nem rendelkezik magyarországi lakóhellyel, a bejegyzési kérelemben kézbesítési megbízott jelölhető meg. [...] Amennyiben kézbesítési megbízott nem került megjelölésre, a bíróság a külföldi személy részére kézbesítendő iratokat a Céglakóhelyben történő közzététellel kézbesíti azzal, hogy a közzétételt követő ötödik napon az irat kézbesítettnek tekintendő.”

b) A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 37/B. §-a értelmében a végrehajtási eljárásban kötelező a kézbesítési megbízott megjelölése azon esetekben, amikor a végrehajtást kérő belföldi lakóhellyel (tartózkodási hellyel) nem rendelkezik.

A kézbesítési megbízott feladata, hogy a bíróságnak, illetve más hatóságnak a cég működésével összefüggésben keletkezett, a külföldi személy részére kézbesítendő iratokat átvegye, és azokat a megbízó részére továbbítsa. A törvény ehhez bizonyos haladékot biztosít a kézbesítési megbízott részére: a kézbesítési megbízottnak kézbesített irat esetében vélelmezni kell, hogy az irat a kézbesítési megbízottnak történő szabályszerű kézbesítést

követő ötödik napon a külföldi személy számára ismertté vált [Ctv. 31. § (3) bek.; Vht. 37/B. § (2) bek.].

Indokolt bevezetni a kézbesítési megbízott intézményét a peres eljárásban is, hogy ezáltal is olcsóbbá és gyorsabbá lehessen tenni a pereket. Ha a külföldön lakó (tehát akár magyar állampolgár) fél nem jelöl meg kézbesítési megbízottat, vele szemben hirdetményi kézbesítést kell alkalmazni [a 101. § (1) bekezdésének analógiájára]. Ebben az esetben is lehetőséget kell adni az iratnak a Pp. 102. §-ának (2) bekezdése szerinti, postai úton történő megküldésére; ehhez azonban joghatály nem fog kapcsolódni, és a hivatalos iratok kézbesítésére vonatkozó nemzeti és nemzetközi joganyagot sem kell alkalmazni – azaz a megküldés lényegesen olcsóbb lesz, a postai forgalomban rejlő kockázatok pedig nem hatnak ki az ügyre, mivel a joghatályok a hirdetményi kézbesítéshez kötődnek.

Az iratnak ez utóbbi, a Pp. 102. §-ának (2) bekezdése szerinti megküldése eljárásjogilag már nem tartozik a külföldi kézbesítést szabályozó nemzetközi jogforrások (nemzetközi szerződések, európai közösségi jogszabály) hatálya alá. Miután ahhoz joghatások nem járulnak, a címzett lakóhelye szerinti állam sem élhet kifogással ellene, és nem tekintheti azt szuverenitása megsértésének.

Szabályozni kell a megbízás megszűnésének, illetve a megbízott „fantomizálódásának” esetét is. Ebben az esetben is a hirdetményi kézbesítés lesz a jogkövetkezmény. Abban az esetben pedig, amikor a külföldi lakhelyű fél belföldi meghatalmazott képviselővel jár el, ez utóbbit kell kézbesítési megbízottnak tekinteni, azaz a kifejezetten a félnek személyesen megküldendő iratokat is meghatalmazottjának küldené meg a bíróság.

A 9. §-hoz

1. A Pp. 119. §-ának (1) bekezdésének módosítása egyértelművé teszi, hogy nemcsak a zárt tárgyalásról készített jegyzőkönyv, hanem az egyéb, államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó okiratot sem lehet lemásolni.

A Pp. 119. §-a (2) bekezdésének kiegészítésére az üzleti titokkal érintett iratok beszerzésével kapcsolatos – a javaslat 31. §-ával megállapítandó – Pp. 192. §-ának új (2) és (3) bekezdésére tekintettel van szükség. Figyelemmel arra, hogy a titokgazda megismerési hozzájárulása nélkül a más hatóságtól, szervezettől beszerzett iratok bizonyítékként sem használhatóak fel, ki kell zárni ezen iratok megismerhetőségét is.

2. Az iratok megtekintésének szabályozása körében a Pp. jelenleg csak a felek, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személyek, valamint azok képviselői részére biztosítja az iratbetekintés jogát. Az ún. egyéb érdekelték – akik bár nem vesznek részt a perben, de a jogvita kimenetelével kapcsolatos információk megszerzéséhez például saját joguk érvényesítése miatt, vagy az adott perben például beavatkozási szándékuk érvényre juttatása végett jogos érdekük fűződik – jelenleg nem tekinthetik meg az ügy iratanyagát. A hiányosság feloldása a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban Be.) 74/B. §-a (5) bekezdésének analógiájára történhet. Ugyanígy biztosítani kell az egyes hatóságok, bíróságok iratbetekintési lehetőségét, ha törvényben meghatározott feladataik ellátásához erre szükségük van.

3. A technikai változásokra is figyelemmel a javaslat kimondja, hogy a fél, az ügyész és a perben részt vevő egyéb személy, valamint azok képviselője kérheti, hogy az irat elektronikus másolatát az általa megjelölt e-mail címre továbbítsa a bíróság, amennyiben az iratról neki másolat adható, és az irat elektronikus okiratként, vagy a papíralapú okirat elektronikus másolataként a bíróságnál rendelkezésre áll. Ebben az esetben a másolat kiadásáért nem kell illetéket fizetni.

4. A Pp. kiegészül olyan, az ítéletek megismerését lehetővé tevő rendelkezéssel, mely az elektronikus információszabadságról szóló 2005. évi XC. törvényhez hasonlóan, de technikájában eltérően és az érintett bíróságok körét tekintve szélesebb körben biztosítja a jogerős ítéletek megismerhetőségét. Az új rendelkezés szerint az ügyben hozott ítéletet és az ítélet elleni fellebbezés (felülvizsgálati kérelem) folytán az alsóbb fokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasító végzést anonimizált formában díj ellenében bárki megismerheti, ha az ítélet jogerőre emelkedésétől számítva három hónap eltelt.

A díj mértékének meghatározásánál figyelemmel kell lenni az egyéb másolati illeték mértékére, valamint arra, hogy az anonimizálás komoly precizitást igénylő, adott esetben a határozat többszöri figyelmes elolvasását, az adatok értelmezését és jogalkalmazást feltételező művelet, melynek a költségeit a bíróságok irányába e díj útján kompenzálni kell. A javasolt 300 Ft/oldal, illetve határozatonként legfeljebb 5000 Ft-os díj megfelelően kompenzálja a bíróságok ezen új feladattal összefüggésben felmerült többletmunkáját.

A 10. §-hoz

A javaslat 10. §-a a Pp. 121. §-a (1) bekezdésének *f*) pontját pontosítja akként, hogy a közvetítői eljárásra való utalás csak akkor kötelező kelléke a keresetlevélnek, ha a jogvitában megelőzőleg volt folyamatban közvetítői eljárás, egyúttal a rendelkezést külön bekezdésbe helyezi át, így arra nem fog vonatkozni a Pp. 130. §-a (1) bekezdésének *i*) pontja.

A 11. és 12. §-hoz

1. Tapasztalati tény, hogy a vitarendezés, ezen belül a jogviták rendezésének leghatékonyabb módja az egyezség. Ebben az esetben ugyanis a felek maguk rendezik el egymással problémájukat, semmilyen formai kötöttség nem szabályozza magatartásukat, ráadásul az egyezségkötés költségei nyilvánvalóan eltörpülnek egy peres eljárás költségvonzataihoz képest, nem is beszélve az időtényezőről. Ezekon felül azonban a legfontosabb előny, hogy az egyezség után a felek jó viszonya sokkal valószínűbben állhat helyre, mint egy per lezárása után. Az ítélethirdetéssel együtt ugyanis az egyik fél (per)nyertes, a másik fél (per)vesztes lesz, és így pszichológiailag is eltérő pozícióba kerülnek, ez a különbségtétel pedig gátolhatja a későbbiekben a korrekt légkör kialakulását. Azaz az igazságszolgáltatás sok esetben még a helyes ítélettel is elidegeníti egymástól a feleket. Egyezségkötés esetén a felek egyenlő pozícióban maradnak, egyikük sem érzi vesztesnek magát, és így a jövőben is baráti, korrekt viszonyban állhatnak egymással, újabb üzleteket köthetnek, ezáltal is élénkítve a gazdaság működését.

1993. január 1-je előtt gazdasági perekben a Pp. 371. §-a úgy rendelkezett, hogy a keresetlevél benyújtása előtt a feleknek meg kellett kísérelniük vitájuk peren kívül történő elintézését. Evégből az egyik félnek a vitás kérdésben elfoglalt álláspontját a vele szemben álló másik féllel írásban részletesen közölnie kellett, aki arra a kézhezvételtől számított tizenöt nap alatt a teljes tényállásra kiterjedő részletes írásbeli választ volt köteles adni. Az eljárást

mellőzheték, ha a felek a közöttük felmerült véleményeltérésről közös jegyzőkönyvet készítettek. A rendelkezés célja nyilvánvalóan a békés vitarendezés elősegítése, annak meghiúsulása esetén a per előkészítése volt.

A német polgári eljárásjogi kódex, a ZPO 2001-es módosítása bevezette a kötelező egyezségi tárgyalást (*Güteverhandlung*), nem sok teret engedve a bírói mérlegelésnek: minden ügyben meg kell kísérelni a felek között az egyezség létrehozását a tárgyalás előtt, kivéve ha annak létrehozására nincsen ésszerű esély, vagy az egyezségkötés már korábban meghiúsult [ZPO § 278]. Az egyezségi tárgyaláson a bíróság köteles az ügy jogi és ténybeli kérdéseit a felekkel megvitatni, szükség esetén pedig a felek irányába kérdést feltenni. Ha a felek maguktól nem állapodnak meg, a bíróság egyezségi javaslatot készíthet [ZPO § 275], amely felől a felek döntenek. Ha nem jön létre így sem egyezség, az eljárás már „rendes” peres tárgyalásként folytatódik [ZPO § 279]. A módosítás célja a békés vitarendezés elvének hathatósabb érvényre jutása.

Az elmúlt évtizedben Európában sorra hozták meg azokat a törvényeket, melyek a közvetítői eljárást szabályozzák. 1995-ben Franciaországban, 1999-ben Angliában és Walesben, 2004-ben Olaszországban, Ausztriában és a Svájci Államszövetség Genfi Kantonjában született ilyen tárgyú jogszabály. Ezen országokban a közvetítést jellemzően nem bíró végzi, a közvetítőnek nem is áll jogában érdemi és jogi tanácsokat adnia a felek részére. Tipikusnak tekinthető az is, hogy a mediáció lehetőség, jellemzően a peres eljárás elején, illetve folyamatában a bíróság javasolja a felek részére a közvetítő igénybevételét, és pozitív válasz esetén erre az időre felfüggeszti a pert. A közvetítő segítségével megkötött egyezséget aztán – ha az a jogszabályoknak megfelel – a bíró jóváhagyja.

Anglia és Wales esetében azonban a feleknek a per megindítása előtt kötelezően meg kell fontolniuk, hogy közvetítői eljárásba vegyenek részt, de a peres eljárás során is a bíróság bármikor javasolhatja a közvetítői eljárást. A kisebb súlyú kereskedelmi ügyekben (jellemzően rendezetlen számlák miatt keletkezett jogviták) pedig perindítást megelőzően kötelező a mediáció. Ha a fél nem kíván részt venni a közvetítői eljárásban, a perben még pernyertesség esetére sem ítélné meg számára perköltséget.

Az angol jogalkotó indokai között, mellyel a kereskedelmi ügyekben történő mediáció bevezetését indokolta, kiemelhető, hogy ez a vitarendezési mód az üzleti életben különösen eredményes lehet, hiszen a mediáció útján a feleknek lehetőségük van arra, hogy egy pártatlan harmadik személy segítségével, részleteiben nem szabályozott eljárásban saját maguk rendezzék konfliktusaikat. A közvetítés építő jellegű folyamatként jellemezhető, melyben a közvetítőnek a megállapodás felek általi létrehozásában kulcsfontosságú szerepe van. A kereskedelmi viták (gazdasági szereplők jogvitái) szempontjából a mediáció lehetséges előnyei a következők: olcsóbb, gyorsabb és természetesebb, mint a bírósági eljárás, együttműködésre készítet, jobban kifejezi a felek igényeit, megőrzi az üzleti kapcsolatokat, a megállapodás a felek „terméke”, kevesebb végrehajtási problémát vet fel, mint a bírósági határozatok.

2. A jogi személy cégek egymás közötti pereiben (a gazdasági perek egy jelentős része, ahol megyei bírósági hatáskörben bevezetésre kerül az ügyvédkényszer is) célszerű a permegelőző eljárásokra nagyobb hangsúlyt fektetni úgy, hogy alternatív eljárásformák előzetes alkalmazását írja elő a Pp. ezen percsoportban. A jogintézményeknek egyrészt perelőkészítési funkciója lenne (jogvita konkretizálása, felek és képviselőik adatainak, elektronikus elérhetőségük kölcsönös megismerése stb.), másrészt elterelésre is alkalmasak

lennének, azaz a bíróság közreműködése nélkül egyezséget köthetnének. A keresetlevél benyújtása előtt e perekben az alábbi permegelőzési– perelőkészítési formát kellene alkalmazniuk a feleknek:

A perindítást megelőző egyeztetést a Pp. 1992. december 31-ig hatályban volt 371. §-ának megfelelő módosításával állítja vissza a javaslat. Az eljárásnak az egyezség megkötésének elősegítése valamint a per előkészítése mellett technikai célja is lesz, nevezetesen a felek ekkor állapotodnának meg arról, milyen rövid úton tudnak kommunikálni egymással és a bírósággal (e-mail cím, telefon, telefax), tájékoztatnák egymást jogi képviselőik személyéről, azok elérhetőségéről, valamint az ügyre vonatkozó részletes álláspontjukról. Az eljárás végén készült jegyzőkönyv, illetve a Pp. rendelkezései alapján történt levélváltás – ha nem születik egyezség – perindítás esetén a keresetlevél mellékletét képezi.

Ha a leendő alperes indokolatlanul zárkózik el a tárgyalásoktól, a bíróság a perköltségviselésről szóló döntés keretében szankcionálhatja őt.

A módosítás kizárja ezen előzetes eljárás kötelező alkalmazását azokban az eljárásokban, ahol erre vagy időhiány miatt nincs lehetőség, vagy az ügy tárgya azt nem teszi lehetővé. Ugyanígy nem kötelező a per előtti egyeztetés ha fizetési meghagyásos eljárást indít a jogosult a kötelezett ellen.

3. A javaslat egyidejűleg rendelkezik arról, mit kell tennie a bíróságnak, ha észleli, hogy a keresetlevél államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmaz. Ekkor megkeresi a minősítőt a megismerési engedély megadása végett, ennek megérkezése után kézbesíti a keresetlevelet az alperes részére. Ha a minősítő az engedélyt nem adja meg, az új 192/A. § értelmében a keresetlevél államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó részét a bíróság nem kézbesíti az alperesnek, hanem azt a per eldöntése szempontjából figyelmen kívül hagyja.

A 13. §-hoz

A javaslat ezen §-a a bíróság és a sajtó viszonyát a közelmúltban felmerült problémákra is figyelemmel törvényi szinten szabályozza. A nyilvános tárgyaláson való kép- és hangfelvétel készítése tekintetében a Pp. jelenleg kifejezett rendelkezést nem tartalmaz, az alacsonyabb szintű szabályozás pedig alkotmányossági szempontból aggályos.

A javasolt szabályozás leköveti a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) rendszerét, amely a gyakorlatban bevált, összhangban van továbbá a Polgári Törvénykönyvvel és az Alkotmánybíróság személyiségi jogra vonatkozó határozataival. Előnye, hogy a nyilvános tárgyaláson főszabály szerint külön engedély nélkül lehetne felvételt készíteni a bíróság személyzetéről. A perben résztvevő összes többi személyről azonban kizárólag hozzájárulása esetén lehet kép-, illetve hangfelvételt készíteni.

A felvételkészítés kizárólag akkor tiltható meg, ha az a tárgyalás rendjét zavarja. Ennek megítélése természetesen a bíróság szuverén joga, ezt jogalkotói döntéssel nem lehet korlátozni, illetve precízebben szabályozni. Éppen ezért ezen a téren a bírósági szervezetrendszer öngazgatására, a gyakorlat egységesítésére van szükség. Tekintettel arra, hogy a hallgatóság nem része az eljárásnak, részére a kép- vagy hangfelvétel készítésének megtiltásáról hozott végzés hatályú határozat ellen külön fellebbezési jog nem adható. Az ítékezés nyilvánosságához való jog címzettje ugyanis – mind jogtörténeti, mind dogmatikai

szempontból – a peres fél, akinek jogi érdeke fűződik ahhoz, hogy jogvitájában a bíróság a nyilvánosság kontrollja mellett tisztességes eljárásban járjon el. Azaz nem a nyilvánosságnak van joga a fél ügyében döntő bíróságot ellenőrizni, hanem a félnek van joga ahhoz, hogy az ő ügyében döntő bíróságot a nyilvánosság kontrollja alá vesse.

Mivel a felvétel készítésének kizárólag a nyilvános tárgyaláson van relevanciája, zárt tárgyaláson nyilvánvalóan nem lehet semmilyen felvételt készíteni – leszámítva a jegyzőkönyv-készítés céljára történő hangfelvétel-rögzítést.

A 14. §-hoz

Régi, a bírói gyakorlatban felmerült jogértelmezési kérdést rendez a javaslatnak a Pp. 136/A. §-át módosító rendelkezése. Az értelmezési probléma lényege, hogy a bírósági meghagyási ellen előterjesztett ellentmondás alapján kitűzött tárgyaláson a bíróság köteles-e a bírósági meghagyást hatályában fenntartani, ha a tárgyaláson meg nem jelenő alperes – ellentmondásában vagy azt követően – érdemi védekezést tartalmazó ellenkérelmet terjesztett elő, és kifejezetten kérte a tárgyalás távollétében történő megtartását.

Az egyik álláspont szerint a Pp. hatályos szövege csak a felperes számára biztosítja a tárgyalás távollétében történő megtartásának kérését: az alperes ilyen tartalmú kérelmet nem terjeszthet elő, ezzel nem mentesítheti magát a mulasztás jogkövetkezményei alól.

A másik – többségi – értelmezés lényege a következő: A peres felek eljárási jogai közötti – említett – különbségtétel ellentétes a Pp. 2000. január 1-jétől hatályos 2. § (1) és (4) bekezdéseinek rendelkezéseivel. A bírósági peres eljárással szemben megfogalmazott törvényi követelmények értelmében a bíróság feladata az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. Cikke nyomán megfogalmazott, ún. „fegyverek egyenlősége” elvnek megfelelően a perek tisztességes lefolytatása, valamint a Pp. rendelkezéseinek az alapelvekkel – így a Pp. 3. §-a értelmében a felek önrendelkezési jogát, cselekvési autonómiáját kifejező rendelkezési elvvel – összhangban történő értelmezése. Mindamellett az alperes mulasztását fogalmilag kizárja, már az is, ha az alperes a keresettel szemben – akár az ellentmondásában, akár az azt követő beadványában – az ellenkérelemnek megfelelő tartalmú érdemi védekezést terjesztett elő. Nincs olyan jogi érdek, ami a bírósági meghagyás hatályban tartását indokolná abban az esetben, ha a per vitelében az alperes részéről olyan pozitív tartalmú elmozdulás (az érdemi védekezés előterjesztése) van, ami mellett a bírósági meghagyás kibocsátására nem került volna sor. Az ettől eltérő értelmezés nem hozható összhangba a bírósági meghagyásnak a III. Ppn. általi bevezetésével elérni kívánt céllal, ami arra irányult, hogy az ügyei vitelében hanyag, nemtörődöm magatartást tanúsító alperest szankcionálja. Ennél fogva a mulasztás megítélése szempontjából – függetlenül attól, hogy az alperes részéről van-e a tárgyalás távollétében történő megtartására irányuló nyilatkozat – annak van meghatározó jelentősége, hogy az alperes a keresetre érdemben válaszolt, vagyis az ellenkérelmét – választása szerint – írásban előterjesztette. Ezt az értelmezést erősíti az is, hogy Pp. hatályos 136. §-ának (2) bekezdése az első tárgyalás elmulasztása esetén elve kizárja a bírósági meghagyás kibocsátását, ha az alperes írásban védekezett. Értelmetlen ezért ezt a következményt alkalmazni a második tárgyalás esetén, ha az előtt védekezett írásban az alperes.

Fentiekhez mérten a Pp. 136/A. § (4) bekezdésének hatályos szövege sérti az alperes cselekvési autonómiáját, mivel anélkül, hogy az alperes személyes megjelenés terhe mellett történő idézésének feltételei fennállnának – indokolatlanul az alperes fizikai jelenlétéhez köti, hogy figyelembe vehető-e a már írásban előterjesztett ellenkérelme. A Pp. vitatott – feltétel

nélkül érvényesülő – szabálya a továbbiakban nem tartható fenn, éppen ezért azt úgy kell módosítani, hogy a meghagyás után írásban érdemben védekező alperessel szemben a meghagyást ne lehessen hatályában fenntartani.

A 15. §-hoz

Az érdekelt gazdálkodó szervezet nyilvántartási számának és adószámának bíróság általi megállapítása a végrehajtási eljárás megkönnyítése végett szükséges.

A 16. §-hoz

1. Tapasztalati tény, hogy a vitarendezés, ezen belül a jogviták rendezésének leghatékonyabb módja az egyezség. Ebben az esetben ugyanis a felek maguk rendezik el egymással problémájukat, semmilyen formai kötöttség nem szabályozza magatartásukat, ráadásul az egyezségkötés költségei nyilvánvalóan eltörpülnek egy peres eljárás költségvonzataihoz képest, nem is beszélve az időtényezőről. Ezeken felül azonban a legfontosabb előny, hogy az egyezség után a felek jó viszonya sokkal valószínűbben állhat helyre, mint egy per lezárása után. Az ítélethirdetéssel együtt ugyanis az egyik fél (per)nyertes, a másik fél (per)vesztes lesz, és így pszichológiailag is eltérő pozícióba kerülnek, ez a különbségtétel pedig gátolhatja a későbbiekben a korrekt légkör kialakulását. Azaz az igazságszolgáltatás sok esetben még a helyes ítélettel is végleg elidegeníti egymástól a feleket. Egyezségkötés esetén a felek egyenlő pozícióban maradnak, egyikük sem érzi vesztesnek magát, és így a jövőben is baráti, korrekt viszonyban állhatnak egymással, újabb üzleteket köthetnek, ezáltal is élénkítve a gazdaság működését.

A Pp. a perbeli egyezséget jelenleg a tárgyalás szabályai között, a 148. §-ban szabályozza, kimondva, hogy „a bíróság a per bármely szakában megkísérelheti, hogy a felek a jogvitát vagy a vitás kérdések egy részét egyezséggel rendezzék”. A Pp. ezen túlmenően a 127. § (2) bekezdésében lehetővé teszi, hogy a fél ellenfelét egyezségi kísérletre idézze. Ha az egyezség nem jön létre, az eljárás perként folytatódik. A hatályos Pp. tehát lehetőséget biztosít arra, hogy a felek jogvitájukat egyezséggel rendezzék, s erre az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) mérsékelt és kedvezményes mértékű illetékek alkalmazásával kívánja ösztönözni a feleket.

2. A közvetítői tevékenységről szóló 2002. évi LV. törvény (a továbbiakban: Kvt.) megalkotásával az Országgyűlés célja az volt, hogy a polgári jogviták bíróságon kívüli rendezésének elősegítésével biztosítsa a jogkereső állampolgárok részére a közöttük felmerült vitás ügy megoldásához vezető alternatív vitarendezés lehetőségét. A közvetítés, mint sajátos permegelőző, konfliktuskezelő, vitarendező eljárás a vitában érdekelt felek kölcsönös megegyezése alapján a vitában nem érintett harmadik személy, a közvetítő bevonása mellett teremti meg azt a lehetőséget, hogy a felek közötti vita – lehetőség szerint – az annak megoldását tartalmazó írásbeli megállapodással zárulhasson le. A közvetítő pártatlansága garantálhatja a távolságtartást, de egyben a közvetítő által megteremtett bizalomteli légkör szükséges elsősorban ahhoz, hogy a felek őszintén feltárják valódi érdekeiket, szükségleteiket, felszínre kerülhessenek az igazán fontos (addig gyakran elhallgatott vagy eltorzított) információk, tehát a felek kezdő pozíciójukból kimozdulva fokozatosan egy integratív-érdekalapú tárgyalási formába váltsanak. Lényeges szemléletbeli változást hozhat tehát, ha a vitás felek egy pártatlan harmadik személy, a közvetítő bevonásával, de saját felelősségükre, lényegében együtt, közösen alakítják ki a vitás ügyük megoldását célzó megegyezést, szükség szerint az azt tartalmazó írásbeli megállapodást, és nem egy kívülálló

személytől (pl. bíró, ügyvéd, közjegyző vagy más döntéshozatalra felkért személy) várják a megoldást.

Az új jogintézmény – az előzetes elvárások szerint – a szemléletbeli változás okán hozzájárulhat a hazai konfliktuskezelő kultúra kialakításához és megszilárdításához is, ugyanakkor az érdekelt felek konfliktusainak megoldására gyorsabb és olcsóbb megoldást kínálhat, harmadrészt egyik fontos eleme lehet a bíróságok tehermentesítésének.

Az utóbbi öt év tapasztalatai alapján megállapítható, hogy a törvény hatályosulása megtörtént, a polgári jogi jogviták körében bevezetett alternatív vitarendezési mód beépült jogrendszerünkbe. A közvetítói névjegyzékben szereplő közvetítők felkérésük esetén el tudják látni feladataikat, ugyanakkor a közvetítés, mint alternatív vitarendezési mód igénybevételenek lehetősége biztosított a jogkereső állampolgárok részére. Továbbra is nagy hangsúlyt kell azonban helyezni arra, hogy a közvetítés intézménye egyre szélesebb körben váljon ismertté és nemcsak a jogkereső állampolgárok, hanem a jogalkalmazók körében is. Nem lehet azonban figyelmen kívül hagyni azt a tényt, hogy a közvetítés intézményének minél szélesebb körben történő megismertetése csak az egyik tényezője lehet annak az elvárásnak, hogy egyre többen a közvetítői eljárás keretében kíséreljék meg megoldani vitás ügyüket. A közvetítés keretében történő vitarendezés megindítása ugyanis a felek önkéntes elhatározásán alapul és a közvetítői eljárásban a felek saját döntése az, amely a megállapodáshoz vezető megoldást meghatározza. Ez pedig továbbra is azt feltételezi, hogy jelentős szemléletbeli változásnak kell bekövetkeznie a jogkereső állampolgárok és bizonyos esetekben a jogalkalmazók körében, mert csak ebben az esetben valósulhat meg teljes mértékben az az elvárás, hogy a lehető legtágabb körben éljenek a közvetítés igénybevételel vitás ügyük megoldásában a természetes személyek, szervezetek. A gyakorlati tapasztalatok azt mutatják, hogy a szervezetek esetében a Kvt. hatálybalépését követően érezhetően megnőtt az igény a közvetítés igénybevétele iránt, amely a bírósági eljárás költségeinek csökkentése és az eljárás időtartamának lerövidülése okán jelentős gazdasági kihatással járhat.

3. A Kormány a közvetítés társadalmi megismertetésének fokozottabb elősegítését elengedhetetlenül szükségesnek tartja azért, hogy a jogvitákat mind többen békés módon oldják meg. Ennek egyik kiváló eszköze lehet, hogy a bíróság tájékoztatná a feleket a közvetítői eljárás igénybevételenek lehetőségéről. Noha a felek ekkor már perben állnak, a per során is lehet egyezséget kötni, melynek létrehozásában a közvetítő is segédkezhet. Az egyezség szabályainál ezért ki kell mondani, hogy a bíróság indokolt esetben a közvetítés (mediáció) lehetőségéről tájékoztassa a feleket. Ez a rendelkezés mindenképpen előmozdítaná a közvetítői eljárás szélesebb körben való megismerését, s a bíróság is abban az esetben hívná fel a felek figyelmét erre az alternatív vitarendezési útra, amely ügyben előreláthatólag sikeres lesz a közvetítő eljárása. Annak érdekében, hogy ez ne egy formális és éppen ezért hatástalan figyelmeztetés legyen, csak olyan esetben kellene a bírónak a feleket kioktatnia, amikor maga is lát esélyt arra, hogy a jogvita békés úton, közvetítő igénybevételel rendezhető.

Ha a felek igénybe vennék a közvetítőt, a pert – ellentétben a külföldi példákkal – nem felfüggeszteni, hanem szüneteltetni kellene. Itt ugyanis nem előkérdésről van szó, amely a per későbbi eldöntését befolyásolná, hanem éppen egy olyan egyezség tető alá hozása iránti kísérletről, mely szükségtelenné teheti a per további folytatását, érdemi eldöntését. Jelenleg is gyakran fordul elő, hogy a felek éppen azért kérik közösen az eljárás szünetelését, hogy peren kívül egyezzenek meg egymással.

Ha a felek kérik a per szünetelését, a rendelkezésükre álló idő alatt megkísérelhetnék közvetítővel kidolgozni egyezségüket, melyet aztán a bíróság jóváhagyhatna. A közvetítés sikertelensége esetén bármelyik fél kérhetné az eljárás további folytatását.

A 17. és 18. §-hoz

A javaslat 3. §-ával módosítandó Pp. 73/B. § új (5) bekezdése szerint ha jogi képviselővel a felperesnek kell rendelkeznie, és a 73/B. § (2)–(4) bekezdése alkalmazásának nincs helye, a jogi képviselővel nem rendelkező felperest a bíróság a per megindítását megelőzően hiánypótlásra hívja fel (95. §), ha pedig a felperes a megszűnt jogi képviseletének pótlásáról felhívás ellenére nem gondoskodik, a bíróság a pert megszünteti a Pp. 157. §-ának új *i*) pontja és 158. §-ának (5) bekezdése szerint. A rendelkezést a per minden szakaszában alkalmazni kell, kivéve azon perorvoslati szakaszt, amelyben a felperes élt perorvoslati kérelemmel, akkor ugyanis a jogkövetkezmény az elutasítás.

A Pp. 157. §-ának *a)–h*) pontjait – változatlan tartalommal – kodifikációs okokból kell ismételten kimondani.

A 19. §-hoz

1. A Pp. 167. §-ának módosítására négy okból van szükség: Egyrészt – mivel az adatkezelésnek nincs ésszerű célja – el kell hagyni a tanú foglalkozására vonatkozó adat közzlésének kötelezettségét. Ez természetesen nem jelenti azt, hogy a bíróság – ha a tanú szavahihetőségének, a jelenségek megfelelő értékelési képességének stb. a megállapítása végett ez szükséges – nem kérdezhetne rá a tanú foglalkozására, azonban ennek kizárólag a kihallgatás során, és nem minden esetben van helye. Másrészt a gyakorlatban nem működik az a rendelkezés, hogy a fél a tárgyalásra bejelentés nélkül állít elő tanúkat: ebben az esetben a tanúkat a bíróság nem mindig tudja kihallgatni (a tárgyalást nem úgy ütemezte), emellett a fél sokszor feleslegesen állít elő nagyszámú tanút ugyanannak a ténynek a bizonyítására, ami az eljárás elhúzódása mellett felesleges költségeket is okozna. Éppen ezért kötelezővé kell tenni az előzetes bejelentést. Harmadrészt a tanúbizonyításnál is lehetővé kell tenni – a 190. § (2) bekezdéséhez hasonlóan –, hogy ha a tanút a bizonyító fél ellenfele ismeri, az ellenfelet is lehessen kötelezni arra, hogy a tanú idézhetősége érdekében adatait a bíróságnak a bizonyító fél kérelmére bejelentse. Negyedik, de legfontosabb módosítás a tanú személyi adatai zártan történő kezelésének a bevezetése a polgári perben.

2. A tanúvédelem kérdését illetően a Be. valamint a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban Ket.) rendelkezéseire képest a Pp. hiányos. A tanúzás hajlandóság – mely a bizonyítás hatékonyságát alapvetően befolyásolja – nagymértékben függ attól, hogy de facto járhat-e bármiféle hátránnyal a tanúnak, ha vallomást tesz. Ezt a problémát a büntetőeljárásban és a közigazgatási eljárásban a jogalkotó már megoldotta, csak a polgári per tanúja van kiszolgáltatott helyzetben, és a vesztes fél adott esetben a tanún bosszulja meg a per számára kedvezőtlen végkimenetelét.

Az Alkotmánybíróság a 91/2007. (XI. 22.) AB határozatában megállapította: „az Országgyűlés az Alkotmány 70/A. § (1) bekezdésében meghatározott, a hátrányos megkülönböztetés tilalmát sértő mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet idézett elő azáltal, hogy a polgári eljárásban nem teremtett lehetőséget a tanú személyi adatainak zártan kezelésére, ha a büntetőeljárásban a tanút már ilyen védelemben részesítették, azonban

a bíróság a bűncselekménnyel, illetve a bíróság által elbírált szabálysértéssel okozott kár megtérítése iránt a büntetőeljárásban érvényesített polgári jogi igényt egyéb törvényes útra utasította.”

Az Alkotmánybíróság indokolása szerint a homogén csoportba tartozó tanúk – azaz a büntetőeljárás, a szabálysértési eljárás és a polgári eljárás tanújának – eljárási pozíciója összevethető és lényegét tekintve azonos. „A tanúvallomás mind a büntetőeljárásban, mind a polgári eljárásban fontos, sok esetben pótolhatatlan bizonyítási eszköz, a tanú vallomástételi kötelezettsége igazságszolgáltatási érdek. A bíróságok alkotmányos jogvédelmi funkciójának gyakorlásához elengedhetetlen a tanúzásra képes és alkalmas személyeknek az igazságszolgáltatásban való közreműködése, adott esetben alkotmányos alapjogaiknak a korlátozása árán is – állapította meg az Alkotmánybíróság a 75/1995. (XII. 21.) AB határozatban (ABH 1995, 376, 384.). A tanúskodás kikényszeríthető kötelezettséget jelent mindenki számára, aki az ország területén tartózkodik; mindkét eljárásban a tanú helyzetét az eljárási jog által szankcionálható és kikényszeríthető kötelezettségek túlsúlya jellemzi (Be. 93. §, 106. §, Pp. 185. §). Ezen túlmenően a tanút mindkét eljárásban terheli az igazmondás kötelezettsége, mind a büntetőeljárásban, mind pedig a polgári eljárásban elkövetett hamis tanúzás büntetendő magatartás (a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény 238. §).

Az Alkotmánybíróság a kártalanítási, illetve visszatérítési igény (Be. 580-581. §, 585. §) érvényesítésének a büntető, illetve a polgári bíróság előtti eljárási rendjét vizsgáló 23/1995. (IV. 5.) AB határozatban megállapította: Az azonos jellegű polgári jogi igények érvényesítési rendje között való különbségtétel, amely a büntetőeljárási törvényben szabályozott egyes polgári jogi igények érvényesítésénél pusztán a Be. eltérő eljárási rendjéből adódóan lényeges eljárási garanciák mellőzéséhez vezet, az Alkotmánynak az önkényes megkülönböztetést tiltó 70/A. §-ába ütközik. (ABH 1995, 115, 120.)

Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben úgy értékelt, hogy a törvényalkotó nem mérlegelte hasonló figyelemmel és körültekintéssel a büntetőeljárásban – személyi adatainak zártan kezelésével – védelmet élvező tanú érdekeit akkor, amikor a büntető bíróság döntése következtében a sértett a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti igényét már csak a polgári bíróság előtt érvényesítheti. Mivel a törvényalkotó lehetőséget teremtett egyrészt a bűncselekményből eredő kár érvényesítésére a büntetőeljárásban, másrészt a büntetőeljárásban tanúként szereplő személyek személyes adatainak védelmére, ennek a védelemnek a megvonása az ugyanazon jogalpból származó követelés polgári perbeli érvényesítése során továbbra is tanúként közreműködni köteles személyektől, olyan megkülönböztetés, amelynek nincs a tárgyilagos mérlegelés szerint ésszerű oka, azaz önkényes, így sérti a hátrányos megkülönböztetés alkotmányos tilalmát.

Erre tekintettel az Alkotmánybíróság a mindkét eljárásban tanúként közreműködésre köteles személyek életének, testi épségének, és szabadságának védelmét szolgáló jogszabályi lehetőségek indokolatlan eltérése miatt – az indítvány keretei között – a mulasztásban megnyilvánuló alkotmányellenességet megállapította, és az Abtv. 49. § (1) bekezdésének megfelelően, határidő tűzésével felhívta a törvényhozót jogalkotási kötelezettségének teljesítésére.”

Az új szabályozás kialakításakor mindenekelőtt arra kell figyelemmel lenni, hogy ellentétben a büntetőeljárással – ahol a tanú adatait jellemzően a közvádló ismeri, akitől azt nem kell megóvni –, a polgári eljárásban a tanú adatait a felek jelentik be a bíróságnak és a

másik félnek is, akár a keresetlevélben, akár egyéb beadványban vagy a tárgyaláson szóban. Mivel ebben a rendszerben mindkét fél tudomást szerez a másik tanújának adatairól, és a tanú csak később kerül egyáltalán abba a pozícióba, hogy az adatainak zártan való kezeléséről nyilatkozhasson, alapjaiban kell megváltoztatni a szabályozást. Egyrészt a tanút megidézni kérő fél kötelességévé kell tenni, hogy tanújától előzetesen tudakozódjon, igényli-e személyi adatainak zártan kezelését – hiszen a tanú maga csak később tud erről a bíróság felé közvetlenül nyilatkozni. Ki kell emelni azt is, hogy ugyan az idézett AB határozat kifejezetten a bűncselekménnyel okozott kár megtérítése iránti per tanújainak csoportját tekintette homogénnek a büntetőeljárás tanújaival, ez a megállapítás megáll az előbbi polgári per és egy egyéb jelentősebb súlyú polgári per tanújainak összehasonlításakor is.

Azaz a szabályozásnak egyrészt minden polgári perre vonatkoznia kell, másrészt részben a félre kell hártania annak felelősségét, hogy tanúja érdekeit a tanúkihallgatásig az adatok zártan kezelését illetően érvényesítse. Éppen ezért a tanút megidézni kérő fél a tanú előzetes nyilatkozata alapján a tanú kihallgatása előtt csak olyan iraton jelentheti be a megidézni kért tanú személyi adatait (a tanú nevét csak különösen indokolt esetben ideértve), amely nem kerül kézbesítésre az ellenfélnek. Ennek legkönnyebben kivitelezhető formája, ha a beadványban az ellenfél számára is megküldendő lapokon csak a tanú neve (vagy valamilyen egyéb jelölés, szám, jelige stb.) szerepel, míg külön lapon egy példányban a bíróság részére megküldésre kerül a tanú idézhető címét (például lakásának vagy munkahelyének címét), adott esetben nevét is tartalmazó irat.

Ha a tanú adatait a fél a tárgyaláson jelenti be, a fenti adatokat írásban kell egy példányban a bíróságnak átadnia.

Ha a fél előzetesen nem tudja nyilatkoztatni a tanút, úgy kell eljárnia, mintha a tanú a személyes adatait zártan kezelését kérte volna (a nevének zártan kezelése kivételével).

A 20. és 21. §-hoz

A törvény védi az üzleti titkot. A Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 81. §-ának (2) bekezdése szerint „üzleti titok a gazdasági tevékenységhez kapcsolódó minden olyan tény, információ, megoldás vagy adat, amelynek nyilvánosságra hozatala, illetéktelenek által történő megszerzése vagy felhasználása a jogosult jogszerű pénzügyi, gazdasági vagy piaci érdekeit sértené vagy veszélyeztetné, és amelynek titokban tartása érdekében a jogosult a szükséges intézkedéseket megtette”. A Pp. az üzleti titok védelmét az iratbetekintési szabályokkal, továbbá a tanúzási akadályok és az iratbeszerzési korlátozások révén biztosítja.

A peres felek a tág definíció és a szintén széles körű perjogi lehetőségek révén könnyen akadályozhatják egymás rovására a bizonyítási eljárás megfelelő lefolytatását.

A Pp. 169. §-a az üzleti titkot, mint abszolút tanúzási akadályt szabályozza. A hivatkozott § (2) bekezdése szerint „a tanú, ha a titoktartás alól felmentést nem kapott, nem hallgatható ki olyan kérdéstről, amely államtitoknak vagy szolgálati titoknak minősül, vagy amelyre az üzleti titokra vonatkozó titoktartási kötelezettsége kiterjed, kivéve, ha az a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó külön törvényi rendelkezések alapján nem minősül üzleti titoknak”. A Pp. tehát az üzleti titkot az állam- és szolgálati titokkal egy szinten szabályozza – és rekeszti ki a bizonyítékok köréből –,

magasabb szinten, mint a legalább ugyanolyan jelentősen személyiségi jogokat érintő ügyvédi, orvosi stb. titkot.

Amíg az állam- és szolgálati titok esetében, melyek titokban maradásához köz- és nemzetbiztonsági érdek fűződik, a jogalkotó állam részéről érthető, hogy azokat abszolút tanúzási akadálynak minősíti, addig az üzleti titok esetében, melynek gazdája és birtokosa is magánjogi jogalany (még akkor is, ha adott esetben költségvetési szerv vagy az állam üzleti titkáról van szó), és amelynek a köre amúgy is sokkal szélesebb, indokolatlan a kiemelés. Éppen ezért indokolt az üzleti titkot a relatív tanúzási akadályok között szabályozni. A módosító rendelkezés ugyanakkor nem mentesíti a tanút az üzleti titok megsértésének polgári jogi jogkövetkezményei alól.

A 22–24. §-hoz

A Pp. új 171/A. §-a a tanú személyi adatai zártan kezelésének a bíróságra háruló kötelezettségeit állapítja meg. Így a bíróság a tanú személyi adatait az iratok között elkülönítve, zártan kezeli, akár ha azokat a fél a 167. § (3) vagy (4) bekezdésében meghatározott módon jelentette be, akár ha a kihallgatása előtt a tanú ezt kéri. A tanú személyi adatait csak a bíróság, a jegyzőkönyvvezető (leíró) és az ügyész jogosult megismerni. A bíróság az eljárás során biztosítja, hogy a tanút megidézni kérő fél és az ügyész kivételével a felek és egyéb perbeli személyek számára az eljárás egyéb adataiból a tanú személyi adatai ne válhassanak megismerhetővé. A tanú személyi adatait tartalmazó külön lapot senkinek nem lehet kézbesíteni, azt a tanút megidézni kérő felet és az ügyészt ide nem értve a felek a bíróságon sem tekinthetik meg, arról másolat nekik nem adható.

A tanúnak értelemszerűen a tárgyaláson van lehetősége először nyilatkozni arról, kívánja-e adatainak zártan kezelését. A Pp. javasolt 172. §-a kifejezett pozitív nyilatkozatot kíván meg, azaz a bíróság felhívására a kihallgatás megkezdése előtt a tanúnak kérnie kell személyes adatainak zártan történő kezelését. Ennek hiányában vagy nemleges válasz esetén a zártan kezelést a bíróság megszünteti. Pozitív válasz esetén automatikus a zártan kezelés fenntartása, illetve megkezdése.

Megszünteti a bíróság az adatok zártan kezelését akkor is, ha azokat az ellenfél – pertársaság esetén bármelyik ellenfél vagy ellenérdekű perbeli személy (beavatkozó stb.) – azokat ismeri. Ezzel ugyanis okafogyottá válik az adatok védelme.

Figyelemmel a közvetlenség, a pártatlanság és a tisztességes eljárás elvére, a tanú védelmének a fentebbinél magasabb foka a polgári peres eljárásban nem biztosítható.

A 25. §-hoz

A § a Pp. 180. §-a (1) bekezdésének a pontosítását célozza, konkretizálja a bíróság igazságügyi szakértőt érintő adatkezelési jogosultságának terjedelmét.

A 26. §-hoz

A § a Pp. 183. §-a (2) bekezdésének a pontosítását célozza. Az igazságügyi szakértő nemperes eljárásban történő kirendeléséről és ezzel összefüggésben a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról szóló 2005. évi XLVIII. törvény (a továbbiakban: Ppm.) megszüntette a szakértői vélemények felülvéleményezésének lehetőségét, és a szakértői

testületek által készített szakvéleményt a perben korábban készített szakvéleményekkel egyenlő rangúvá tette. Mivel a gyakorlatban a törvény hatálybalépése után is többször előfordult, hogy a bíróságok a szakértői testületeket felülvéleményezésre rendelték ki, a normaszöveg egyértelművé tétele indokolt.

A 27. §-hoz

A Ppm. – figyelemmel a Pp. 8. §-ára is – hatályon kívül helyezte a Pp. 185. §-a (1) bekezdésének c) pontját, mely a mulasztó szakértő pénzbírságolási lehetőségét tartalmazta. Mivel azonban a 8. § a felek és más perbeli személyek esetében teszi lehetővé a késedelmeskedő pénzbírsággal sújtását, és a szakértő nem „perbeli személy” (mint a beavatkozó, perbehívott stb.), dogmatikailag helyesebb *expressis verbis* a szakértőre vonatkozó rendelkezések között megállapítani a szankcionálás lehetőségét.

A 28. §-hoz

A szakértő díját megállapító végzés jogerőre emelkedéséről a bíróságnak azért kell a jogerő megállapításától számított 8 napon belül a szakértőt értesítenie, hogy a szakértő a lehető legrövidebb időben eleget tudjon tenni számla-kiállítási kötelezettségének, és mihamarabb az őt megillető díjhoz jusson.

A 29. §-hoz

A rendelkezés a szemletárgy birtokosára is kiterjeszti a tanú adatainak zártan történő kezelésére vonatkozó szabályok alkalmazását.

A 30. §-hoz

A Pp. 191. §-ának a másolat helyett az eredeti okirat bemutatására vonatkozó rendelkezésének módosítására azért van szükség, mert a hatályos szabályozás nem tulajdonít jelentőséget a teljes bizonyító erővel rendelkező másolatok esetében érvényesülő szabályoknak. Ha ugyanis egy másolat közokirati vagy teljes bizonyító erejű magánokirati bizonyító erővel bír (például a közjegyző által közokiratról készített hiteles másolat, vagy a gazdálkodó szervezet által az általa kiállított vagy őrzött okiratról készült okirat), az eredeti okirat bemutatására csak a másolati vélelem megdöntése céljából, ellenbizonyítás keretében kerülhet sor. Ebben az esetben pedig a másolat hamisítatlan voltát megkérdőjelező fél ellenfele csak a 190. § (2) bekezdése szerint kötelezhető az eredeti okirat bemutatására – feltéve ha az nála van. Ha például ugyanis a papíralapú okiratról az illető a 196. § rendelkezései szerint elektronikus okiratot készített, és ezek után a papíralapú okiratot megsemmisítette, vagy az más okból nincs a birtokában, akkor az ellenbizonyítás sikertelensége az ellenbizonyító felet terheli.

A 31. §-hoz

1. A Pp. 192. §-a (2) bekezdésének az a rendelkezése, miszerint a más bíróság, hatóság, közjegyző vagy szervezet az üzleti titkot tartalmazó okiratnak a perbírósághoz való megküldését megtagadhatja, mind célszerűségi, mind alkotmányossági szempontból vitatható. Alkotmányossági szempontból vitatható a rendelkezés, mert az üzleti titkot indokolatlanul védi az államtitokkal és szolgálati titokkal egy szinten, holott más, a törvény által védett titkot nem részesít védelemben; másrészt a titokgazda alperes vagy harmadik személy egyszer már

más bíróság, hatóság előtt felfedett üzleti titkára visszaélészerűen hivatkozhat, és ezzel a felperest végül is a bíróság előtti jogérvényesítéstől [Alkotmány 57. § (1) bek.] zárja el. Célszerűségi szempontból is nehezen indokolható, hogy adott üzleti titkot a perbíróság miért nem ismerhet meg, ha más bíróság, hatóság egyébként annak birtokában van.

A Pp. az üzleti titkot ugyanis megfelelően védi egyrészt a tárgyalás nyilvánosságának korlátozásával [Pp. 5. § (2) bek.], másrészt az iratbetekintési jog gyakorlásának feltételhez kötésével [Pp. 119. § (2) bek.]. Az üzleti titoknak a bizonyítékok köréből való teljes és bírósági mérlegelést sem lehetővé tevő kizárása/kizárhatósága szakmai érvekkel nehezen alátámasztható, és ezért felülvizsgálandó szabálya a törvénynek.

Mindezek alapján tehát a szabad bizonyítás elvével összhangban – a hatékony bizonyítás elősegítése érdekében – a perbíróság számára lehetővé kell tenni, hogy egy adat titok mivoltát mérlegelhesse, ha azt nem tekinti üzleti vagy hivatásbeli titoknak, akkor az adat a per anyagává válhasson, ha pedig a perbíróság az adatot a fenti titoknak minősíti, ő keresse meg a titokgazdát a megismerési engedély beszerzése végett. Hogy a megismerési engedéllyel kapcsolatban a titokgazda ne élhessen vissza, szűk határidőt állapít meg a javaslat, és a hallgatást beleegyezésnek tekinti. Ha a titokgazda a megismerési engedélyt kifejezetten nem adja meg, a bíróság a titkot nem hozhatja a felek tudomására, az bizonyítékként nem használható fel és az iratbetekintés során sem ismerhető meg.

A rendelkezéseket értelemszerűen nem kell alkalmazni abban az esetben, ha az okirat tartalma a közérdekű adatok nyilvánosságára és a közérdekből nyilvános adatra vonatkozó külön törvényi rendelkezések alapján nem minősül üzleti titoknak, vagy ha a per tárgyát annak eldöntése képezi, hogy az okirat tartalma közérdekű adatnak minősül-e [lásd a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény 21. §-át].

2. Szintén kiegészítendő a Pp. azzal a rendelkezéssel, hogy a per anyagává tett, de az egyik fél által meg nem ismerhető államtitkot vagy szolgálati titkot tartalmazó okiratot a perben bizonyítékként ne lehessen felhasználni. Ebben az esetben ugyanis az egyik fél jellemzően a titoktartás alóli felmentés megadására jogosult szerv, aki elzárja az ellenfelét a titok megismerésétől, így gyakorlatilag képtelenné teszi arra, hogy a bizonyítékra nyilatkozhasson. Ezt a helyzetet a tisztességes eljárás elvére tekintettel ki kell küszöbölni. Természetesen a rendelkezés nem alkalmazható akkor, ha a per tárgyát az állam- vagy szolgálati titoknak minősített adat ilyen minőségének eldöntése képezi, vagy a pert a megismerési kérelem megtagadása miatt indították.

A 32. és 33. §-hoz

A Pp. jelenleg az okiratok bizonyító ereje tekintetében csak a papíralapú okiratok elektronikus okirattá történő átalakítását szabályozza, az ellenkező irányú átalakítást nem. A gyakorlatban azonban problémát jelent, hogy milyen bizonyító ereje van annak az elektronikus okiratnak, amelyet például kinyomtatnak, és hasonló formai elemekkel látnak el, mint az egyéb papír alapú okiratokat. Ezt a kérdést – a joghézag feloldása végett – a javaslat tisztázza: szabályozza az elektronikus okiratokról készült papíralapú okiratok bizonyító erejét, hasonlóan az ellentétes irányú másolatkészítéshez.

A 34. és 35. §-hoz

A Pp. hatályos szabályai szerint az ítéletet a tárgyalás napján ki kell hirdetni, s a kihirdetést csak akkor lehet – legfeljebb 8 napra – elhalasztani, ha ez az ügy bonyolultsága miatt feltétlenül szükséges. A kihirdetés határnapját ilyen esetben nyomban ki kell tűzni, s a határozatot a kihirdetés napjáig írásba is kell foglalni. Az ítéletet – kivéve, ha annak kihirdetését a bíróság elhalasztotta – annak meghozatalától számított legkésőbb 15 napon belül kell írásba foglalni és az írásba foglalást követő 15 napon belül kézbesíteni kell. Azaz főszabály a tárgyalás napján való szóbeli ítélethirdetés, mely után 30 nappal később kapja meg a fél az ítéletet, míg bonyolult ügyben ugyan külön határnapon történik az ítélethirdetés, de a tárgyalás berekesztése után 8 nappal már megkapja írásban a fél az ítéletet, így a fellebbezési határidő is három héttel hamarabb kezdődik meg.

A szabályozást az utóbbi időben több kritika is érte – főleg bírósági oldalról. Egyrészt azért, mert míg kivételesen a bonyolult ügyben 8 napra lehet halasztani a kihirdetést (azaz a döntést), de ezalatt a 8 nap alatt írásba is kell foglalni az ítéletet, addig egyszerűbb ügyben kétszer annyi idő van az írásba foglalásra, és bár lehet, hogy ezalatt az idő alatt a bíró azt észleli, hogy téves ítéletet hozott szóban, azt már nem változtathatja meg. Ráadásul az egyszerűbb ügyben a fél négyszer annyi idő alatt kapja meg az írásba foglalt ítéletet, mint a bonyolult ügyben, nem is beszélve arról, hogy az ügy egyszerűsége avagy bonyolultsága alapvetően szubjektív megítélés alá esik.

Éppen ezért célszerűnek mutatkozik a szabályozást úgy módosítani, hogy a bíróság szabadon választhatna a külön határnapon a kihirdetés – mely határnap legfeljebb 15 nappal lehetne később a tárgyalás berekesztésétől – és a tárgyalás berekesztése után közvetlenül történő ítélethirdetés között, utóbbi esetben azt 15 napon belül írásba foglalja, és azt további 8 napon belül kézbesíteti. Előbbi esetben a felek átlagosan 15 napot nyernek, hiszen az írásbeli ítéletet a külön határnapon a bíróság átadja részükre, míg utóbbi esetben 8 napot nyernek, hiszen háromhetes határidőn belül ők is megkapják postai úton az ítéletet (a jelenlegi 30 napos határidő helyett). Ezen kívül a bíróság is „időt nyer”, az ügyek többségében ugyanis az eddiginél sokkal több idő fog rendelkezésre állni az ügy végiggondolására, az ítélet meghozatalára.

A 36. §-hoz

A Pp. hatályos 221. §-ának (4) bekezdése indokolatlanul szűkíti a rövidített indokolás alkalmazásának lehetőségét arra az esetre, ha a felek az ítélethirdetés alkalmával – azaz nem az előtt – mondtak le a fellebbezésről. A javaslat ezt a lehetőséget kiterjeszti arra az esetre is, amikor a felek az ítélethirdetés előtt mondanak le a jogukról.

A 37. §-hoz

A Pp. 225. §-ának hatályos (1) bekezdése szerint „az ítélet kiegészítését annak közlésétől számított tizenöt nap alatt bármelyik fél kérheti, ha a bíróság a kereseti kérelem vagy az ellenkérelem valamely része felől akár a fő-, akár a mellékkötelezettség tekintetében nem határozott, avagy a perköltség viselése vagy az ítélet előzetes végrehajthatósága felől, habár annak helye lett volna, nem rendelkezett”. Azaz ha a bíróság tárgyi keresethalmazat esetén valamelyik kérelem felől nem határozott, szó szerinti értelmezés alapján a fél nem kérheti az ítélet kiegészítését. Ezt a nyilvánvaló hibát orvosolja a módosítás.

A 38. §-hoz

Mivel a feleknek kiemelt érdekük fűződik ahhoz, hogy egy határozat jogerejének beálltáról tudomást szerezzenek, a javaslat 8 napos határidőt ír elő a bíróság számára a jogerő beálltáról szóló értesítés kézbesítésére.

A 39. és 40. §-hoz

A Pp. hatályos 101. §-a szerint ha a fél tartózkodási helye ismeretlen, vagy ha a kézbesítés egyéb elháríthatatlan akadályba ütközik, illetőleg ha a kézbesítés megkísérlése már előre is eredménytelennek mutatkozik, a kézbesítést hirdetmény útján kell teljesíteni. Hirdetményi kézbesítést a bíróság csak a fél kérelmére és csak az annak alapjául szolgáló ok valószínűsítése esetében rendelhet el. Ha az előadott tények valótlannak bizonyulnak, és a fél erről tudott, vagy kellő gondosság mellett tudhatott volna, a hirdetményi kézbesítés és az azt követő eljárás érvénytelen, a felet pedig a felmerült költségben és ezenfelül pénzbírságban is el kell marasztalni. Ezeket a következményeket a bíróság az eljárást befejező határozat jogerőre emelkedését megelőzően – a felek meghallgatása után – hivatalból, egyébként pedig perorvoslat alapján mondja ki.

A probléma a rendelkezéssel éppen az, hogy ha a felperes rosszhiszeműen azt állítja, hogy az alperes lakóhelye ismeretlen, vagy onnan ismeretlen helyre távozott, illetve eleve rossz címet jelent be, az alperes egyáltalán nem szerez tudomást az ügyről, és az ítélet úgy emelkedik jogerőre, hogy az ellen nem tudott fellebbezni. Ebben az esetben bár a Pp. 101. §-ának (2) bekezdése szerint perorvoslat útján kell kimondani az eljárás érvénytelenségét, valójában nincs ilyen perorvoslat, hiszen a fellebbezési határidő és az igazolásra nyitva álló határidő lelet, a felülvizsgálat kizárt, a perújítás jelenlegi szabályai pedig ilyen perújítási jogcímet nem ismernek.

Mindezek alapján indokolt a Pp. 260. §-át kiegészíteni azzal, hogy a jogerős ítélet ellen perújításnak van helye, ha a keresetlevelet vagy más iratot a fél részére hirdetményi kézbesítés szabályainak megsértésével hirdetmény útján kézbesítették. Erre hivatkozással azonban csak az a fél élhet perújítással, akinek az iratot hirdetmény útján kézbesítették, és kizárólag akkor, ha a 101. § (2) bekezdésében meghatározott jogkövetkezményeket a bíróság az elsőfokú eljárásban vagy egyéb perorvoslatban a fél hibáján kívül álló okból nem mondhatta ki, és a fél a hirdetményi kézbesítést követő eljárást nem hagyta jóvá.

A perújítási kérelmet az elsőfokú bíróság – ha azt hivatalból nem utasítja el – az iratokkal együtt a perújítás megengedhetősége és érdeme tárgyában való döntés végett felterjeszti a másodfokú (felülvizsgálati) bírósághoz, ha a hirdetményi kézbesítés szabályait a másodfokú (felülvizsgálati) eljárásban sértették meg. Ekkor ugyanis csak az eljárás ezen szakaszát érinti az érvénytelenség, következésképpen csak ezt az eljárási szakaszt kell megismételni.

Meg kell jegyezni azt is, hogy a javaslat 6–8. §-a érinti a hirdetményi kézbesítés szabályait, így ha a kézbesítési megbízottat a külföldi fél a törvényi határidőig nem jelöl meg, vele szemben is hirdetmény útján kell az iratokat kézbesíteni. A javaslat e §-a az ebben az esetben felmerülő esetleges jogszabálysértésekkel szemben is jogorvoslati lehetőséget teremt.

A 41–43. §-hoz

A Pp. 2008. január 1-jétől hatályos módosítása az ügyek tárgya alapján biztosított költségkedvezményként a tárgyi költségfeljegyzési jogot határozza meg (85/A. §), és megszűnt annak lehetősége, hogy a miniszter rendelettel határozzon meg tárgyi költségmentes pereket. A korábban rendeleti szinten [a költségmentesség alkalmazásáról a bírósági eljárásban című 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet (továbbiakban. Kmr.)] meghatározott tárgyi költségmentes ügyekben a feleket tárgyi költségfeljegyzési jog illeti meg. A módosítás egyik alapvető célja a megalapozottabb igényérvényesítés elősegítése volt, hiszen a költségfeljegyzési jog a pervesztességtől függő költségviselési kockázattal terheli a perlekedő feleket; ez a felperesi pozícióban az átgondoltabb eljárás-kezdeményezést, alperesi pozícióban pedig az önkéntes teljesítést preferálja. A költségfeljegyzési jogot biztosító ügyek csoportjába két olyan ügytípus is tartozik, amelyben a felek vagy azok valamelyike az eljárás kezdeményezésére köteles, illetve az eljárást önkéntes teljesítéssel sem képes elhárítani; ezekben az esetekben indokolatlan a jóhiszemű, jogkövető magatartást tanúsító felet kötelezni a perben felmerült költségek viselésére. Amennyiben a bíróság perköltség viselésére vonatkozó döntése szerint a másik félre nem hárítható a költség, célszerű, hogy azt az állam viselje (immár tehát nem költségmentességből, hanem perköltségviselési kötelezettségből adódóan).

Az egyik ügycsoport az apasági és származás megállapítási perek közül az apaság vélelmének megdöntése iránti perek, amelyekben a keresetet a Pp. 295. § (2) bekezdése a gyermeknek az apa ellen, az apának a gyermek ellen, más jogosultnak pedig a gyermek és az apa ellen kell indítania; a keresetet – a gyermek által indított kereset kivételével – az anya ellen is meg kell indítani, kivéve ha ez halála folytán nem lehetséges. Ha a gyermek az anya újabb házasságának fennállása alatt, de az anya korábbi házasságának megszűnésétől számított 300 napon belül született, a keresetet az anya korábbi férje ellen is meg kell indítani. E perekben az alperesek önkéntes teljesítéssel nem háríthatják el a pert.

A másik csoportot a gondnokság alá helyezés iránti per, valamint a gondnokság alá helyezés módosítása, hatályában fenntartása és megszüntetése iránti perek közül azok képezik, amelyekben a gondnokolt az alperes, végül pedig a Ptk. 14/A. § (1) bekezdésben előírt, a gondnokság alá helyezés kötelező felülvizsgálatára irányuló perek (ez utóbbiaknál a gyámhatóság bírósági határozatba foglalt kötelezés alapján indítja a pert az esetek többségében a gondnokolt ellen), így a felek mindegyike kényszerhelyzetben kezdeményezi az eljárást vagy vesz részt abban.

A fenti körülmények indokolják, hogy a hivatkozott ügycsoportok érintett perbeli felei mentesüljenek a költségek viselése alól pernyertességtől függetlenül. A tervezet 41–43. §-ai a Pp. megfelelő rendelkezései között [293. § (3) bekezdés, 311.§ (6) bekezdés és 312. § (5) bekezdés] jelenítik meg a speciális költségviselési szabályokat.

A 44. §-hoz

1. A fizetési meghagyásos eljárás a pénzkövetelések, valamint ingó dolog kiadása iránti követelések egyszerűsített eljárásban történő elbírálására irányuló nemperes eljárás, amelyre a külön fejezetben nem szabályozott kérdésekben a Pp. általános szabályait kell megfelelően alkalmazni. A jogintézmény legfőbb célja bevezetésekor az volt, hogy az előreláthatólag nem vitatott igények peren kívül nyerjenek gyors elintézés, ami nemcsak a

bíróságot tehermentesíti, de a felek számára is kedvező mind az időigényesség, mind költségvonzat szempontjából.

A közigazgatási és a bírósági ügyintézés területén az utóbbi időben egyre inkább megnőtt az igény a modern technikai eszközök alkalmazására, az ezzel járó lehetséges előnyök kiaknázására. Az Európai Unió több országában az utóbbi években sorra születtek azok a jogszabályok, jogi megoldások, amelyek főként az elektronikus ügyintézés területén az egyes eljárásokat automatikus formában megjelenítve szoftverek alkalmazásával minimálisra csökkentették az eljárás lefolytatásához szükséges időtartamot és a bírói közreműködés mértékét is. A fizetési meghagyásos eljárás automatizálásában a Német Szövetségi Köztársaság jár élen, ahol már az 1970-es években megindultak az ezirányú fejlesztések. Fontos megemlíteni, hogy 2006. december 12-én az Európai Parlament és a Tanács elfogadta az európai fizetési meghagyásos eljárás létrehozásáról szóló 1896/2006/EK rendeletet, mely a nemzeti jogra tekintettel lehetővé teszi a kérelem elektronikus úton történő elintézését is.

Figyelemmel az európai unió jogfejlődésre és a hazai környezetben bekövetkezett technikai fejlődésre, időszerűvé vált a fizetési meghagyások kibocsátásával kapcsolatos nemperes eljárás szabályainak a modernizációja, ezzel összefüggésben az automatizált eljárás bevezetése is. Az e téren elérhető kedvező változások egyfelől javítanák a kintlévőségek behajtásának esélyét, másfelől módot adnának a bíróságokon belül a bírósági titkárok, ügyintézők egy részének a peres ügyekben ítélkező tanácsokhoz történő átcsoportosítására is. Magyarországon is indokolt tehát bevezetni a fizetési meghagyásos eljárás automatizált formáját.

A javaslat szerint 2009. július 1-jétől lehetőség lesz a fizetési meghagyás iránti kérelmet elektronikus úton is benyújtani, ebben az esetben a kérelmet a bíróság az így is lerövidített 15 nap helyett legfeljebb 3 nap alatt intézi el, automatikus feldolgozás keretében. Emellett azonban már 2009. január 1-jével – amíg a technikai feltételek még nem adóttak a reformhoz –, azokat a módosításokat végzi el a törvényjavaslat, amelyek a papíralapú ügyintézés is nagyban egyszerűsítik, lehetővé teszik a jogalkalmazás zökkenőmentes fél évvel későbbi átállását az elektronikus fizetési meghagyásos eljárásra.

2. A fizetési meghagyásos eljárás reformját a Pp. egyéb szabályainak módosulására figyelemmel kell véghezvinni. Így a jelenleg hatályos, a 200 000 forintot meg nem haladó követeléseket kötelezően erre az útra terelő rendelkezést úgy kell módosítani, hogy az értékhatár egymillió forint legyen.

Egyértelművé kell tenni, hogy ha a kötelezettnek nincsen ismert belföldi lakóhelye, a bíróság az általános szabályok szerint illeték-kiegészítésre hívja fel a jogosultat, ezután tárgyalást tűz.

A javaslat szerint 2009. július 1-jétől elektronikus úton is be lehet nyújtani a fizetési meghagyás kibocsátása iránti kérelmet, melyet a bíróság gépi úton, országosan egy számítógépes rendszer segítségével 3 nap alatt intéz el (az eddigi 30 napos határidő helyett). Az illetékességi szabályok módosítására azért nincs szükség, mert az országos rendszer mindig az adott bíróság „nevében” jár el, a meghagyásra mindig annak a bíróságnak a neve és pecsétje kerül, amelyik a perré alakult eljárásra is illetékes.

Annak érdekében azonban, hogy az elektronikus iratbenyújtáshoz szükséges rendszer kiépítése ne akadályozza az egyes bíróságokon esetleg már meglévő rendszerek működését, a

gépi feldolgozást a törvény lehetővé teszi a papír alapon benyújtott kérelmek esetében is, 2009. január 1-től. Ebben az esetben is automatizált fizetési meghagyásos eljárásról beszélhetünk, ugyanis a javaslat kimondja: a kifejezetten emberi közreműködést nem igénylő eljárási cselekmények tekintetében a bíróság gépi adatfeldolgozással, számítástechnikai eszköz útján is eljárhat. A papíralapon benyújtott kérelmeket természetesen nem kötelező gépi úton elbírálni, ha azonban a bíróság a gépi utat választja, akkor a kérelmet vagy szkennelni kell, egyéb úton kell az adatokat feltölteni. Mivel ez az eljárás nyilván lassabb, mint az elektronikus beküldés esetén, itt a törvényi határidő 30 nap helyett 15 lesz.

Ugyancsak az eljárás egyszerűsödésére tekintettel kerül rögzítésre, hogy a fizetési meghagyásos eljárásban bírósági titkár, fogalmazó vagy bírósági ügyintéző is önállóan, önálló aláírási joggal járhat el.

3. Figyelemmel arra, hogy a fizetési meghagyás ellen az esetek jelentős részében nem terjesztenek elő ellentmondást, és így nincs lehetőség az alperesek adatainak bíróság általi rögzítésére, a későbbi végrehajtás veszélybe kerülhet. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 11. §-ának (2) bekezdése ugyanis a végrehajtást kérőt – az adós azonosíthatósága érdekében – a Pp. 121. §-ában meghatározottakon túl legalább az adós anyja nevének vagy születési idejének, cég esetében cégjegyzékszámának megjelölésére kötelezi. Lényegesen megkönnyítené a végrehajtást, ha az adósnak a jogosult előtt ismert adatai feltüntetésre kerülhetnének. Így természetes személyek esetében a kötelezett anyjának neve vagy születési időpontja a kérelem eshetőleges kelléke lenne (a formanyomtatvány külön felhívna a figyelmet, hogy a későbbi végrehajthatóság érdekében célszerű ezen adatok megjelölése). Jogi személy (jogi személyiség nélküli gazdasági társaság) kötelezett esetében pedig szintén eshetőleges kellék lenne a jogi személy nyilvántartási száma (cégjegyzékszám, társadalmi szervezetek nyilvántartásában szereplő nyilvántartási szám) és az adószáma, azzal, hogy ha a jogosult egyiket sem jelöli meg, a bíróság szerzi be a nyilvántartási számot (ha a nyilvántartás szerint a szervezet a megadott néven, címen nem létezik, a bíróság hiánypótlást rendel el). Az adószám megjelölése azért is könnyebb a jogosultnak, mivel az alaki kelléke a számlának, míg például a cégjegyzékszám nem, ugyanakkor a végrehajtó az adószám alapján is azonosíthatja az adóst.

A fizetési meghagyás iránti kérelmet formanyomtatványon kell benyújtani, azonban a formanyomtatvány semmilyen normában nincsen kihirdetve, jelenleg – a Pp. szabályaira figyelemmel – bírósági gyakorlat határozza meg a formanyomtatvány formáját.

Az európai jogfejlődésre és a 2009. július 1-jén bevezetendő elektronikus fizetési meghagyásra tekintettel modernizálni kell a formanyomtatványt, és azt miniszteri rendeletben kell kihirdetni. Ebben a formanyomtatványban kezelni lehetne több problémát: így például a jogosultat tájékoztatni lehetne, hogy hogyan kell a kamatot a Ptk. szerint számítani, az alaki kellékek megadása pedig kézenfekvő lenne. Az ellentmondások feldolgozását is megkönnyítendő a formanyomtatványnak leválasztható része lenne az ellentmondás is, melyet a kötelezett visszaküldhet.

A formanyomtatványt az interneten is letölthetővé kell tenni az adóbevallások mintájára intelligens nyomtatványként.

4. A kérelem elintézése körében – lényegében az elektronikus fizetési meghagyásos eljárás közeljövőben történő bevezetésére tekintettel – ki kell zárni a tárgyalás tűzésének lehetőségét, azt csak a belföldön lakóhellyel nem rendelkező kötelezettre tekintettel kell

fenntartani. Egyrészt a bíróságok jellemzően ma is ritkán élnek ezzel a lehetőséggel, a kérelem megvizsgálása jellemzően formális, másrészt az elektronikus eljárásban kivitelezhetetlen lenne a gép általi tartalmi vizsgálat. Meg kell jegyezni, hogy a német fizetési meghagyásos eljárásban sem vizsgálja a bíróság (a számítógép) a kérelem megalapozottságát, a rendelkezési elvvel ugyanis összhangban van, hogy a kötelezett dönti el, fizet-e vagy vitatja a követelést.

Ez a megoldás lehetővé teszi, hogy a meghagyást bírósági ügyintéző is kibocsáthassa. Ugyanakkor a felek tájékoztatása végett a formanyomtatvány külön is felhívna a figyelmet, hogy a meghagyással érvényesített követelés jogosságát és megalapozottságát a bíróság nem vizsgálta, azt csak a kötelezett ellentmondása nyomán fogja elbírálni.

A fenti módosítással – figyelemmel a bírósági ügyintéző jogkörének kiszélesítésére is – az ügyintézési határidő 30 napról 15 napra csökkenthető, ha pedig 2009. július 1. után a fél elektronikus úton nyújtja be a kérelmét, a bíróság 3 napon belül intézi el azt.

5. A Pp. 319. §-ának 2006. január 1-je előtt hatályos (3) bekezdése szerint ha a kötelezett az ellentmondásban okirati bizonyítékkal valószínűvé tette, hogy az érvényesített követelést a fizetési meghagyás kibocsátását követően már teljesítette, a bíróság az okirati bizonyíték másolatának csatolásával felhívta a jogosultat, hogy tizenöt napon belül nyilatkozzék a követelés fennállásáról. Ha a jogosult a kötelezett állítását elismerte, vagy a felhívásra nem nyilatkozott, a bíróság az eljárást megszüntette, egyébként pedig tárgyalást tűzött ki. A hivatkozott norma szerint magát a fizetési meghagyásos eljárást szüntette meg a bíróság, ha a kötelezett a fizetési meghagyás kibocsátása után – akár éppen annak hatására – teljesített. Ebben az esetben a jogosult nem jutott *res iudicata*hoz, az eljárás megszüntetése folytán nem jutott jogerős fizetési meghagyáshoz, így ugyanabban az ügyben ugyanazon felek között újabb jogvita keletkezhetett, a teljesített összeg vissza is volt követelhető.

A Pp. XI. novellája (2005. évi CXXX. törvény) a jogtudományban hosszabb ideje elterjedt nézetre hivatkozva – miszerint a hivatkozott törvényhely szövegezése téves – módosította a rendelkezést. Az új szabály szerint az eljárást akkor lehet megszüntetni, ha a meghagyás kibocsátását megelőzően teljesített a kötelezett, és ezt okirati bizonyítékkal valószínűsítette. Nyitva maradt azonban az a kérdés, hogy mi a teendő, ha a kötelezett a meghagyás kibocsátása és kézhezvétele között, vagy az után teljesít, és ellentmond.

A megoldás kétirányú: egyrészt az elhatárolási pont nem a meghagyás kibocsátása, hanem annak a kötelezett részére történő kézbesítése kell, hogy legyen, míg *expressis verbis* ki kell mondani, hogy a meghagyás kézhezvétele utáni teljesítésre hivatkozás nem tekintendő ellentmondásnak, az a követelés elismerésének minősül, és a meghagyás ebben az esetben jogerőre emelkedik, azonban a bíróság azon jelzi, hogy a követelést a kötelezett kielégítette, végrehajtásnak helye nincs. Természetesen egy részletes tájékoztatással ellátott formanyomtatvány ezeket a problémákat is képes orvosolni.

6. A perelőkészítés kötelezettségét erősíti a felperes oldalán az a szabály, miszerint a bíróság az ellentmondás kézbesítésével egyidejűleg az illeték-kiegészítés kötelezettségére való figyelmeztetés mellett felhívja a jogosultat, nyolc napon belül az ügyre vonatkozó részletes tényállításait adja elő, és bizonyítékait – amennyiben azt még nem tette meg – terjessze elő. Ezek elmulasztása esetében a bíróság a pert megszünteti. A fizetési meghagyás iránti kérelmet előterjesztő jogosulttól ugyanis elvárható, hogy minden szükséges irat már az eljárás megindítása előtt álljon a rendelkezésére, és ellentmondás esetén ezeket azonnal be

tudja nyújtani a bíróságnak. Ebben az esetben a bíróságnak – és az alperesnek is – lesz lehetősége az első tárgyalásra felkészülni, és éppen ezért realizálható a már első (vagy második) tárgyaláson való érdemi befejezés kívánalma.

7. A javaslat a kézbesítési vélelemmel jogerőre emelkedett fizetési meghagyással szemben – német példára de annál jóval szűkebb körben – a végrehajtási szakban is megnyitja az ellentmondás lehetőségét. Ennek garanciális jelentősége van azokban az esetekben, amikor a kötelezett nem tud a vele szemben kibocsátott, adott esetben visszaélészerűen előterjesztett fizetési meghagyásról, ugyanakkor le fogja lassítani az érintett végrehajtási eljárásokat. Az ellentmondás előterjesztésével a végrehajtást ugyanis felfüggesztik, a jogerős fizetési meghagyás *ipso iure* hatályát veszti, a továbbiakban végrehajtási cselekményeket nem lehet foganatosítani. Ez elhárítható a Vht. 31/D. §-ában és a 250/2004. (VIII. 27.) Korm. rendeletben szabályozott végrehajtói kézbesítés intézményének igénybe vételével (ha ez eredményes, az ellentmondási határidő ekkor veszi kezdetét), ezt viszont a kézbesítést kérelmezők költségére végzik a végrehajtók, arra költségkedvezmények nem vehetők igénybe. Minderre azért van szükség, mert egyrészt az eljárás automatizációja kizárja az érdemi vizsgálat lehetőségét, nem lehet elutasítani még a nyilvánvalóan alaptalan kérelmeket sem, azok tartalma csak a jogosulttól függ, másrészt az utóbbi időben elszaporodtak a rosszhiszeműen előterjesztett kérelmek, amelyekre a kötelezettek azért sem tudtak reagálni, mert a postai kézbesítés terén is előfordultak szabálytalanságok.

Megakadályozandó azt, hogy a kötelezettek rosszhiszeműen éljenek az ellentmondás ilyen módon kiszélesített lehetőségével, a javaslat kötelezővé teszi az ilyen fél pénzbírságolását, ha az alperes a jóhiszemű joggyakorlás követelményeivel ellentétesen vagy egyébként nyilvánvalóan alaptalanul terjesztett elő a 320. § alapján (tehát a meghagyás végrehajtói kézbesítése után, vagy a végrehajtható okirat kézbesítése után) ellentmondást, kivéve ha a fizetési meghagyás kézbesítésének vélelmét megdönti – azaz ha igazolja, hogy önhibáján kívül álló okból nem tudta átvenni a postai úton kézbesített meghagyást.

A 45. §-hoz

1. A Pp. 331. §-ának a kiegészítése joghézag megszüntetése végett indokolt. A Ket. hatálybalépésével egyidejűleg az Országgyűlés módosította a Pp.-t is [a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról szóló 2005. évi XVII. törvény (a továbbiakban: X. Ppn.)]. A X. Ppn. a közigazgatási perekben a keresetlevél benyújtására vonatkozóan a korábbi szabályozásban meglévő kettősséget megszüntette, és 2005. november 1-je óta a fél a keresetlevelet kizárólag az elsőfokú eljárást lefolytató közigazgatási szervnél nyújthatja be. A módosítás célja egyrészt annak elkerülése volt, hogy a fél mind a bíróságnál, mind a közigazgatási szervnél benyújthassa keresetét, és mindkét kereset iktatásra is kerüljön, másrészt a rendelkezés gyorsította az eljárást azzal, hogy az alperest a bíróságnak nem kell külön az idézésben felhívnia nyilatkozattételre, illetve az iratok felterjesztésére, hanem a közigazgatási szerv ezeket a keresetlevéllel együtt megküldi a bíróságnak. A bírósághoz tehát a teljes iratanyag megérkezik még jóval az első tárgyalás előtt. A másodfokú közigazgatási szervnek emellett így lehetősége nyílik arra is, hogy saját hatáskörében módosítsa vagy visszavonja a támadott határozatát a Ket. 114. §-a alapján, és ezzel a pert mintegy okafogyottá tegye. A X. Ppn. azt a problémát is kiküszöbölte, amikor a törvényi rendelkezések ellenére a korábbi gyakorlatot követő felperes keresetét nem az elsőfokú közigazgatási szervnél, hanem közvetlenül a bíróságnál nyújtja be. A törvény a Pp. 331. §-ának módosításával kötelezte a

bíróságot, hogy a keresetlevelet mindennemű vizsgálat nélkül küldje meg az elsőfokú közigazgatási szervhez.

A X. Ppn. azonban nem rendezte azt az esetet, amikor az alperes közigazgatási szerv (vagy az elsőfokú közigazgatási szerv) jogellenesen nem továbbítja a keresetlevelet a bíróságnak. Ez a ritkán előforduló, és jellemzően olyan szerveket érintő eset, amelyek nem államigazgatási szervek és nincsen felügyeleti szervük, gyakorlatilag megoldhatatlan a jog jelenlegi keretei között. A bíróság ugyanis nem tud semmilyen szankciót alkalmazni a mulasztó alperessel szemben – hiszen a peres eljárás még nem indult meg –, a felperes pedig semmilyen egyéb módon nem képes rászorítani ellenfelét a jogszerű eljárásra. A problémát a javaslat úgy oldja fel, hogy ha a fél igazolja, hogy a keresetlevelet a az elsőfokú határozatot hozó szervnél határidőben benyújtotta, a keresetlevél és az ügy iratai azonban a felterjesztésre és továbbításra nyitva álló határidőkre figyelemmel a bírósághoz nem érkeztek meg, a keresetlevelet a bíróságnál is be lehet nyújtani. Ebben az esetben a bíróság az általános szabályok szerint közli az alperessel a keresetet, intézkedik az iratok és az alperes nyilatkozatának beszerzése iránt, egyidejűleg az alperest vagy a nem alperes elsőfokú szervet pénzbírsággal sújthatja.

2. A (2) bekezdése a közigazgatási perekben egységesen 90 napot határoz meg a Legfelsőbb Bíróság számára a felülvizsgálati kérelem elbírálására.

A 46. §-hoz

A javaslat e §-a szövegpontosításokat tartalmaz.

A 47. §-hoz

A javaslat ezen rendelkezése megteremti annak a lehetőségét, hogy a bíróság elleni sajtó útján történő támadások ellen – ha az a közérdeket sérti – az OIT elnöke sajtóhelyreigazítást kezdeményezhessen (jelenleg ez a jog csak a minisztereket illeti meg saját feladatkörüket érintő ügyekben). Természetesen ezt a sajtóhelyreigazítást – figyelemmel az 1/1994. (I. 7.) AB határozatban is írottakra – csak az érintett személy hozzájárulásával kérheti a miniszter vagy az OIT elnöke.

A 48. §-hoz

1. A javaslat egyik kiemelt célja a kisperértékű ügyek idő- és költségtakarékosabb elintézésének előmozdítása a permegelőző eljárások preferálása mellett – a korábbi sommás, illetve járásbírói eljárás mintájára – egyszerűsített gyorsított pertípus, a kisértékű perek szabályainak bevezetésével. A kisperértékű ügy fogalmának lényege, hogy az igazságszolgáltatás során eldöntendő ügy súlyához képest aránytalanul nagy az eljárás költsége, sok esetben a pertárgy értékével vetekedhet a perköltség mértéke.

A kisperértékű ügy fogalmát a Pp. hatályos 256/B. §-a fogalmazza meg, miszerint a helyi bírósági hatáskörbe tartozó vagyoni jogi ügy akkor számít kisperértékűnek, ha a fellebbezésben vitatott érték a 200 000 forintot nem haladja meg. Hasonló rendelkezést tartalmaz a 235. § (3) bekezdése, mely akkor zárja ki az ugró fellebbezést, ha a fellebbezésben vitatott érték nem haladja meg az 500 000 forintot. A 271. § (2) bekezdése pedig a felülvizsgálatot zárja ki azon ügyekben, ahol a felülvizsgálati kérelemben vitatott érték nem haladja meg az 1 000 000 forintot. Mindegyik definíció sajátossága, hogy csak a perorvoslatra

koncentrál – hiszen a Pp. is a perorvoslati szakaszban tekinti relevánsnak a kérdést –, azaz nem a pertárgy értékétől teszi függővé a minősítést, hanem a perorvoslati kérelemben vitatott összegtől. Egy 4 000 000 forint pertárgyértékű ügy lehet kisperértékű, ha a fellebbezésben csak 100 000 forintot vitatnak, ugyanakkor egy 300 000 forintos pertárgyértékű per már nem, ha a fellebbezésben az egész összeget vitatják.

Az elsőfokú eljárás vonatkozásában jelenleg egyedül az eljárás megindításakor van relevanciája a pertárgy alacsony értékének, mivel a 200 000 forintot meg nem haladó mértékű pénzkövetelést csak fizetési meghagyásos eljárás útján lehet érvényesíteni [Pp. 313. § (2) bek.] – ezt az értékhatárt a javaslat 1 000 000 Ft-ra emeli.

Fontos megemlíteni, hogy a legtöbb nyugat-európai jogrendszer ismeri a sommás eljárás (*summary proceeding* stb.) fogalmát, vagy ha nem is ezzel a névvel, de fenntart egy a hagyományos peres eljáráshoz képest egyszerűbb, gyorsabb eljárási formát (például Hollandiában: *kort geding*) – főként a kisebb súlyú ügyek eldöntésére. Hazánkban is mind a bíróságok, mind a jogérvényesítő felek, mind a jogtudomány részéről érezhető igény arra, hogy az '50-es években elfogadott eljárási monotóniát megtörve a régebbi perjogi hagyományoknak megfelelően a magyar polgári perjog is elismerje az egyszerűsített és gyorsított elsőfokú eljárás létjogosultságát.

A kisperértékű ügyek elhúzódásának megoldása tehát az alternatív vitarendezési módok népszerűsítése és e téren a kedvezmények bővítése mellett a sommás eljárás modernizált tartalommal és névvel történő visszaállításában, a kisértékű perek szabályainak bevezetésében keresendő.

A javaslat szerint a kisértékű perek szabályai a helyi bíróság hatáskörébe tartozó, és kizárólag fizetési meghagyás útján érvényesíthető követeléseknek az ellentmondás folytán perré alakult eljárásában alkalmazandók. Ezek gyakorlatilag mind vagyoni jogi perek, melyek az értékhatár alapján fognak kisértékű pereknek minősülni. Az egymillió forintos értékhatár megállapításakor az előterjesztő figyelemmel volt az ár- és értékviszonyokra, arra, hogy a kisebb súlyú ügyekben bevezetésre kerülő szabályok hatásai viszonylag nagyobb körben érvényesüljenek, valamint arra is, hogy a Pp. már jelenleg is relevanciát tulajdonít az egymillió forintos értékhatárnak (vagyoni jogi perekben felülvizsgálatra nincs lehetőség, ha a vitatott összeg ezen értékhatárt nem haladja meg). A helyi bírósági peres ügyérkezés tekintetében 2007. évben az 1 millió forintot meg nem haladó értékű ügyek száma összesen 159 791 volt, ez az összes (tehát a megyei bírósági ügyeket is beleértve) polgári peres ügyérkezés 32,1 %-a volt.

Bár ez egyértelműen nem mondható ki, a kisebb értékű ügyek között nagyobb számban fordulnak elő egyszerűbb megítélésű, ún. „tucatperek”, példának okáért a kifizetetlen számlákkal kapcsolatos ügyek.

2. Amennyiben az ügyben a kisértékű perek szabályait kell alkalmazni, erről a feleket a bíróság az idézésben részletesen tájékoztatja. Az értékhatár tekintetében a per tárgyának a keresetlevél beadásakor fennálló értéke releváns, azonban a követelés felemelésével a per az általános szabályok szerint folytatandó – a korábbi pereselekmények hatályosak, azonban a gyorsított peres eljárásban korlátozott jogosultságok az általános szabályok keretei között megnyílnak. A kereseti követelés leszállítása nem releváns a kisértékű peres eljárás szempontjából.

Garanciális okból ki kell zárni a kisértékű perek szabályainak alkalmazását akkor, ha az iratokat hirdetményi úton kell kézbesíteni, illetve ha ügygondnokot rendel ki a bíróság.

3. A kisértékű peres eljárás legfontosabb alapelvei – figyelemmel a sommás eljárásokban érvényesülő elvekre – a szóbeliség és a közvetlenség. Ennélfogva a tárgyalásnak kiemelt jelentősége van első fokon, a tárgyaláshoz való jog itt nem korlátozható. Ugyanakkor tekintettel kell lenni arra, hogy a Pp. kívánalma szerint a pert lehetőleg már az első tárgyaláson el kell bírálni. A tárgyalás (többszöri) elhalasztása ugyanis a per elhúzódását eredményezi. A fenti alapelveket, valamint az ésszerű időben történő elbírálás követelményét – mely fokozottabban esik latba a kisértékű ügyekben – akként lehet összhangba hozni, hogy a tárgyalásnak, a szóbeliségnek továbbra is kiemelt jelentőséget tulajdonít a jogalkotó, ugyanakkor a felek szerepét a perelőkészítésben és a nyilatkozatok megfelelő időben történő előterjesztésében hangsúlyozza, felelősségüket növeli.

A fentiekre figyelemmel az első tárgyalásnak – az általános szabályokkal szinkronban – kiemelt jelentősége lesz a kisértékű perekben is. A hatályos Pp. általános szabályként rögzíti, hogy az első tárgyaláson a kereset felperes általi előadása után kerül sor az alperes alaki, majd érdemi védekezésére (139. §). Az érdemi védekezés előadását tekinti a perjogi tudomány perbebocsátkozásnak, melyhez több jogkövetkezményt is kapcsol a törvény: ekkortól a felperes csak az alperes beleegyezésével állhat el a pertől, a pert megszüntetni a hatáskör vagy az illetékesség hiánya miatt csak akkor lehet, ha a hatáskör nem a per tárgyának értékétől függ, vagy ha az illetékesség kizárólagos; nem lehet megszüntetni a pert azért sem, mert a külföldi felperes nem adott perköltség-biztosítékot.

Figyelemmel arra, hogy a kisértékű perek szabályai a perbebocsátkozáshoz több jogkövetkezményt is fognak fűzni, az általános szabályokhoz képest a hangsúlyt az első tárgyalásról a perbebocsátkozásra kell áthelyezni. Ennek egyik eszköze lehet, hogy a folytatatólagos tárgyalást is első tárgyalásnak kell tekinteni, ha a szabályszerű perbebocsátkozásra csak ezen a tárgyaláson kerülhet sor (például azért, mert az alaki kifogások tekintetében való döntés a tárgyalás elhalasztását igényelte, vagy mert az alperes nem kapott kellő felkészülési időt a tárgyalásra, nem volt szabályszerűen idézve stb.).

Az első tárgyalásnak további jelentősége lesz a bizonyítási indítványok előterjesztésének speciális szabályozásával. A bizonyítás a per legfontosabb, egyben leghosszadalmasabb szakasza. Ahhoz, hogy a perek elintézési sebességét a javaslat hatékonyan tudja gyorsítani, elengedhetetlen a bizonyítás szabályainak, elsősorban a bizonyítékok előadásával, a bizonyítás indítványozásával és elrendelésével kapcsolatos rendelkezéseknek a felülvizsgálata.

A vonatkozó normák elhelyezésük tekintetében is tarka képet mutatnak. Az alapvető rendelkezések között találjuk a bizonyítás szempontjából legfontosabb rendelkezéseket [Pp. 3. § (3)–(5) bek.], az alapvető rendelkezések mintegy ötödét a bizonyítási szabályok teszik ki, ezekhez képest a X. fejezet általános szabályai rövidnek tűnnek. A bizonyítékok előadására vonatkozóan a felperes számára a 121. § (keresetlevél kellékei), az alperes számára a 126. és 139. § (idézés a per tárgyalására, a tárgyalás menete), míg mindkét féllel szemben a 141. § (2) bekezdése állapít meg kötelezettségeket.

A bizonyítási indítványok előterjesztésével kapcsolatban a Pp. 3. §-ának (4) bekezdése kimondja: „a bíróság a bizonyítás elrendelését mellőzni köteles, ha a bizonyítási indítványt a fél neki felróható okból elkéssetten, vagy egyébként a jóhiszemű pervittel össze nem

egyeztethető módon terjeszti elő, kivéve, ha a törvény eltérően rendelkezik”. A 141. § (2) bekezdése pedig ezzel összhangban rögzíti: „a fél köteles a tényállításait, nyilatkozatait, bizonyítékait – a per állása szerint – a gondos és az eljárást elősegítő pervitelnek megfelelő időben előadni, illetve előterjeszteni”. A keresetlevél tartalmi kellékeire, valamint az első tárgyalás menetére vonatkozó rendelkezéseknek a fenti normákkal történő összevetéséből kiderül, a felek akkor járnak el a gondos és az eljárást elősegítő, jóhiszemű pervittel összeegyeztethető módon, ha a felperes a keresetlevélben, az alperes legkésőbb az első tárgyaláson előadja bizonyítékait, és – bár a Pp. ezt egyértelműen nem mondja ki – előterjeszti bizonyítási indítványait.

Az első tárgyalásnak a javaslat által kívánt célja úgy érhető el, hogy már ebben a szakaszban a törvény egyértelműen kötelezővé teszi a bizonyítékok előadását és a bizonyítási indítványok előterjesztését – természetesen a 3. § (3) bekezdése alapján történő tájékoztatást követően. Ez a rendelkezés persze csak úgy válthatja ki a kívánt hatást, ha a mulasztás a rendelkezésre álló adatok alapján történő elbírálással jár, azaz ha az elmulasztott indítványt többé a fél már nem terjesztheti joghatályosan elő, a bizonyítás elmaradása pedig a bizonyítási teher szabályai szerint terheli rendszerint a bizonyításra kötelezett felet.

A bizonyítási indítványokat tehát az első tárgyaláson kell legkésőbb előadni, továbbá ahányszor megnyílik a keresetváltoztatási, illetve viszontkereset-indítási jog, értelemszerűen az ezekre vonatkozó bizonyítási (és ellenbizonyítási) indítványok is előterjeszthetők. A bizonyítási indítványokat a per folyamán – az ellenfél hozzájárulásával és a bíróságnak a 3. § (4) bekezdésében meghatározottak mérlegelése után adott engedélyével – a fél bármikor előterjesztheti.

Mivel az eljárás folyamatban léte alatt felmerülhetnek olyan tények, melyekről az első tárgyalásig a felek nem szerezhettek tudomást, a perújítások elkerülése érdekében az ellenfél hozzájárulásától függetlenül az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig akkor is meg kell engedni a bizonyítási indítvány előterjesztését, ha a fél oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, melyek önhibáján kívül az indítvány előterjesztésére nyitva álló határidő lejárta után jutott a tudomására, illetve melyek jogerőre emelkedéséről önhibáján kívül e határidő lejárta után szerzett tudomást. Itt elsősorban a már lefolytatott bizonyítási eljárások során felmerült, eddig ismeretlen körülmények, tények alátámasztására szolgáló bizonyításra kell gondolni.

4. Mind az első tárgyaláson való részvétel, mind a folytatólagos tárgyaláson való részvétel kulcsfontosságú a per hatékony lefolyása szempontjából. Éppen ezért a kisértékű perekben az általános szabályokhoz képest szigorúbb szankciókkal kell biztosítani a felek részvételét (mely természetesen a továbbiakban is jelentheti a meghatalmazottak útján történő jelenlétet).

Így a javaslat kimondja, hogy a fizetési meghagyással szemben előterjesztett ellentmondás nem akadályozza a bírósági meghagyás kibocsátásának. Erre azért van szükség, mert a Legfelsőbb Bíróság PK 172. számú állásfoglalása eddig kizárta a fizetési meghagyásból ellentmondás folytán perré alakult eljárásokban a bírósági meghagyás kibocsátását, és így az alperes szankció nélkül elmulasztotta az első tárgyalást. A kisértékű perek pedig *per definitionem* mind fizetési meghagyásos eljárásaként indulnak, tehát a fenti rendelkezés nélkül nem lehetne jogkövetkezménnyel sújtani a mulasztó alperest.

A javaslat a folytatólagos tárgyalás elmulasztását is szankcionálja: ebben az esetben az ügy érdemében való döntést a mulasztás nem gátolja, a bíróság az ügy érdemében a rendelkezésre álló adatok alapján dönt – azaz ebből az okból nem halasztja el a tárgyalást.

Szintén szigorítás, hogy abban az esetben, ha a felek közül bármelyik tárgyaláson egyik fél sem jelenik meg, vagy a megjelent fél az ügy tárgyalását nem kívánja, illetőleg nyilatkozatot egyáltalában nem tesz, és a távollévő felperes megelőzőleg egyik esetben sem kérte, hogy a bíróság a tárgyalást távollétében is tartsa meg, szünetelésnek helye nincs, a bíróság a pert megszünteti.

5. A folytatólagos tárgyalás tekintetében a két tárgyalás közötti idő mértékét az általános szabályok szerinti 4 hónapról 30 napra rövidíti a javaslat, melybe a törvénykezési szünet ideje nem számít be.

6. A Pp. a keresetváltogatás lehetőségét – ellentétben a sommás eljárásról szóló 1893. évi XVIII. törvénycikkkel és a polgári perrendtartásról szóló 1911. évi I. törvénycikkkel (a továbbiakban: Rpp.) – gyakorlatilag végletesen kitágította: szemben azzal a megoldással, amikor a perbebocsátkozás után már csak az alperes beleegyezésével volt lehetőség a keresetváltogatásra, jelenleg az első fokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig a felperes önhatalmúlag bármikor megváltoztathatja keresetét, feltéve, hogy a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered, mint az eredeti kereset, vagy azzal összefügg. Csak a 8. §-ban megfogalmazott jóhiszemű joggyakorlás követelménye jelenthet gátat a per elhúzására irányuló keresetváltogatás ellen, azonban kifejezett rendelkezés hiányában a bíróságok tartózkodnak a beavatkozástól, s a gyakorlatban a keresetváltogatás lehetőségének ilyen fokú kibővítése a perelhúzást ösztönözte. (Noha meg kell jegyezni, hogy tipikusan nem a felperes az, aki el akarja húzni a pert, ám az alperesnek is joga van a per ésszerű időn belül való elbírálásához.)

A keresetváltogatást mindenképpen indokolt időben korlátozni. Felvethető annak az első tárgyaláshoz kötése, dogmatikailag azonban konzekvensebb az Se. és az Rpp. megoldása, melyben az alperes perbebocsátkozása volt az a pont, ahonnan már a felperes csak az alperessel egyetértésben változtathatta meg a jogvita tárgyát.

Kiemelendő ugyanis, hogy az alperesnek is joga van ahhoz, hogy az a per, melybe belebocsátkozott, tárgyát tekintve ne változzon. Ez ugyanis olyan tarthatatlan helyzetbe hozza, hogy mintegy „mozgó célpontra löve” folyamatosan újabb és újabb védekezéssel kell előállnia a felperes kénye-kedve szerint megváltoztatott keresetére válaszul. A Pp. jelenleg kifejezetten hátrányos helyzetben tartja az alperest a felperessel szemben, amikor kötelezően a perben tartja akkor is, amikor az már réges-régen nem arról szól, amiről a perbebocsátkozás pillanatában (az eredeti keresettel való összefüggés a gyakorlatban semmilyen korlátot nem jelent). A rendelkezés továbbá pszichológiailag is helytelen: a felperes gyakorlatilag lehetőséget kap arra, hogy átgondolatlanul, felkészületlenül pereskedhessen, így saját gondatlanságával a végtelenségig húzhassa a pert. El kell tehát ismerni az alperes azon jogát, hogy annak a pernek a tárgyát, melybe belebocsátkozott, hozzájárulása nélkül senki ne változtathassa meg.

Az Rpp.-hez visszanyúlva azonban mérlegelni kell a régi kódexszel szemben megfogalmazott kritikákat is, melyek szerint a szabályozás túl szigorú volt. Méltányolható a felperes azon joga, hogy az alperes érdemi ellenkérelmének tartalmától függően egyszer még

önhatalmúlag megváltoztassa keresetét. Ez azonban legkésőbb az első tárgyaláson (illetve a fentiek szerint első tárgyalásnak minősülő folytatólagos tárgyaláson) történhet.

A felperes tehát a perbebocsátkozást követően egy ízben változtathatja meg keresetét: az első tárgyaláson. Ezen határidő után már csak az alperes beleegyezésével van helye keresetváltoztatásnak. Ha az alperesnek is érdeke fűződik ahhoz, hogy a jogvita megváltozott tárgyról szóljon, és emiatt a per tovább tartson, ezt saját felelősségére megteheti.

Kivételesen a bíróság engedélyezheti, hogy az első tárgyalást követően, de legkésőbb a folytatólagos tárgyalásig nyitva álló időköz első harmadában írásban a felperes a keresetét megváltoztassa, ha az első tárgyaláson ehhez felkészülési időt kért. Az alperesnek legalább nyolc napos felkészülési időt kell biztosítani ahhoz, hogy a keresetváltoztatás miatt a tárgyalásra felkészülhessen.

Nyilvánvaló, hogy a per folyamán felmerülhetnek olyan tények, melyekről a kereset előterjesztése időpontjában, illetve a keresetváltoztatásra nyitva álló határidő leteltéig a felperes nem szerzett tudomást. Nem ritka ugyanis, hogy a bizonyítás eredményeként vagy a perfelfüggesztés okául szolgáló eljárásban a felperes számára eddig ismeretlen körülmények merülnek fel, újabb tények kerülnek a birtokába, melyek jelentősen át tudják rajzolni a tényállást. A várható nagyszámú perújítások elkerülése érdekében az alperes hozzájárulásától függetlenül az elsőfokú ítélet meghozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig akkor is meg kell engedni a felperes részére a keresetváltoztatást, ha oly tényre vagy bizonyítékra, illetőleg olyan jogerős bírói vagy más hatósági határozatra hivatkozik, melyek önhibáján kívül a keresetváltoztatásra nyitva álló határidő lejártá után jutottak a tudomására, illetve melyek jogerőre emelkedéséről önhibáján kívül e határidő lejártá után szerzett tudomást. Természetesen a keresetváltoztatásnak ezen új körülménnyel szoros összefüggésben kell állnia.

A keresetváltoztatási szabályok ésszerűsítése mellett indokolt felülvizsgálni az egyébként engedélyezett, keresetváltoztatásnak nem minősülő felemelés és leszállítás szabályait [lásd Pp. 247. § (1) bek.]. Mivel a fenti módosítások célja a jogvita tárgyának rögzítése, nem minősülne keresetváltoztatásnak, ha ugyanazon jogviszony alapján a felperes más jogkövetkezmény alkalmazását kérné (pl.: személyiségi jogok megsértése miatt elégtétel helyett kártérítést). Azonban a bíróságnak ekkor is mérlegelnie kell, hogy a kérelem keresetváltoztatásnak nem minősülő módosítása nem irányul-e a per elhúzására. Ebben az esetben pedig a módosítást meg kell, hogy tiltsa, kivéve ha az alperes hozzájárul ahhoz.

Ha a keresetváltoztatás folytán a megváltoztatott követelésre nézve a kisértékű perek szabályainak alkalmazási köre már nem terjed ki, akkor a pert az általános szabályok szerint kell folytatni. Amennyiben a rendes peres eljárás folytán változtatják meg úgy a keresetet, hogy arra egyébként a kisértékű perek szabályait kellene alkalmazni, ettől nem válik kisértékű perré a folyamatban lévő eljárás.

Ugyancsak a perek elhúzódását akadályozná meg az a módosítás, mely az alperes, illetve mindkét fél részéről történő perbehívás [58. §, 63. §, 64. § (1) bek.], valamint a felperes részéről a keresetnek az eredetileg perbe nem vont alperesekre történő kiterjesztése lehetőségét időben korlátozná. Mindkét esetre a keresetváltoztatás szabályai alkalmazandóak. Ha a pertársaság kényszerű, és a felperes határidőre azt nem terjesztette ki az eredetileg perbe nem vont alperesekre, a 157. § a) pontja alapján a per megszüntetésének van helye.

7. Hasonlóan a keresetváltoztatáshoz, a viszontkereset és a beszámítási kifogás késedelmes előterjesztése is alkalmas eszköze a perek elhúzásának, ez esetben az alperes kezében. A perhatékonyság növelése érdekében itt is indokolt időbeli és a kisértékű perek jellegére tekintettel egyéb korlátozásokat elrendelni.

A viszontkereset indításának hatályos szabályai (147. §) hasonló elemeket tartalmaznak, mint a keresetváltoztatásé, néhány eltéréssel: Egyrészt tágabb a tárgyi kör, amennyiben elegendő, ha a viszontkereseti követelés a felperes kereseti követelésével szemben beszámításra alkalmas (azaz nem szükséges a keresetben érvényesített jogviszonnal legalább az összefüggés). Másrészt nemcsak az alapelvekből vezethető le, hanem konkrétan ki is mondja a törvény, hogy a bíróság érdemi vizsgálat nélkül elutasíthatja a viszontkeresetet, ha azt a fél azért terjesztette elő késedelmesen, hogy azzal a per befejezését hátráltassa.

Az alperes perbebocsátkozása köré, a felperes keresetváltoztatási lehetőségéhez célszerű kötni a viszontkereset előterjesztését is, hiszen a viszontkereset tekintetében is bizonyításra van szükség. Ezért az első tárgyalásra indokolt szorítani a viszontkereset előterjesztésének lehetőségét.

Továbbra is lehetőséget kell biztosítani viszontkereset indítására, ha ahhoz a felperes hozzájárult, illetve az alperes hozzájárulásával a felperes a keresetét megváltoztatta.

Figyelemmel a kisértékű perek sajátosságaira, ki kell zárni azon viszontkeresetek érdemi tárgyalását, melyek önálló keresetként sem tartoznának a kisértékű perek szabályainak alkalmazási körébe.

8. Ugyancsak korlátozni indokolt a beszámítási kifogás előterjeszthetőségét. A beszámítási kifogás ugyanis szintén alkalmas a pernek még a fellebbezési szakaszban való elhúzására is. A beszámítási kifogás ugyanúgy vitát indukálhat a felek között, bizonyítást tehet szükségessé. Éppen ezért különbséget kell tenni a bizonyítást nem, vagy csak csekély terjedelemben igénylő beszámítási kifogás és a gyakorlatban újabb kis pert szülő beszámítási kifogás között.

Ha a felperes az alperes beszámítani kívánt követelését elismeri, vagy a beszámítás alapjául szolgáló követelés fennállta közokirattal vagy teljes bizonyítóerejű magánokirattal igazolható, azt a továbbiakban is az eljárás jogerős befejezéséig elő lehet terjeszteni. Természetesen a bíróság ekkor is mérlegeli, hogy nem rendeltetésellenes joggyakorlásról van-e szó. Az említett okirati bizonyítékokra és az azokkal szembeni ellenbizonyításra nem vonatkozna a fentebb említett, a bizonyítási indítványok előterjesztésére vonatkozó szabályozás.

Ha viszont a felperes a beszámítandó követelést vitatja, és a fenti bizonyítóerejű okiratok nem állnak rendelkezésre, a beszámítási kifogást csak az első tárgyaláson lehetne előterjeszteni, kivéve, ha a követelés később járt le, vagy annak fennállta és lejártja később jutott a tudomására.

9. A fellebbezés szabályainál a legfontosabb változás, hogy az eddig a XII. Fejezetben lévő rendelkezések (256/B-256/E. §) átkerülnek az Ötödik Részbe a kisértékű perek szabályaihoz, azaz egységesül ezen pertípus szabályozása.

A Pp. kisperértékű ügyekre vonatkozó hatályos fellebbezési szabályai szerint kisperértékű az ügy, ha a helyi bíróság elsőfokú hatáskörébe tartozó vagyoni jogi perekben a fellebbezésben vitatott érték (illetve annak a 24. § alapján megállapított értéke) a kettőszázezer forintot nem haladja meg, illetve ha a fellebbezésben vitatott érték nem haladja meg a kereseti kérelemben megjelölt követelés tíz százalékát (azaz maximum a félmillió forintot) [256/B. § (1) bek.]. A jövőbeli szabályozás során mindenképpen a kisértékű perek fogalmához kell igazítani a speciális fellebbezési szabályokat, azaz a Pp. 256/B. és azt követő §-ai (immáron 392–394. § számozással) a felemelt értékhatárú (1 000 000 Ft) kisértékű perekben lesznek alkalmazandók.

10. Hangsúlyozni kell, hogy a Pp. 271. §-ának már most is hatályos (2) bekezdése szerint a kisértékű perekben – ide nem értve a tartási és életjáradéki pereket, amelyek külön kezelését szociális indokok és a pertárgy értékének sajátos számítási módja igazolják – nem lesz helye felülvizsgálatnak.

A 49. §-hoz

Figyelemmel a 44. §-hoz fűzött indokolásban foglaltakra, szükséges az igazságügyért felelős miniszter felhatalmazása a fizetési meghagyásos eljárásban alkalmazandó úrlapok rendeletben történő meghatározására.

Az 1989. október 23-át megelőzően alkotott rendeleti szintű jogszabályok rendezéséről szóló 383/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet 2. §-a (1) bekezdésének *d*) pontja 2008. július 1-jei időponttal hatályon kívül helyezi a tanúk díjazásáról szóló 1/1969. (I. 8.) IM rendeletet, ezért egy új rendelet megalkotása indokolt. A hatályos rendelet mind a büntető, mind a polgári eljárásokra nézve megállapítja a tanúk díjazásának szabályait, s a jövőben is mindkét ügyszakra kiterjedően kell a kérdést szabályozni. A Pp. viszont jelenleg nem tartalmaz felhatalmazást arra, hogy az igazságügyért felelős miniszter a tanú által felszámítható költségekre vonatkozó részletes szabályokat megállapítsa. A javaslat ezt a hiányt is pótolja.

Az 50. §-hoz

1. Az Itv. szerint az egyezségi kísérletre idézés esetén a pertárgy értékének 6 %-a helyett 1 % az illeték mértéke [Itv. 42. § (1) bek. c) pont]. Ha a felek az első tárgyaláson egyezséget kötnek, az illeték az eredetileg fizetendő 10, ha az első tárgyalás után kötnek egyezséget, akkor 50 %-a [Itv. 58. § (1) és (3) bek.]. Az a rendelkezés azonban, miszerint ha a felek az első tárgyalást követően közösen kérik a per megszüntetését, az eredetileg fizetendő illeték 30 %-a az illeték [Itv. 58. § (2) bek.], azt az anomáliát szüli, hogy a felek nem perbeli, hanem peren kívüli egyezséget kötnek, és kérik a per megszüntetését, ami könnyen vezethet újabb jogvitához, hiszen a permegszüntetés nem eredményez *res iudicatát*, szemben a bíróság által jóváhagyott egyezséggel. Noha a bíróságnak valóban több tennivalója van akkor, ha egyezség jóváhagyása felől dönt, mintha egyszerűen konstatálja a felek permegszüntetés iránti kérelmét, a kedvezményrendszer átalakításával elő kell segíteni, hogy a jogviták mind nagyobb számban jóváhagyott egyezség útján rendeződjenek.

Éppen ezért a javaslat akként módosítaná az Itv.-t, hogy bár az első tárgyalás utáni egyezségkötés esetén főszabályként változatlan maradna a kedvezményes illeték mértéke (a peres illeték 50 %-a), de abból levonható lenne a per folyamán igénybe vett mediáció költsége (a közvetítő bruttó díja) összefüggésben a javaslat 16. §-ával is. A mediátor díja 50 000 Ft

erejéig lesz levonható a kedvezményes illetékből, de a befizetett illeték ekkor sem lehet kevesebb a peres illeték 30 %-ánál.

2. Annak érdekében, hogy a felek már perindítás előtt is szívesen forduljanak a közvetítőhöz, és ne csak egy újabb költséges procedúrát lássanak a közvetítésben, indokolt illetékkedvezményt nyújtani a közvetítői eljárásban előzetesen résztvevő feleknek is. Az elmúlt négy-öt év tapasztalatai alapján a permegelőző közvetítések 75-80 %-ában létrejött az egyezség, azaz a közvetítő elé vitt jogvitáknak kevesebb, mint az egynegyede folytatódik peres úton. A szabad megállapodás tárgyát képező közvetítői óradíjak mértéke 5 000 és 50 000 Ft között alakult az ügy jellegétől, bonyolultságától és a megbeszélések számától függően. A felek az eljárás sikerétől függetlenül közösen viselik a költségeket.

A peres eljárás illetéke az Itv. szerint 7 000 és 900 000 Ft között változhat. Hogy a feleknek anyagilag ne jelentsen kockázatot egy sikertelen közvetítés, előírja a javaslat, hogy az illeték mértéke az illetékfizetésre köteles fél (a felperes) által a közvetítőnek fizetett bruttó díjjal csökken. A visszaélések elkerülése végett az illeték mértéke ilyen módon a felére lesz csökkenthető, azaz kedvezményről, és nem mentességről van szó. A javasolt rendelkezés alapján az állam ugyan az eljárások egy csoportjában részlegesen eszik az illetékbevételről, ugyanakkor várhatóan mintegy háromszor ennyi ügygel fog csökkenni a bíróságok leterheltsége, ezáltal a többi ügyben hamarabb fog döntés születni.

Alaposan feltételezhető, hogy ha a felek az illetékkedvezmény hatására fontolják meg a közvetítés megindítását, az esetek többségében kompromisszumra jutnak. Az illetékkedvezmény ugyanis egy ösztönző eszköz a közvetítés alkalmazása érdekében, amellyel a felek nyilvánvalóan csak akkor fognak élni, ha a békés megállapodás lehetőségét reálisnak tartják. Ha ugyanis a közvetítői eljárásban megállapodás megkötésének nincs reális esélye és a közvetítést követően a felek bírósághoz fordulnának, úgy a közvetítés csak a vitarendezés elhúzódásához járulna hozzá. Kiemelendő, hogy az illetékkedvezmények ösztönző hatása különösen a bagatell értékű ügyek esetében jelentkezne, hiszen ilyen mértékű követeléseiket a felek nem feltétlenül bírósági eljárásban kívánják érvényesíteni.

Az igénybe vehető illetékkedvezmény mértékére a törvényjavaslat felső korlátot állapít meg (50 000 Ft) annak érdekében, hogy a felek a túlzott mértékű közvetítői díjakat, mint az illetékből leírható kedvezményeket ne érvényesíthessék. Az illetékkedvezmény érvényesítésére csak azon perek esetében lesz lehetőség, amelyek tárgyában a törvény nem zárja ki a közvetítést [azaz a Kvt. 1. §-ának (3) bekezdésében foglalt ügyekben nem lesz biztosított a kedvezmény]. A törvényjavaslat alapján továbbá az illetékkedvezmény csak azokat a feleket fogja megilletni, akik esetében a közvetítés nem vezetett eredményre, azaz a közvetítés eredményeként született megállapodás ellenére perlekedő fél számára ilyen kedvezmény nem jár.

Az 51. §-hoz

Az Itv. 67. §-ának (2) bekezdése alapján számos, igazgatási szolgáltatási díjat meghatározó rendelet került kiadásra. E rendelkezés ugyanakkor nem teljesíti a jogszabály alkotására szóló felhatalmazással szemben támasztott feltételeket, ezért már csak olyan törvényi felhatalmazás alapján van lehetőség díjrendelet kiadására, amely konkrétan megjelöli azt, hogy milyen eljárásért, szolgáltatásért fizetendő díjról van szó és ki a felhatalmazás címzettje. A rendelkezés a közvetítői névjegyzékbe történő felvételért fizetendő díj tekintetében gondoskodik a felhatalmazó rendelkezés jogrendszerbe történő beiktatásáról

annak érdekében, hogy ne legyen a későbbiekben akadálya az említett, Itv-ben szereplő felhatalmazás alapján kiadott, a közvetítői névjegyzékbe történő felvételi eljárás igazgatási szolgáltatás díjáról szóló 3/2006. (I. 26.) IM rendelet esetleges módosításának.

Az 52. §-hoz

A módosítás értelmében nem csak a cégjegyzékbe bejegyzett adat, jog tény (a továbbiakban együtt: adat) ismerhető meg ingyenesen, hanem a céginformációs szolgálat a beszámolóba, mint cégiratba való betekintést is biztosítani fogja. A beszámolót (mérleg, eredménykimutatás, kiegészítő melléklet) érintő ingyenes betekintés kapcsán fontos arra rámutatni, hogy a betekintés joga - a cégjegyzékadatokba való betekintéshez hasonlóan - nem terjed ki a céginformáció olyan biztosítására, amely a beszámoló adatai egészének, illetve annak jelentős részének megszerzését eredményezné.

A céginformációs szolgálat a www.e-cegjegyzek.hu honlapon keresztül biztosítja a törvényben deklarált ingyenes céginformációt.

Az 53. §-hoz

A javasolt szabályozás értelmében a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmek a céginformációs szolgálat levélcímére történő benyújtása mellett 2009. február 1-jétől a kormányzati portálon keresztül is benyújtható lesz. Ennek nyomán a cégeljárás során is megvalósul a többcsatornás elérés.

Fontos rámutatni arra, hogy a bejegyzési (változásbejegyzési) kérelmek formai ellenőrzését továbbra is a céginformációs szolgálat végzi, ahogy a kérelmek cégbíróság felé továbbítását is.

Az 54. §-hoz

1. A céginformációs szolgálat a beérkezett kérelmeket informatikai szempontból (adatok sértetlensége, elektronikus aláírás és időbélyegző hitelessége) megvizsgálja. A céginformációs szolgálat a Ctv. jelenleg hatályos 38. §-a alapján a hibás, hiányos kérelmeket az erre vonatkozó tájékoztatással küldi meg a cégbíróságok számára, illetőleg a hibáról, h hiányosságról tájékoztatja a jogi képviselőt. A cégbíróságok a hibás, vagy hiányos kérelmeket áttekintik, és a legfontosabb adatokat rögzítik, vélelmezve azt, hogy a kérelem hamarosan hiba, vagy hiányosság nélkül megérkezik.

Nem vitásan a bemutatott gyakorlat helytelen. Ennek okán szükségessé vált, hogy a céginformációs szolgálat „szűrő” szerepe erősödjön, és a cégbíróságok felé csak olyan kérelmek juthassanak el, amelyek informatikai szempontból hibátlanok. Amennyiben a céginformációs szolgálat a hibát, hiányosságot észlelni fogja, a kérelmet és a hibáról szóló igazolással együtt visszaküldi a jogi képviselő számára.

Fontos rámutatni arra, hogy a hibásan, vagy hiányosan benyújtott kérelmek esetében a kérelmet továbbra is úgy kell tekinteni, mintha az nem került volna benyújtásra.

2. A cégbejegyzési (változásbejegyzési) eljárásban hozott végzéseket a bíróság kiadmányozás útján közli a cég jogi képviselőjével. A Pp. 220-223. §-ai szabályozzák az érdemi határozat (akár papír, akár elektronikusan kért határozat esetén) tartalmát, formai

feltételét. Ezen előírás szerint a határozatnak egyetlen formai kelléke van, miszerint azt a bíró aláírja. Az ügyféllel való közlés útja a bírósági ügyvitel szabályairól szóló 14/2002. (VIII. 1.) IM rendelet szerinti kiadmányozás, amely az eredeti iratról készített olyan másolat, amelyet az arra feljogosított személy „a kiadmány hitelül” záradékkal, aláírásával és a bíróság körbélyegzőjével lát el, vagy elektronikus okirat esetében azon minősített elektronikus aláírást, az elektronikus aláíráson pedig időbélyegzőt helyez el.

Mindezekre figyelemmel az elektronikus közölt végzések esetében is elegendő, ha a cégnek (jogi képviselőnek) történő kézbesítés – azonosan a papír alapú határozatok kézbesítésével – kiadmányozás (elektronikus kiadmány) útján történik.

Főszabály szerint a cégbíróság a jogi képviselővel elektronikus úton közli a bejegyzési (változásbejegyzési) eljárás során hozott végzéseket. Ha azonban a cégbíróság 3 munkanapon belül nem kap visszaigazolást a jogi képviselőtől, a cég bejegyzését elrendelő végzést, illetőleg a bejegyzési kérelmet elutasító végzést a cégbíróság papír alapon is megküldi.

Az elektronikus kézbesítés kapcsán a cégbíróság vezetője jelölheti ki azt a szervezeti egységet vagy személyt, amely/aki végezheti a végzés minősített elektronikus aláírással, valamint időbélyegzővel való ellátását.

A törvényjavaslatnak a Ctv. 39. §-ának (2) bekezdését megállapító rendelkezése pontosítja a cégbíróság által továbbított végzések tekintetében a visszaigazolás megküldésének módját. A kiegészítés egyértelművé teszi, hogy a jogi képviselő nem a levelező rendszere által kiállított automatikus üzenet révén küld visszajelzést, hanem a kézbesítés tényéről teljes bizonyító erejű magánokirat kiállítása és megküldése útján értesítse a cégbíróságot. A változtatás – természetesen a végzés megismerésének ténye mellett – a visszaigazolás kötelező tartalmi elemeként rendeli el a cégbíróság megnevezésének és az ügy számának megjelölését, továbbá előírja a minősített elektronikus aláírás és időbélyegző elhelyezését az okiraton.

Az 55. §-hoz

1. Tekintettel arra, hogy az egyes cégbíróságokon jelenleg a megyei bíróságok elnökei határozzák meg a munkaidő kezdetét, a Ctv.-t ki kell egészíteni az egy munkaóra határidő számítási módjának egységes szabályozása érdekében.

2. Egyszerűsített cégeljárásban hiánypótlásnak nincs helye. A rendelkezés az egyszerűsített cégeljárásban lévő elutasítási okok körét bővíti. Mind az általános, mind az egyszerűsített eljárásban való cégalapítás során az általános forgalmi adó alanyának a bejegyzési kérelem mellett csatolnia kell a Ctv. 1. számú és 3. számú mellékletében előírt, adóhatóság felé szóló nyilatkozatot.

Fontos rámutatni arra, hogy a cégek – különös tekintettel az általános forgalmi adóról szóló törvényben bekövetkezett változások okán – nagy számban nyújtanak be hibás áfa-nyilatkozatot. A nyilatkozatot az adóhatóság vizsgálja meg, hiba esetén az adóhatóság rendszere automatikusan nem képes adószámot képezni, ennek okán a bejegyzési kérelmek elbírálása megtörik a cégbíróságoknál.

Tekintettel arra, hogy a Ctv. szerint az adószám a cégjegyzék kötelező eleme, illetőleg a cég jogszerű működéséhez elengedhetetlen az adószám léte, ennek okán nem lehetséges a cégek adószám nélküli bejegyzése.

Ennek okán kerül rögzítésre, hogy amennyiben a cég hibás nyilatkozatot nyújt be az adóhatóság felé, amely ennek okán nem tudja a jelzőszámot létrehozni, az erről szóló adóhatósági tájékoztatás alapján a cégbíróság a kérelem elbírálásával ne foglalkozik, hanem elutasító végzést hoz.

Fontos rámutatni arra, hogy a bejegyzési kérelmet elutasító végzés közlését követő 8 napon belül ismételten lehet kérni a cég bejegyzését, amelynek során a korrekt nyilatkozat benyújtására is lehetőség van.

Az 56. §-hoz

Mind az egyszerűsített cégeljáráásban (bejegyzési eljárás), mind pedig a létesítő okirat szerződésmintára történő módosítására irányuló változásbejegyzési eljárásban a cég bejegyzését elutasító végzés esetén az elutasító végzés közlését 8 napon belül ismételt beadási lehetőséggel lehet élni. A Ctv. 48. §-ának (9) bekezdése arra biztosít lehetőséget a cégnek, hogy amennyiben a kérelmet 8 napon belül ismételten benyújtja, immár helyesen, az elutasításhoz fűző fő jogkövetkezmények nem alkalmazhatóak, és a korábban benyújtott iratok ismételten felhasználhatóak. A céget nem terheli az eljárási költségek ismételt lerovásának a kötelezettsége sem.

Ez a lehetőség az egyszerűsített változásbejegyzési eljárás során azonban nem biztosított. Ennek okán került pontosításra a Ctv. 50. §-ának (2) bekezdése. Ennél fogva mind az egyszerűsített bejegyzési (változásbejegyzési) eljárásban, mind a szerződésmintára való áttérést magában foglaló változásbejegyzési eljárásban lehetőség lesz a kérelem ismételt benyújtására.

Az 57. §-hoz

Az egyes adótörvények módosításáról szóló 2007. évi CXXVI. törvény 319. §-a a Ctv. 111. § (1) bekezdését egy további f.) ponttal egészítette ki, kimondva, hogy a végelszámolás befejezésekor a végelszámoló köteles beszerezni az adóhatóságtól annak a vámhatóságra is kiterjedő nemleges adóigazolását (arról, hogy a megszűnni kívánó cégnek adótartozása nincs, és a cégnél adóhatósági eljárás nincs folyamatban).

Ezt az okiratot a fenti törvény 320. §-ával módosított Ctv. 112. § (4) bekezdésének utolsó mondata szerint a többi ott írt okirattal együtt be kell nyújtani a cégbírósághoz a törlési kérelem kötelező mellékleteként.

A 2007. évi CXXVI. törvény nem rendelkezett azonban arról, hogy a Ctv. 1. számú mellékletét ki kell egészíteni ezzel a Ctv. 111. §-a (1) bekezdésének f.) pontja szerinti dokumentummal. A rendelkezés ezt a hiányosságot orvosolja.

Az 58. §-hoz

A cégnyilvánosságról, a bírósági cégeljárásról és a végelszámolásról szóló 2006. évi V. törvény és egyéb törvények módosításáról szóló 2007. évi LXI. törvény (a továbbiakban:

Ctvm.) 28. §-ának (4) bekezdését (hatályba léptető rendelkezés) azért kell módosítani, mert a javaslat 53. §-a a Ctvm. 15. §-a helyett eltérő tartalommal állapítja meg a Ctv. 39. §-ának (2) bekezdését.

Az 59. §-hoz

A jogi segítségnyújtásról szóló 2007. évi CLI. törvény részben hatályba léptette, részben pedig módosította a peres jogi segítségnyújtás 2003. évi LXXX. törvénnyel elfogadott szabályait. A polgári peres költségkedvezmények új rendszere 2008. január 1-jével lépett életbe, erre figyelemmel rendelkezett a törvény 21. §-a a folyamatban lévő ügyekben történő alkalmazásról. A jogalkotói szándék – összhangban a jogi segítségnyújtásról szóló 2003. évi LXXX. törvény átmeneti rendelkezéseivel – arra irányult, hogy az új rendelkezések a hatályba lépési időpontot követően lehetőség szerint széles körben hatályosuljanak: amennyiben a peres költségkedvezményi vagy pártfogó ügyvédi képviselő biztosítása iránti támogatási ügy 2008. január 1-jét követően indul, úgy már az új rendelkezéseket kelljen alkalmazni. A bírósági gyakorlat ugyanakkor a törvényben használt „ügy”-fogalmat egységesen a perre, vagyis a kereset (kérelem) előterjesztésével induló ügyre rendeli alkalmazni, ezért értelmezési vita alakult ki abban a tekintetben, hogy a folyamatban lévő ügyekben lehet-e az új rendelkezéseket alkalmazni. A törvényjavaslat a gyakorlat egységesítése érdekében – továbbá annak biztosítására, hogy a már 2008. január 1-jén folyamatban lévő ügyek többségében is átvehessék az igazságügyi hivatalok a bíróságoktól a pártfogó ügyvédi képviselő biztosításával kapcsolatos feladatok ellátását – úgy egészíti ki a törvény 21. §-ának (2) bekezdését, hogy a 2008. január 1-jét követően induló ügyek mellett bizonyos folyamatban lévő ügyekben is előírja az új rendelkezések alkalmazását. Ezek azok az ügyek, amelyekben a költségkedvezmény vagy pártfogó ügyvédi képviselő biztosításának szükségessége 2008. január 1-jét követően merül fel: amelyekben ezt követően terjesztenek be költségmentesség engedélyezése iránt kérelmet, vagy a korábbi kirendeléssel keletkezett pártfogó ügyvédi képviselő megszűnte miatt kell új képviselőről gondoskodni.

A 60. §-hoz

A Pp. 135. §-a (1) bekezdése *a)* pontjának, illetve 136/A. §-a (3) bekezdése *a)* pontjának módosítását az teszi szükségessé, hogy az azokban hivatkozott európai közösségi jogi aktust (a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok tagállamokban történő kézbesítéséről szóló 1348/2000/EK tanácsi rendeletet) 2008. november 13. napjától új rendelet – a polgári és kereskedelmi ügyekben keletkezett bírósági és bíróságon kívüli iratok tagállamokban történő kézbesítéséről szóló 1393/2007/EK parlamenti és tanácsi rendelet – váltja fel. E módosítás tartalmi változást nem jelent, miután az új 1393/2007/EK rendeletnek a magyar Pp. érintett szabályaihoz kapcsolódó rendelkezése (19. cikk) teljesen megegyezik a 1348/2000/EK rendelet 19. cikkével.

A 61. §-hoz

A § (1) bekezdését az indokolja, hogy a közigazgatási perek körében a felek kérelmére helye van tárgyaláson kívüli elbírálásnak első fokon is. Így tárgyaláson kívül lehet ítéletet hozni. Mivel a titkár tárgyaláson kívül elvileg minden határozatot meghozhat, az ítélet meghozatalát ki kell zárni az ő esetében. A (2) bekezdés egyértelművé teszi, hogy szociális szempontból csak természetes személy részesíthető költségkedvezményben.

A § (3) bekezdése rövidítést vezet be. A (4) bekezdés a felesleges konkrét jogszabályhelyre történő utalást törli, valamint olyan jogszabályhelyet helyez hatályon kívül, melyet a javaslat 10. §-a tartalmát tekintve más bekezdésbe helyez át. Az (5) bekezdésre azért van szükség, mert az érintett rendelkezések átkerülnek a Pp. új Ötödik Részébe.

A 62. §-hoz

Az (1) bekezdésben meghatározott átmeneti rendelkezés értelmében a 2009. július 1-jét megelőzően bejelentett általános meghatalmazások alapján másfél éves időszakban a képviselők még eljárhatnak.

A 63. §-hoz

A dereguláló rendelkezésre a Kormány ügyrendjéről szóló 1088/1994. (IX. 20.) Korm. határozat 15. pontja értelmében van szükség.